

אתרוקים

טונים ותוכן של הורים אוהבים

בטלח תטפ"ד

מצוקה לגליון מספר 520

מצוקה למגזין
'טועמיה'

פנים מאידות 8 ירושלים

טל' 02-500-4569

So25004569@Gmail.com

שפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

מעל
15,000 קוראים

לא משנה מה.
תימני לא ישלם חניה!

דבר העורך

תארו לעצמכם שעיקר הפרנסה שלכם הוא ייצור נרות, ואתם חיים בתקופה שלפני המצאת נורת החשמל. פרנסה בשפע, ואי אפשר בלעדיכם. והנה, לפתע ממצאים את נורת החשמל, וכל שוק הנרות קורס. זה מה שקרה לחברת פרוקטר אנד גמבל. עיקר ההכנסות של החברה היו ממכירת נרות. בעקבות נורת החשמל, שוק הנרות הלך ונסגר. החברה עמדה לפני פשיטת רגל וקריסה, עד שיום אחד, אחד העובדים במפעל שכח לסגור את מכונת הנרות לפני שהוא יצא לארוחת הצהריים. התוצאה קצף ממולא בועות אוויר מילא את האוויר. הוא כמעט שזקק הכל לפח. במקום זה, הוא החליט לנסות ולעשות מהעיסה סבון, והסבון צף. באותו רגע נולד רעיון, סבון צף. לימים, המוצר הזה הפך להיות אחד המוצרים העיקריים של החברה.

מדוע דווקא סבון צף הפך אז להיות כזה להיט? כי בסינסיטי (מיקום החברה) באותה תקופה אנשים היו מתרחצים בנהר אוהיו. סבון צף היה יעיל מאד עבורם, שכן הוא לא יכול לשקוע, ולעולם לא ילך לאיבוד. הסבון הזה שבר את השוק באוהיו, ולאחר מכן בכל המדינה כולה. מפה החברה כבר פרסה נכפיים למוצרים רבים נוספים, וכיום היא עומדת על ייצור של כ-300 מוצרים שלה, עם למעלה ממאה אלף עובדים ברחבי העולם.

כמו פרוקטר וגמבל, אל תישברו כשדברים לא הולכים כפי שרציתם, או כשמשוהו משתבש לכם. היצירתיות צומחת דווקא מתוך צורך. דווקא המשבר הוא הזדמנות לצמיחה חדשה. פשוט תמשיכו לנסות, ובסופו של דבר, אולי גם אתם תופתעו מהתוצאה.

בידידות ובחיבה
ניר טאלט

המוחל לאותם אלו שציערו אותו, הקב"ה עושה לו ניסים. (הזוהר הקדוש)

עם המזל שלי ימציאו חיי נצח דקה אחרי שאני אמות

התימנים ישבתו מאכילת ג'חון השבת כאות הזדהות עם בני דודיהם בצנעא

שמפו שר תימנים

שמפו קונדישני

שמפו שניים ימי פה

סבון רחצה ילד לשעיר

קצף גילוח אפטר שיב

סבון כלים יאקונומיקה

מאחורי כל גבר שהולך ברחוב ומדבר אל עצמו, יש אישה שלקחה לו את המשכורת!!!

לפני חמש שנים חיכינו לשלג. היום אנחנו מחכים לגשם. בקצב הזה בעוד חמש שנים נחכה לרוח.

בתכלס מזגן זה הדבר היחיד שככל שיש לו פחות מעלות הוא שווה יותר.

מסתבר שככל שישנת פחות בלילה מצפה לך יותר עבודה במהלך היום.

נתניהו לביידן: אנא תוודא לפני התקיפה שלא ייפגעו חפים מפשע, ותכניס לצנעא משאיות סיוע הומניטרי

תושבי הצפון מוזמנים להתארח אצל תושבי הדרום שמתארחים עכשיו אצל תושבי המרכז

הטייס שלנו חברמן הוא יקח אותנו לתימן

מלשה שהיה

תוסב בדרום, מובטל, הגיע למכולת כדי לקנות חלב לתינוקות הקטנה שלו. "מצטער", אמר לו בעל המכולת לפני כל הקונים בחנות, "אני לא יכול למכור לך. אתה חייב לי כבר אלפי שקלים. מתי אתה מתכוון לשלם? מצאת כבר עבודה?" לשמע הדברים המובטל פרץ בבכי. אחד האנשים שעמד בתור היה איש עסקים עשיר, שעצר במכולת לקנות משהו קר לשתות. ולאחר שהמובטל יצא מן החנות, הוא ניגש לבעל המכולת ואמר לו "אני אשלם את החוב. כמה זה יוצא?" בעל המכולת המופתע הביט בו ואמר "הסכום המדויק הוא 5,267 שקל". איש העסקים שלף צ'ק וכתב עליו 7,500 שקל. "שיהיה לו גם לחודשיים הקרובים", אמר. "אגב, במה הוא עבד עד שפוטרו?" המשיך איש העסקים ושאל את בעל המכולת. "הבחור נגר" הסביר בעל המכולת. "הנה הכרטיס הביקור שלי" אמר איש העסקים. "תן לו את הכרטיס ותגיד לו שיש פה מישהו שמחפש נגר שיעשה לו עבודות בבית. ובפעם הבאה שאתה פוגש אותו, תתחיל בהתנצלות על איך שדיברת אליו. ואם לא תתנצל, אני אשמע על זה... בעל המכולת נבהל והנהן בצייטונות. למחרת בבוקר נשמעה דפיקה בדלת. אשתו של איש העסקים פתחה וראתה שם את הנגר, אשתו והתינוקות שלהם. הנגר החזיק עוגת שוקולד בידו. "רצינו להגיד לכם תודה" אמרו לאשתו ההמומה של איש העסקים. "אתם מלאכים משמים". איש העסקים שמע דיבורים מכיוון הדלת והתקרב, והבין במה מדובר. "בואו תכנסו, בבקשה". המובטל ישר פתח ואמר: "רציתי להגיד לך תודה על העזרה. הצלת אותנו מחרפת רעב. אבל אני מבטיח להחזיר לך את הכסף בהקדם". "אתה כנראה לא הבנת, איש יקר", הסביר איש העסקים, "לא נתתי לך נדבה, זו הייתה מקדמה. אתה הולך לשפץ לי את המטבח. אתה נגר, לא?" הנגר המובטל הביט בעיניו של איש העסקים ועכשיו העריך אותו עוד יותר. לא רק שנתן לו כסף, אלא גם שמר על כבודו בכך שהעניק לו עבודה. מאז, סייע איש העסקים לנגר להקים עסק של "נגרות בוטיק" לבתים של כל חבריו של איש העסקים ששכרו את שירותיו והיום הוא מפרנס את משפחתו בכבוד. איש עסקים ביקש שלא נזכיר את שמו, ואמר: "עשיתי את מה שעשיתי כי זה הדבר הנכון לעשות. אם כל אדם שיש לו יסייע לכל מי שאין לו, הכל ייראה אחרת. אני רק מקווה שאבינו שבשמים יתן לי את הזכות לתת כל החיים". אם כל אחד ואחת מאיתנו יתן קצת, ביחד זה הרבה!

לתרומות: נדרים פלוס "מאירים וזורעים הצלחה" קוד 1000538 או בפלא': 052-7656075
מס' בנק: 17 סניף: 725 מס' חשבון: 93810093 שם חשבון: "מאירים וזורעים הצלחה"

תחבולותיו של האויב

אמר אויב ארדף אשיג
אחלק שלל... אריק חרבי
תורישמו יד' (שמות טו ט)

פרשת השבוע

אם 20 א יהושע

בשלח

"חבל מאד שאתם לא לומדים!" חזר בצעור, ובלבו תהה מה יוכל לומר לסבא.

אבל איציק נופף בספר שאחז בידו; "זהו ספר ישן על הפרשה, קוראים לו 'מלאכת מחשבת'. הספר מסביר את תכניות המלחמה של פרעה, בהתאם למלים: 'אמר אויב ארדף אשיג אחלק שלל...'".

"מה? התבלבל המנהל. התכניות של פרעה???" איציק התקרב אליו עם הספר הפתוח; "הנה, הוא שואל, הרי חלקת השלל היא שלך שנעשה בסוף המלחמה, אחרי השמדת האויב. מה פשר הסדר המוזר של מלות פרעה? קדם 'ארדף אשיג', אחר כך 'אחלק שלל', ואז 'אריק חרבי תורישמו יד'?"

כדי לבאר זאת, מפרש ה'מלאכת מחשבת' את המלים 'אחלק שלל' באופן מפתיע ושווה: פרעה חשש שעם ישראל ישאירו את עגלותיהם מאחור, כתחבולה, כדי לחסם את הדרך, וכן יצליחו לברח. לכן אמר: אם ארדף ואשיג, ואז יחסמו את דרכנו - אנו לא נתעבב. 'אחלק שלל' - נחלק במהרה את השלל שהותירו מאחור, חלק לימין וחלק לשמאל, ובאמצע נעבר חיש ונמשיד במרדף... עד שנשמיד בחרבנו את הבורחים!"

"מענין, נהנה המנהל מהפרוש המיחד, ועוד יותר מן - מן הלמדן הצעיר שהתגלה במלוא הדרו.

ובליל שבת, פתח סבא ואמר בשלחן חדיש על הפרשה, אותו שמע בשמו של איציק.

"מאיפה סבא יודע שאמרתי זאת?" איציק הפתע מאד, ולא ידע איזה ספור שלם עומד מאחוריו...

ופחות שקועים בלמודם. הרבה טעו שגם איציק נסחף במגמה הפתתית הזו... הרבה מתכנן לפתח במבצע שירכז את הכתה, אך המבצע טרם החל, ולכן אולי לא כדאי להכנס לשם היום."

"מה פתאום?" מחה הרב גולדבלום, "אני רואה בזה אתגר. אנסה להביא את הכתה למצב כזה שאחרי השעור יהיו לי מחמאות אמיתיות לומר לסבא יהושע."

בשעור השלישי הוא נכנס לפתה. "ילדים, שמעתי דברים טובים מאד על הכתה שלכם. כיון שהמלמד היה צריך ללכת, נעלה עתה לבית המדרש, שם תלמדו בחברותות כמו גדולים, ואני בטוח שאוכל להתגאות בכם."

הוא הבטיח ספור וממתקים בתם השעור, והאמין שהאתגר ילהיב את הכתה, והוא יוכל לראות את איציק לומד בהתלהבות - ולהחמיא לסבא יהושע מכל הלב.

הילדים פתחו את ספריהם, והרב גולדבלום יצא לסדוריו הנחוצים. הוא התעכב מעט, וכשחזר, כמעט בתם השעור - מצא את הכתה שקועה בשיחה מרתקת, בנושא מלחמתי למדי, ורחוק רחוק מהלמוד...

"כך הם ילדים", מלמל לעצמו ביאוש, "כתינוק הבורח מבית הספר."

ילד אחד עמד בראש ונאם: "זו תחבולה פשוטה מאד. כשהם רואים שעומדים להשיג אותם, הם עוצרים, משאירים באמצע המסלול את כל הציוד והרכבים - ובורחים רגלית. עד שהרוחפים יצליחו לפנות ולנקות את הדרך כדי שיוכלו להתקדם - הבורחים מרויחים הרבה מאד זמן."

"זה קרה עכשיו? מי עשה זאת, היהודים או הערבים?" התפלל המנהל, ומיד חזר בו, "בעצם, מה זה משנה? אתם אמורים ללמד כעת! מה שמך, ילד?"

עד מהרה התאכזב הרב גולדבלום לגלות שהיה זה איציק בכבודו ובעצמו.

אם איציק היה יודע אילו מזימות נטוו סביבו, היה בודאי מפתע מאד, אבל מכל ההשתלשלות לא נודע לו אפילו קצה הקצה.

הכל התחיל בשאלה פשוטה, ששאל סבא יהושע את הרב גולדבלום: "איך הנכד שלי, איציק? הוא לומד טוב, לא?"

הרב גולדבלום הצטרף לאחרונה להנהלת החידור, אולם הבעת פניו הביעה תמיהו.

"האיך יודע שהנכד שלי לומד אצלכם?" התפלל סבא.

המנהל החדש, שהנו מפר ותיק של סבא, נבוך. הוא עדין אינו נמצא בחידור תקופה ארוכה, אבל דבר כזה לא היה צריך לקרות לו. שהוא לא ידע שאיציק, הנכד של סבא יהושע, לומד אצלם!

למחרת הוא נכנס לחידור נמרץ ונחוש; עליו להפיר את איציק ואת פתתו, ולא סתם להפיר, גם למצא מחמאות על איציק, שאותן יוכל לומר לסבא יהושע.

נכנס הרב למזכירות ובקש לבדק מה נתן לעשות.

רכבי מלחמה חוסמים את הכביש והרב גולדבלום חושב שזה עסק ביש

המזכיר בדק וברר, ואחר כך הודיע: "יש לי בשורה טובה, ובשורה לא טובה. מצד אחד, יש לנו הזדמנות נהדרת. מחנה הכתה של איציק - בקש לצאת בשעור השלישי, והוא ישמח מאד אם תכנס ותלמד שם במקומו."

"אהממ..." הרב גולדבלום בדק ביומו, "יש עוד משהו שעלי להספיק באותה שעה. אבל אוכל להיות שם בחלק מן השעור. ומהי הבשורה הלא טובה?"

"זה בענין המחמאות. זוהי פתה טובה מאד בדרך כלל, אבל לאחרונה, הילדים שם עסוקים כל העת בשיחות בעניני המלחמה,

ואלה תולדות

רבי משה לייב מסאסוב

בלבו פעמה אהבת ישראל מיחדת. כפת את רגליו לשם פדיון שבויים וקרוב רחוקים, על אף שהיה בעל יסורים גדול.

נפטר בד' בשבט תקס"ז (לפני 117 שנים) בגיל 62 שנה
כתב את הספר: 'חיושי הרמ"ל'

אני מאמין לך!

מבטו לשמים, ואחרי כמה דקות ממהר להתרחק משם. 'אה... חשב הפריץ מאזכב, הרבי של זבולק לא התפתה למטבעות היקרות. דינה של ההתערבות נקבע לרעת. זבולק שלי צדק!' הוא שב הבינה וקרא לזבולק. "צדקת, יהודי! אמר לו. זכית בבית המזיגה בשנית. אבל הרבי שלך, הייתי רוצה לשוחח אתו. אה?" רועד נגש המוזג לרבי משה לייב. 'אבוי, מה רוצה ממנו הפריץ?'

"הרב לא מקרח ללכת", אמר זבולו בדאגה, "ואני אקבל עלי כל מה שהפריץ ירצה לעשות בכעסו". "איני מפקח ממנו", ענה ר' משה לייב וצעד לאחזתו של הפריץ.

"מה חשבת כשראית את המעות?" שאל הגוי את הצדיק. "חשבת שמישהו אבד אותן", השיב רבי משה לייב. "ולמה... אני פשוט הייתי שם וראיתי איך שאתה, ככה מסתכל על המטבעות וחושב. מה היה שם?"

"אה, אני עוסק בפדיון שבויים, וחשבת לעצמי שהמטבעות עשויות מאד לעזר, ופדיון שבויים הרי הוא דוחה שבת, כף התורה שלנו קובעת. אז אולי מתר לי פן להרים אותן? אחרי מחשבה אמרתי לעצמי: זו עצת היצר. שהלא פרגע אין על הפרק אף שבוי שיש לפדות. נכון? אז שבת היא, ואסור לי להרים את המטבעות. ומהרתי משם."

הדברים עשו רשם עז על הפריץ. החשובים היהודיים האלו, החשיבה על הזולת, ובכלל לא על ה'אני' ועל וְרוּחִים אישיים, דברים שבכלל לא היו קיימים במשגים שלו - גרמו לו להתרגשות, והוא קרא בקול גדול כל כף, שהקירות סביב רעדו: "אני מאמין לך!"

"תאר לך שהייתי מרים", אמר אחר כך רבי משה לייב לחוכר היהודי, "הלא אז היה הפריץ זורק אותך לבור, והיינו זקוקים להרבה מאד רעננדלאך בשביל לפדות אותך... תודה, ה' שהנה מציל אותנו מידי היצר הרע הזה, שרק רוצה ברעתנו!"

"יש טענות עליך, זבולק", אמר הפריץ ליהודי שלו, זבולו, זה שחכר בנאמנות את בית המזיגה שלו כבר כמה שנים. "אומרים בכפר שאינה מוכר זין ביום ששי. אנשים מספרים לי שהם מחפשים זין בכפר הסמוך. אנשים מתלוננים. שמע זבולק, אם לא שהיית נאמן לי כל כף, הייתי לוקח ממך את בית המזיגה הרגע הזה ומשליך אותך מן הכפר. אבל אני סומך עליך שתספר לי את האמת."

"האמת היא שבא איזה איש צדיק לבית המזיגה, והסביר לי כמה חשוב שאני אקבל את השבת בזמן שהתורה שלנו אמרה. הוא בעצמו שלח את הקונים והסביר להם, שבשעות של כניסת השבת כבר אין מכירה". "מי הצדיק הזה?" נבח הפריץ, "ואני שמעתי שכבר מיום ששי בצ'הרים סגור..."

"שמעו רבי משה לייב מסאסוב, בפעם האחרונה הוא באמת בא מקדם יותר", גמגם היהודי, "ושלח את הקונים. הוא הסביר לי כמה חשוב להתכונן לשבת בנחת ולסים את כל עסוקינו מקדם". "אה! אה! אז כמעט יומים שהחנות שלי לא מוכרת. אה? זבולק, אני מבטיח לך שהצדיק שלך בעצמו לא ישמר את השבת, כשמדבר יהיה בכסף" (חלילה)!

"אין קזה דבר, כבודו!" פאו נעלם הגמגום לחלוטין, "הכסף לא ישנה את הנהגותיו של הצדיק". "ישנה וישנה! מתערבים? מכות תקבל, חזקות מאד - כשהרבי שלך יתפתה..."

חלף לו השבוע, והשבת ירדה לעולם. והפריץ לא שכח כמובן את תכניתו; הוא הגיע אל קרבת בית הכנסת שבעיירה ופזר על הדרך כמה רעננדלאך (מטבעות יקרות שהיו מקבלות אז). אחר כך מהר להסתתר מאחורי עץ שגדל לא הרחק. והנה הבחין ברבי משה לייב מתקרב.

הפריץ קפא על מקומו כשראה את הרבי מבחין במטבע הראשונה, נעצר לידה, חושב מעט, ממשיך... רואה את המטבעות הבאות, נעצר שוב על ד האחרונה, חושב, ושוב חושב, מהלך בין המטבעות וחושב, ואז לפתע נושא את

רחוב בסאסוב, הבניין השלישי מימין הוא בית הכנסת בעיירה

סיפורים נפלאים לילדים

פַּרְשַׁת בְּשַׁלַּח

ניחא, אָבֵל שֶׁהוּא יָכוֹל לְהֵבִיא אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַמַּיִם
- עַל כֵּךְ לֹא חָשַׁב...

(וְהַגִּדְתָּ)

"וַיֹּאמִינוּ בַּה' וּבַמֶּשֶׁה עַבְדּוֹ" (יד, לא)

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - אָמַר פַּעַם ר' יִרְחֵם לִיבּוּבִיץ,
הַמְּשַׁגֵּיחַ מִמִּיר - הִגִּיעוּ לְדַרְגָּה הַגְּבוּהָה בִּיּוֹתֵר
שֶׁל אַמוּנָה בַּה' - אַמוּנָה פְּשוּטָה בְּלִי שׁוּם
פְּקָפוּק.

אָדָם אֶחָד שָׁמַע פַּעַם אֶת דְּרָשְׁתּוֹ הַנִּלְהַבֵּת שֶׁל
ר' יִשְׂרָאֵל סְלֵנְטֵר, שָׁאֵמַר כִּי אָדָם הַבוֹטֵחַ בַּה'
בְּכָל לְבוֹ יִסְפֵּק לוֹ ה' כָּל צְרָכָיו.

נִכְנְסוּ הַדְּבָרִים לְלִבּוֹ שֶׁל הָאִישׁ וְעֻזַּב אֶת
מְלֻאכְתּוֹ.

יָשַׁב בְּבֵיתוֹ וְהֶאֱמִין שֶׁה' יִתֵּן לוֹ עֲשֵׂרֵת אֲלָפֵי
רוּבֵל בְּסָף.

לְאַחַר זְמַן מִשְׁלָא הִגִּיעַ הַכֶּסֶף, פָּנָה הָאִישׁ לִר'
יִשְׂרָאֵל וְשָׂאֵל - עֲשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ וְהַכֶּסֶף
בוֹשֵׁשׁ מִלְּבוֹא...

אֶעֱשֶׂה אִתָּךְ עֶסֶק - אָמַר ר' יִשְׂרָאֵל - אֶקְנֶה מִמֶּךָ
אֶת עֲשֵׂרֵת אֲלָפֵי הָרוּבֵל שֶׁאַתָּה עֲתִיד לְקַבֵּל
מִשְׁמַיִם וְתִמְוֹרְתֶם אֶתֵּן לָךְ עֲתָה חֲמִשָּׁת אֲלָפֵי
רוּבֵל.

הַסִּפִּים הָאִישׁ בְּשִׂמְחָה לְעִסְקָה הַמְוֹזָרָה.
רוֹאֶה אֶתָּה - הַשִּׁיב ר' יִשְׂרָאֵל - אִם הַסִּכְמַת
לְעִסְקָה סִימֵן שְׂאִינְךָ מֵאֲמִין בְּאַמֶּת שֶׁתִּקְבַּל אֶת
הַכֶּסֶף, כִּי מִי מִסִּפִּים לְקַבֵּל חֲמִשָּׁת אֲלָפִים בְּעַד
עֲשֵׂרֵת אֲלָפִים?

אַמוּנָתְךָ אֵינָה אַמוּנָה שְׁלֵמָה!

"וַיְבוֹאוּ אַחֲרֵיהֶם כָּל סוֹס פְּרָעָה רִכְבוֹ וּפָרְשָׁיו
אֶל תוֹךְ הַיָּם" (יד, כג)

בְּשַׁעֲתוֹ, כְּשֶׁבִקֵּשׁ פְּרָעָה לְאָבֵד אֶת יִשְׂרָאֵל,
נֹאמַר: "הִבֵּה נִתְחַכְמָה לוֹ", וְאָמְרוּ בְּגִמְרָא
(סוּטָה י"א ע"א) שֶׁבִקֵּשׁ לְהִתְחַכֵּם לְמוֹשִׁיעֵם שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

פְּרָעָה יָדַע שֶׁמִּשְׁפָּטָיו בְּמִדָּה כִּנְגַד מִדָּה (סוּטָה
ח ע"ב), לְכֵן גָּזַר לְהִטְבִּיעַ תִּינּוּקוֹת יִשְׂרָאֵל
בַּיָּאֹר, מִשׁוּם שֶׁכִּבֵּר נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שְׂאִינוֹ מֵבִיא מִבּוֹל לְעוֹלָם (בְּרֵאשִׁית ט, יא) וְלֹא
הִבִּין שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא צָרִיךְ לְהֵבִיא עָלָיו
מִבּוֹל לְהִטְבִּיעוֹ, אֲלָא הוּא יִכְנַס לַיָּם סוּף
מִרְצוֹנוֹ, יִדְהַר לְקִרְאֵת אֲבָדָנוֹ!

גְּבִיר אֶחָד תָּמַה בְּאֲזִי הַ"חֶפֶץ חַיִּים" זצ"ל: חז"ל
אוֹמְרִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יָכוֹל לְרוֹשֵׁשׁ
וְלִהְעִשִׂיר בְּרִגַע אֶחָד. אֲצֵלִי, אֵינְנִי רוֹאֶה כִּי־צַד:
יֵשׁ לִי אַחֲזוֹת וְנִחְלָאוֹת, יֵשׁ לִי בְּתֵי חֲרֻשֵׁת
וּמְנִיּוֹת, יֵשׁ לִי הַשְּׁקָעוֹת בַּחוּץ לְאֶרֶץ וּפְקֻדוֹנוֹת
בְּבִנְיָמִן. בְּשִׁלְבִים, שֶׁלֹּא נִפְתַּח פֶּה חֲלִילָה, יִתְכַּן
שִׁיכוֹל לְרוֹשֵׁשׁ אוֹתִי, אֲבָל בְּרִגַע אֶחָד, הַכִּי־צַד?
חִיךְ הַ"חֶפֶץ חַיִּים": טוֹעֵן אֶתָּה שֶׁבִלְתִּי אֶפְשָׁרִי
לְטַל מִמֶּךָ כָּל הוֹנֵךְ בְּרִגַע אֶחָד, נִיחָא. אֲבָל
אֶפְשָׁר לְקַחַת אוֹתְךָ מִהוֹנֵךְ בְּרִגַע אֶחָד...

פְּרָעָה טָעַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יָבִיא
עוֹד מִבּוֹל מִיָּם לְעוֹלָם, וְלָכֵן מִחֶסֶן הוּא מִפְּנֵי
עֲנֵשׁ בְּמִדָּה כִּנְגַד מִדָּה עַל הַטְּבַעַת יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל
בַּיָּאֹר.

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל
כ"ו בניסן תשע"ז

שְׁמִתִּי בְּמִצְרִים לֹא אָשִׁים עֲלֶיךָ, שְׁהֲרוּפֵא הַגָּדוֹל הוּא אֵינוֹ זֶה שְׂיֹדֵעַ לְרַפֵּא אֶת הַחֹלֶה, אֲלֵא דוֹקָא זֶה שְׁבָקִי בְּרִפּוּאָה מוֹנַעַת וְיֹדֵעַ לְנַקֵּט בְּאִמְצָעִים מִתְּאִימִים, שְׁלֹא יַחֲלֶה כָּלֵל.

"וְלֹא הַעֲדִיף הַמְרַבָּה, וְהַמְמַעִיט לֹא הַחֲסִיר"
(טז, יח)

לְרַב מְבָרִיסק זצ"ל הָיָה כּוֹלֵל אֲבָרְכִים. בְּכָל עָרַב רֹאשׁ חֹדֶשׁ הָיָה מְשַׁלֵּם לָהֶם מְלָגָה, וַיְהִי מָה.

אִם אָרַע פְּעַם שְׁלֹא הָיָה לוֹ אֶת הַכֶּסֶף בְּמוֹעֵד - הוּא הָיָה לוֹוֶה אוֹתוֹ וּבִלְבָד שְׂיִשְׁלַם לְאֲבָרְכִים בְּזִמְנָן.

וְהִנֵּה הֵגִיעַ עָרַב רֹאשׁ חֹדֶשׁ אַחַד שְׁלֹא הָיָה לוֹ כֶּסֶף לְשַׁלֵּם... הוּא גַם לֹא מָצָא רְעִיּוֹן מִמֵּי לְלוֹוֹת...

הוּא יָשַׁב עַל מְקוֹמוֹ תְּפוּס בְּהִרְהוּרֵיוֹ... עָבַר שָׁם אַחַד הַמִּתְפַּלְלִים שֶׁהִבְחִין בְּמִצְוַתוֹ שֶׁל הָרַב, וְאָמַר לוֹ: אָה! כַּמָּה טוֹב הָיָה הַמְצָב אִם הָיָה מַגִּיעַ עֲכָשׁוּ עֲשִׂיר מְלוֹנְדוֹן וְתוֹרֵם אֵלָּף דוּלָר, סְכוּם שְׂיֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהַחְזִיק אֶת הַכוֹלֵל לְמִשְׁךָ חֲצֵי שָׁנָה... זֶה הָיָה מְמַשׂ אֶת מַחֲיָה...

נִעְנָה הָרַב מְבָרִיסק, אִם יָבֹא עֲשִׂיר מְלוֹנְדוֹן וַיִּתֵּן לִי אֵלָּף דוּלָר - לֹא אֶקַּח! לֹא אֲחַלִּיף אֶת הַמְתִּיקוֹת שֶׁל הַבְּטָחוֹן תְּמוּרַת אֵלָּף דוּלָר! מִדֵּי חֹדֶשׁ אֲנִי נוֹשֵׂא אֶת עֵינֵי לְמָרוֹם וְאוֹמֵר: 'רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עֵינֵי נְשׂוֹאוֹת אֵלֶיךָ, אֲנָא, בְּטוֹבָךָ הַגָּדוֹל, שְׁלַח לִי אֶת הַכֶּסֶף שְׂאֵנִי צְרִיךָ,' בְּצוּרָה שְׁכֹזֶת אֲנִי 'חֵי עִם הַקַּב"ה' בְּאִפְּן קְבוּעַ! וְאֲכֹן זוֹכָה אֲנִי מִיַּדִּי חֹדֶשׁ לְרֹאוֹת בְּחוּשׁ אֶת יַד ה' הַמְסִיעֵת לִי! אִם יִהְיֶה לִי בְּפִיס אֵלָּף דוּלָר הֲרֵי שְׂאִפְסִיד אֶת מְתִיקוֹת הַבְּטָחוֹן הַזֶּה... הֲאִם זֶה מְשַׁתְּלֵם?

אֲצַל הַבְּרִיסקֵר רַב, "הַשְּׁלַח עַל ה' יִהְבֶּךָ וְהוּא יַכְלִיכֶךָ" הִיָּתָה צוּרַת חַיִּים תְּמִידִית! הַנְּהַגָּה יוֹם יוֹמִית! יִשְׁמַע חֲכָם וְיוֹסִיף לְקַח!
(יְחִי רֵאוּבֵן)

א גוֹט שַׁבַּת

"זֶה א-לי וְאֲנוּהוּ" (טו, ב)
רְאֵתָה שְׁפָחָה עַל הַיָּם מַה שְׁלֹא רָאָה יַחְזִקְאֵל הַנְּבִיא (רש"י).

כְּשֶׁהָיָה הַכֹּתֵב סוֹפֵר זצ"ל יָלַד קֶטֶן יָשַׁב אֲצֵל אָבִיו בְּשַׁעַת שְׁבָאָר לְתַלְמִידֵיו אֶת דְּבָרֵי הַמְדָּרֵשׁ הַנִּזְכָּר, שְׂרָאָתָה שְׁפָחָה עַל הַיָּם מַה שְׁלֹא רָאָה יַחְזִקְאֵל הַנְּבִיא, וְהַקְּשָׁה הַחֲתָם סוֹפֵר דְּלִכְאוּרָה תְּמוּנָה הִיא, שְׁשֻׁפָּחָה תִּרְאָה בְּמוֹ עֵינֶיהָ מַה שְׁלֹא הָיָה יָכוֹל יַחְזִקְאֵל הַנְּבִיא לְהַשִּׁיג, הֲלֹא דְבָר הוּא.

וְאָמַר הַכֹּתֵב ס זצ"ל לְאָבִיו, שְׁלַדְעָתוֹ נִרְאָה הַבְּאוּר פְּשוּט, שֶׁהָרִי תִצִּיר בְּדַעְתָּךְ, בְּאִם אֲתָה רוֹצֵה לְשַׁלַּח מִכֹּתֵב שֶׁל סוּד לְאַחַד, אִם תִּמְסְרֵנוּ בְּיַד הַמְּשַׁרֵּת שְׂאֵינוֹ יָכוֹל לְקַרֹּת בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אֲזַי אֵינָךְ צְרִיךְ לְחַתֵּם הַאֲגָרַת וּלְהַשְׁגִּיחַ שְׁלֹא יוּכַל לְקַרֹּתוֹ, שֶׁהָרִי מִמִּילָא אֵינוֹ מִבִּין, מַה שְׂאֵין בֵּן אִם תִּמְסְרֵנוּ בְּיַד אַחַד מִתַּלְמִידֵיךָ הַמְּבַהֲקִים, אֲזַי בּוֹדֵאֵי תַחַתְמוֹנוֹ בְּשִׁתֵּי חוֹתְמוֹת שְׁלֹא יוּכַל לְהַבִּיט בָּהּ...

כְּמוֹ כֵּן אֲצֵל הַיָּם, הִרְאָה הַקַּב"ה לְשֻׁפָּחָה כָּל הַסּוּדוֹת, שֶׁהָרִי מִמִּילָא אֵינָה מִבִּינָה מַה שְׂרָאָתָה...

הַתַּלְמִידִים הַנוֹכַחִים הַתְּפִלְאוֹ עַל מוֹחוֹ הַחֲרִיף שֶׁל הַקֶּטֶן וְנִתְמַלְאוּ שְׂמִיחָה וְחִדּוּהַ עַל אִמְרוֹתָיו הַמְּחַכְּמוֹת.

מִיַּד לְקַח הַחֲתָם אֶת הַכֶּפֶה הַקֶּטְנָה שֶׁל הַיָּלַד וְהִפְכוּ כֶּסֶף לְגַד עֵין הָרַע...

"לֹא אָשִׁים עֲלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רִפְאָךְ" (טו, כו)
מְסַפֵּר עַל הַרְמֵב"ם זִיע"א שֶׁהָיָה כְּיֹדֵעַ הַרּוּפֵא שֶׁל הַשְּׁלֵטֵן צִלְאָח אֵל דִּין בְּמִצְרַיִם.

כָּל אוֹתוֹ זִמְנָן שְׁעָמַד הַשְּׁלֵטֵן בְּפִקּוּחוֹ הַרְפּוּאֵי שֶׁל הַרְמֵב"ם לֹא חָלָה אֲפִלּוּ פְּעַם אַחַת.

פְּעַם אַחַת פָּנָה הַשְּׁלֵטֵן אֶל הַרְמֵב"ם, מִנִּין לִי שְׂרוּפֵא מִמְּחָה אֲתָה, וְהָרִי לֹא נַחֲלִיתִי בְּמִשְׁךָ כָּל הַזִּמְנָן, וַיִּתְּכֵן שְׂאֵם אַחֲלָה לֹא תוּכַל לְהַעֲלוֹת לִי אֲרַכָּה וּמְרַפֵּא?

הַשִּׁיב לוֹ הַרְמֵב"ם, הִנֵּה הַרּוּפֵא הַגָּדוֹל בְּאֲמַת הוּא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב "כִּי אֲנִי ה' רִפְאָךְ", וְלִפְנֵי כֵּן כְּתוּב "כָּל הַמְּחַלָּה אֲשֶׁר

דיבורים טובים

שבועון הילדים של 'משמרת השלום'

הנניא:
קניה לך חבר

מס' 15
★
פר' בשלח
תשפ"ד

השפעת הסביבה

ככה נבראנו

אתמול ראיתי את יצחק, בנימין ושמוליק מתחרים ביניהם.

לוי הכריז: "התחרות הבאה!"

"מי לא ממצמץ?" הוא קרא. בנימין ושמוליק פקחו עינים במאמץ, שלא תעצמנה בטעות.

לוי התקרב ו- מחא כף, ממש מול עיניהם.

שניהם מצמצו.

"חבל! אף אחד לא נצח בתחרות הזאת. עכשו לתחרות הבאה: שמים ידים ליד ההסקה, למשך דקה. נראה מי לא מזיע!"

השנים נעמדו ליד ההסקה, ולוי הביט בשעון וספר את השניות.

חיכתי לעצמי. אין סכוי לעמד בתחרויות כאלה... למה?

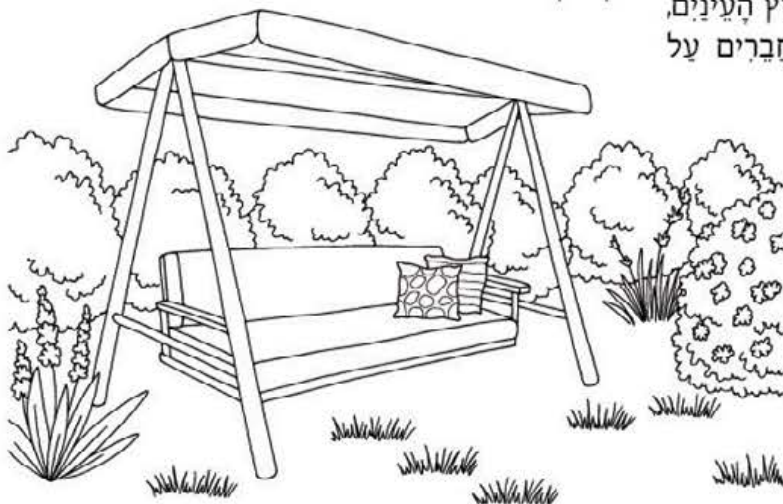
יש דברים שכשהם קורים לנו, איננו יכולים לשלט

בני דודים שלי השתלטו על הכניסה, ולא נתנו להם לעבר.

הילדים נפגעו. הגדול שאל את בן דוד שלי: 'איך קוראים לך?' ובן דוד שלי המציא: 'קלונמוס קלמנוביץ!' כלם צחקו ומיד התחילו להמציא שמות לעצמם: 'ואני אלישע דנדרומן!' 'מתתיהו ברילבסקי!' קראו בין פרצי הצחוק, והילדים הזרים עמדו מולם נבוכים ומבלבלים.

חזרתי לנדנדה כדי לקרא ליצחק, שלא יפסיד את ה'אקשן'!...

אך יצחק ענה לי ברצינות: "זה ממש לא יפה. אני מעדיף שלא. בוא שב אתי על הנדנדה, עכשו היא רק של שנינו."

אחרי רגע של מחשבה, הוא כן נגש אל הילדים. הוא אמר לבני הדודים הצוחקים: "זה לא יפה. תעזבו אותם."

הפתעתי לא זוכר שראיתי עד אז ילד שמסגל להתרחק ממחלקת, ועוד יותר מזה - מסגל להגיד בקול צלול: זה לא יפה!

שבועים אחר כך, עמדתי עם יצחק ב'לונה פארק', בתור למכוניות המתנגשות. פעם בעשר דקות פתח האחראי את השער ונתן לקבוצה חדשה להכנס. כלם התנפלו ורצו לתפס את המכוניות הכי 'שוות'. כשהגיע התור שלנו, התפלאתי לראות את יצחק צועד פנימה בזהירות. "בוא מהר!" קראתי, מנסה לפלס לעצמי דרך בין הילדים. אבל יצחק רק אמר: "מה שמגיע לי משמים, יגיע גם בלי לדחוף!"

מבינים איזה בן דוד מיחד יש לי?

בתגובה, היא אוטומטית; אם חם לנו, אנחנו מזיעים. אם מוחאים כף מול עינינו - העינים נעצמות לחלקיק שניה. ואלו רק דגמאות... ככה נבראנו!

•

הרמב"ם, בספרו הגדול (שנקרא "משנה תורה"), כתב דבר מפלא:

"דרך בריתו של אדם, להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו!"...

מה הכוונה "דרך בריתו"? שכן השם ברא את האדם! האדם נמשך אחרי החברים שלו, גם בדעותיו - במחשבות, וגם במעשיו - בהתנהגות. ממש כמו שאי אפשר לשלט על הזעה או על מצמוץ העינים, כך קשה מאד לשלט בהשפעה של החברים על המחשבות והמעשים שלנו.

ממשיך הרמב"ם: "לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב (-לשבת) אצל החכמים תמיד, כדי שילמד מעשיהם". עלינו לבחור להיות עם חברים טובים...

ואם ילד יגיד: 'אני חזק! אני יכול להיות עם חברים לא טובים, ולהשאר צדיק! הם אינם משפיעים עלי!'... כדאי שיראה את מה שהרמב"ם אומר: זו דרך בריתו של אדם. זה הטבע שלך, כך השם ברא אותך. כמו שכאשר חם לך - אתה מזיע, כך אם אתה ליד חברים - הם משפיעים עליך.

בן דוד שפצה

בשבת שבע ברכות של דוד שלי, התארחנו כל המשפחות יחד בבית הארחה גדול. דמין את החגיגות - שבת שלמה עם בני הדודים! התנדנדנו בנדנדות שבחצר הרחבה, שחקנו 'תופסת' במסדרונות, וארגנו הצגה לקטנים.

אחר הצהרים היה ארוך וחם. ישבתי עם יצחק, בן דוד שלי, על הנדנדה. לפתע שמענו רעש ובלגן מעבר לבנין. רצתי לראות מה קורה שם.

היו שם ילדים ממשפחה אחרת, לא קשורה לשבת ההתאחדות שלנו. הם התארחו בחדר צדדי, וכעת רצו גם הם להכנס לחצר הגדולה והמענינת.

זכר ספרות ושרת > פ. שטיין, "בית מלכה", בני ברק > מכונית שדרס

הקראתם מתוך השבועון בשולחן השבת?
 ספרו לנו בקו חברים
072-337-2212
 שלוחה 35,
 ואולי תזכו גם אתם
 בשיי יוקרתי

חֵב לְדַאג לְעַצְמִי
 לְחֻכְרִים טוֹבִים.
 לְבַחַר חֻכְרִים
 כְּאֵלֶּה שֶׁלְדַבֵּר אִתָּם
 לְשׁוֹן הֶרַע זֶה פְּשוּט...
 לֹא מֵתָאִים!

(הֶעֱרָה חֲשׁוּבָה: בְּאֵתִי נֶקֶד
 לְתֵת לָךְ כַּח לְשׁוֹנוֹת וּלְהִתְקַדֵּם, וְלֹא כְּדִי לְעוֹרֵךְ
 מְרִיבוֹת חֲלִילָה. לְכֵן תִּחְשַׁב עִם עַצְמְךָ בְּשִׁקְטָא כִּי־צַד
 עֲלֶיךָ לְנַהֵג. מָה שְׁבִטוּת: אֵינְךָ צָרִיךְ לְשִׁתֵּף חֻכְרִים
 בְּמִסְקָנוֹת. שְׂכַל אֶחָד יַעֲשֶׂה אֶת הַחֲשָׁבוֹן שֶׁלּוֹ. אִם
 יֵשׁ לָךְ סִפְקָא, כְּדָאִי לְהִתְיַעַץ עִם מְבַגֵּר).

רַגְעוּ!
**עֲלִי לְבַחַר אִם לְהִיּוֹת 'צַדִּיק הַכֶּתֶה' אוֹ לְהִיּוֹת
 'מֶלֶךְ הַכֶּתֶה'? אוֹ שְׂאוּלִי... אֲפֶשֶׁר גַּם וְגַם?
 עַל זֶה נִדְבַר בְּשִׁבּוּעַ הַבָּא...**

**בִּינְתִים תִּחְשַׁב עַל מָה שֶׁקְרָאתָ!
 שַׁבַּת שְׁלוֹם - מְשֻׁלָּם.**

בְּחֻדֶשׁ חֲשׁוֹן, אָבָא וְאֵמָא שֶׁל יִצְחָק נֶאֱלָצוּ לְצֵאת
 לְחוּ"ל. לְשִׁמְחָתִי, יִצְחָק הִתְאַרַח אֶצְלָנוּ בְּבֵית, וְאֶפְלוּ
 הֶלֶךְ אֵתִי לְחִידָר.

בְּיָמִים הָאֵלֶּה, כְּשֶׁצְעַדְתִּי בְּחֻצַּר הַחִידָר עִם יִצְחָק,
 הִיִּיתִי אַחֵר. אַחֵר לְגַמְרִי! גְּלִיתִי אֶת עַצְמִי מִתְנַהֵג יְפֵה
 יוֹתֵר לְיָדוֹ. לְמִשָּׁל, כְּשֶׁכֶּתֶה ו' הִתְחִילוּ לְרִיב עִם כְּמָה
 יְלָדִים עַל הַשִּׁטָּח לְ'שְׁבוּיִים' בְּפִנֵּת הַחֻצָּר, חֲשַׁבְתִּי
 לְעַצְמִי: אִם הִיִּיתִי עֹכְשׁוֹ עִם חֻכֵּר אַחֵר, בְּטַח הִיִּינוּ
 רֹצִים לְרֵאוֹת מָה הוֹלֵךְ שָׁם... אָבֵל לֹא נָעִים לִי מִיִּצְחָק.
 אֲנִי מִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁבְכָלֵל מְעַנֵּן אוֹתִי דְבָרִים כְּאֵלֶּה...
 וְעוֹד דְּגָמָה: חֻכֵּר אֶחָד הֶעֱלִיב אוֹתִי מְאֹד וְהָיָה לִי
 פְתוּי גְדוֹל לְסַפֵּר אֶת זֶה לְמִישׁוֹ. אֲךָ כִּי־נֶן שֶׁהִיִּיתִי עִם
 יִצְחָק כָּל הַזְּמַן, וְיִדְעֵתִי שֶׁלֹּא מֵתָאִים לְדַבֵּר אִתּוֹ לְשׁוֹן
 הֶרַע, עֵבֶר זְמַן וְאֲנִי נִרְגַעְתִּי. לְהִיּוֹת עִם יָלֵד כְּמוֹ יִצְחָק
 לְיָדִי, זֶה פְּשוּט שֶׁמֶר עָלַי.

לְאַחֲרוֹנָה הוּא נִסְעָה שׁוֹב לְבֵיתוֹ. רַק אִזּוֹ הַבְּנֵתִי עַד
 כְּמָה הוּא הַשְּׁפִיעַ עָלַי! כְּמָה הָיָה לִי קַל לְשִׁמֹּר עַל
 הַלְשׁוֹן אִתּוֹ!

אֲנִי לֹא רוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַחַיִּים כְּרָגִיל. אֲנִי

שו"ת משולם
 הַלְכָה לְשִׁלְחוֹן הַשַּׁבָּת

עַל אִיזוֹ מִצְוֹת
 עָשָׂה עוֹבֵר מִי,
 שְׁבִמְקוֹם לְנַצֵּל
 אֶת זְמַנּוֹ לְלַמּוֹד
 תּוֹרָה - מְדַבֵּר
 לְשׁוֹן הֶרַע?
?

"וְדַבַּרְתָּ
 בָּם... בְּבֵיתְךָ...
 בְּדַרְךָ... וּבְקוֹמָה".
 (דְּבָרִים ו', ז')

מִצְוָה עָלֵינוּ לְלַמֵּד תּוֹרָה
 בְּכָל עֵת.
!

ה'חפץ חיים' השני

בעצמו, ובהם כתב את סדר הלמוד היומי בהלכות שמירת הלשון. הוא רצה שהם יגיעו לכמה שיותר אנשים, וכך רבים יוכלו ללמוד את ההלכות החשובות כל כך.

ואיך הפיץ אותם בעולם?

בכל פעם שפגש יהודי מארץ אחרת, או מעיר רחוקה, נתן לו ערמת לוחות שנה כאלה, ובקש ממנו: חלק אותם לכל מי שאתה יכול במקום מגוריך.

כך עשה הרב סגל במשך שנים.

לאט לאט הלחל המשג "למוד יומי בספר חפץ חיים".

ספרי "חפץ חיים" רבים נרכשו. עוד ועוד אנשים התחילו ללמוד בהם, ולגלות עולם שלם של הלכות שמירת הלשון, אותו לא הכירו.

המשג "לשון הרע", התפרסם. כל אחד כבר ידע: יש דבורים, מהם צריך

להזהר.

מי אתה, הרב סגל?

הרב יהודה זאב סגל נולד באנגליה, לפני מלחמות העולם. כשהיה בחור, נסע ללמוד בישיבת מיר המפורסמת. באחת השנים, נסע לראדון, עירו של החפץ חיים, כדי לזכות ולחוות מקרוב את הימים הנוראים והחגים

- ראית את לוח השנה הזה?

- איזה, שהשכן הביא מאנגליה?

- כן, מסמן פה בכל יום איזה קטע ללמוד מספר 'חפץ חיים'. מכיר את הספר הזה?

- זה הלכות של משהו... תזכיר לי של מה?

- שמירת הלשון, נראה לי.

- אולי נתחיל ללמוד? רוצה?

- ננסה...

לפני עשרות שנים, המשג "שמירת הלשון"

לא היה נפוץ כל כך כמו בימינו.

אמנם היה את הספר הקדוש.

ה'חפץ חיים', ובו נכתבו כל

הלכות שמירת הלשון

בצורה מסודרת. אבל

אנשים לא מספיק

הכירו אותו. עז

שהגיע רבי יהודו

זאב סגל ממנצ'סטר

זצ"ל, והכין לוחות

שנה ובהם סדר למוד

יומי בספר 'חפץ חיים'.

- אילו הלכות חשובות!

איך לא ידענו עליהן עד כה?

- גם שהתחלנו ללמוד...

- מאיפה השכן הביא את זה?

- הוא ספר לי שראש הישיבה של

מנצ'סטר, הרב סגל, נתן לו ערמה של

לוחות כאלה ובקש שיחלק...

הרב סגל זצ"ל, היה נושא עמו לכל מקום

ערמת לוחות שנה קטנים, אותם הדפיס

ספרי
"חפץ חיים"
רבים נרכשו. עוד
ועוד אנשים התחילו
ללמוד בהם, ולגלות
עולם שלם של
הלכות שמירת
הלשון, אותו לא
הכירו.

הקדושים של חדש תשרי, במחצת הרבי הגדול - ה'חפץ חיים'.

לאחר מכן חזר לאנגליה, שם התחתן, ובכבות הימים הפך להיות ראש ישיבת מנצ'סטר (אותה הקים אבא שלו), ורב הקהלה.

איננו יכולים להתחיל לתאר את דמותו. חוץ ממה שהיה לומד תורה בכל הזדמנות, ומסר שעורי תורה רבים, מתוך הספורים נשקפת לפנינו דמות שכל כלה עבודת המדות.

"איזה כפוררר..."

"כלם הלכו? סגרתם את הדלת?"

"כן. בודאי... אך עם כזה שלג בחוץ, הקר חודר אפלו לבית המחמם..."

"אני מקוה שאבא יגיע בקלות לבית הכנסת."

"כן, הוא כבר לא צעיר... הקר עלול להזיק לו."

"הי! דפיקות בדלת... מי הוא זה?"

אבא???"

הרב סגל נצב בדלת. מלוא קומתו הישישה על אף השלג והקר.

למה הוא חוזר?

הספור התרחע בשנותיו האחרונות של הרב סגל זצ"ל. חנכה הרב הגיע לביתו של אחת מבנותיו, שגרה במונסי, שם

הדליק את נרות החנכה. תלמידים ומעריצים רבים נאספו אל הבית כדי לזכות ולחזות במעמד ההדלקה המרומם. כשסימו את המזמורים ושירי ההתעוררות, יצאו הרב וכל התלמידים לתפלת ערבית. לפתע, לאחר מספר דקות, חזר והופיע הרב סגל בפתח הבית, מבוסס בשלג. מה קרה?

"באתי לומר שלום..."

מה???

אכן! הרב סגל חזר כדי לומר שלום. כשיצא, היה מקף במלואים רבים, ולכן לא אמר 'שלום' לבתו, שארחה אותם בביתה. המחשבה על כך לא נתנה לו מנוח, והוא חזר, רק כדי להגיד שלום! בגיל מבגה, בקר ובשלג...

כזה היה הרב סגל.

אדם גדול, שכל דבוריו שקולים ומחשבים. שמדבר תמיד בחביבות, ברכות, שמוחפש אין לשמח ולעזר, ולא מדבר אף מלה מיתרת. שמכבד כל אחד במאד מאד. ואפלו שעמד בראשות ישיבה, ואנשים רבים באו אליו לפרק בפניו את לבם, לספר על צרותיהם ולבקש עצה, עדיו היה עניו מאד ולא החזיק מעצמו.

תורה, מדות טובות ונענה אמתית. אך הדבר המרכזי בחייו, כך נראה, היה: שמירת הלשון!

הוא הקדיש את החיים שלו לעורר את עם ישראל לשמירת הלשון.

איננו יכולים להתחיל לתאר את דמותו. חוץ ממה שהיה לומד תורה בכל הזדמנות, ומסר שעורי תורה רבים, מתוך הספורים נשקפת לפנינו דמות שכל כלה עבודת המדות.

לא סתם קראו לו: ה'חפץ חיים' השני.

הרב סגל ושמירת הלשון

כתלמיד של ה'חפץ חיים', שזכה לשמע ממנו ברכת כהנים, וקבל ממנו את ההשקפה הישרה והבהירה, היה הרב סגל לומד בעצמו את הלכות שמירת הלשון.

בלב חם ודואג לעם ישראל, נעצב ללמד על כל הצרות והקשיים שמגיעים למי שאינו שומר על הלשון וללמד בכמה ברכות ולכמה מצוות זוכה מי שכן שומר על לשונו.

היה אכפת לו מעם ישראל. איך אפשר להמשיך במצב הנוכחי?

באותם ימים, כמעט אף אחד לא ידע, או אולי לא רצה לדעת, מה זה שמירת הלשון.

הרב סגל ידע שזה נורא ואים.

הוא רצה להציי כמה שיותר יהודים מהחטא המר הזה.

אבל איך?

איך יוכל אדם אחד להשפיע על כל העולם לשמר את הלשון?

אך הרב סגל לא התיאש מראש. הוא עשה את מה שיכל לעשות.

דבר ראשון, ישב וחלק את הספר 'חפץ חיים' לפי ימות השנה. בכל יום שתי הלכות בצורה כזאת, חשב, יהיה קל יותר לאנשים ללמד ולסים את כל הספר, ויוכלו אפלו

לחזר עליו כמה פעמים בשנה.

דבר שני, הדפיס אלפי לוחות שנה קטנים, אלו שקראתם עליהם בתחלה, ובהם כתב אילו הלכות יש ללמד בכל יום.

- כבוד הרב, למה כל כך הרבה לוחות?

- מה יעשה רבנו עם אלפי לוחות שנה?

- האם הרב פוגש כל כך הרבה יהודים בשנה?

- מישהו בכלל הולך להתייחס לסמונים האלה?

כאלה ועוד רבות היו השאלות והתמיהות שהקיפו את הרב סגל, אך הוא לא שמע להם.

מתוך רצון טהור להציל כמה

שיותר יהודים מחטא

הלשון הרע, החל

לחלק את הלוח לכל

יהודי שבקש עצה

או ברכה. הוא

גם העביר לוחות

למוד רבים לחלקה

במקומות רחוקים.

עם הזמן, החלו

להגיע אליו ספורים

מפלאים על נסים

וישועות שהחלו להתרחש

בעקבות הלמוד. הוא שם לב,

שכל משפחה שמקבלת על עצמה ללמד

את ההלכות, זוכה לראות ישועה וברכה,

באפן פלאי ממש!

ולכן זאת הייתה תשובתו לכל מי שבא

לספר בפניו על צרות וקשיים: תלמד

שתי הלכות שמירת הלשון ביום. לימים,

ולכן זאת הייתה תשובתו לכל מי שבא לספר בפניו על צרות וקשיים: תלמד שתי הלכות שמירת הלשון ביום.

השלום' ואלפים כבר נושעו
בזכות אותה הבטחה.

זכה הרב סגל זצ"ל, שהקדוש ברוך
הוא הצליח בידו, וסדרי הלמוד של
שמירת הלשון אותם יסד, ממשיכים
עד עצם היום הזה להתפרסם יותר ויותר
על ידי 'משמרת השלום', אף עשרות שנים
לאחר פטירתו. רעיון הלמוד היומי, נחקק על
שמו לעולמים, וללא ספק זכויותינו - זכויות
כל אחד ואחד שמשתדל ללמד כל יום הלכות
שמירת הלשון, עומדות לו במרומים.

הפכה העצה להבטחה: אין משפחה בעולם
שלוומדים שתי הלכות שמירת הלשון ביום,
שלא ראו איזושהי ישועה בעניניהם.
בינתים...

מהפכה שקטה החלה מתרחשת, במקביל
להפצת לוחות הלמוד של הרב סגל. היתה
זו הרבנית ש.ר. ורצברגר מארצות הברית,
שהחלה להפיץ בחו"ל ובארץ ישראל את
חשיבות למוד הלכות שמירת הלשון. לימים,
כאשר היתה זקוקה לישועה מסימת, פנתה
גם היא כמו רבים אחרים לרב סגל, 'בעל
ההבטחה' ממונצ'סטר. כששמע שהיא עוסקת
בהפצת שמירת הלשון, הבטיח לה שבזכות
כח הפצת שמירת הלשון שלה, מרנא החפץ
חיים זיע"א בעצמו יהיה לה למליץ ישר.
ואכן תוך ימים ספורים ראתה ישועה
מעל לדרך הטבע.

אז, הבינה הרבנית
ורצברגר שאת הזכות
הזאת אסור לה לשמור
לעצמה.

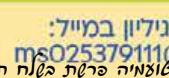
היא חיבת להפיץ
את הבשורה
הלאה בכל בית
בישראל, כלם
חיבים לדעת
על הכח הזה
לישועה בכל
תחומי החיים.

מאז זורמים
ספורי ישועות
רבים ב'משמרת

מחסוּמיקס

עצור, עבודות בדרך!
כאן מתקנים את... עצמנו!

למוד ההלכה

ראית טוב

זכירת השקר

אחדות

לשון הרע

פתוי היצר

כעס

פזיזות

רוצים לשמע יותר על משלם וחבריו, ועל חילי היצר הרע המסכנים? **הפנוסו לקו חברים 072-337-2212 שְלוּחָה 32**

גיליון מס' 611
שנה 11

פרשת בשלח - שבת שירה, י"ז בשבט תשפ"ד

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

ויהי בשלח פרעה אתהעם (יג, יז) - תבת פרעה בגימטריה 355, באשר משלחים מפרעה את תבת 'עם' שהיא בגימטריה 110, נותר 245 כמנין 'רמה'. לרמז שעם ישראל יצא מפרעה ביד רמה. (מגדנות)

ולא ינחם אלקים (שם) - מפרש רש"י: ולא נחם, ולהפליא שהתבות ולא ינחם בגימטריה ולא נחם בדיוק. (מגדנות)

ויבקעו המים (יד, כא) - מפרש רש"י: כל מים שבעולם, ורמז לכך שהתבות ויבקעו המים בגימטריה כל מים בעולם. (מגדנות)

כל סוס פרעה (יד, כג) - ראשי תבות כסף, בדברי רש"י על הפסוק "ויסע משה", שהסיע את בני ישראל בעל פרחם, כי היו עסוקים בבנות הים ממה שעטרו המצרים את סוסיהם, ולכן נאמר "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הפסוק". (נפלאות מתורתך)

ערב וידעתם (טז, יז) - מפרש רש"י: כמו לערב, ובשפתי חכמים מגיה שצריך לומר בערב. ויתכן שיש כאן רמז שפגנת משה לומר שהערב רב חטא ולא עם ישראל, ולכן מפרש רש"י לערב, דהינו לערב רב. (מגדנות)

ונחנו מה (טז, יז) - ונחנו חסר אלת, רמז להם משה שאם אין הקב"ה שהוא יחידו של עולם שרוי ביניהם, אין בהם ממשות והם בבחינת מה. אולם אם השכינה שרויה בתוכם, אזי תבת מה נקראת מה - מהשם. (מגדנות)

ותעל שכבת הטל והנה (טז, יז) - הנה בגימטריה 60, לרמז לדברי חז"ל שגובה המן היה ששים אמה. (מטרת סמים)

בזרע גד לבן (טז, לא) - סופי תבות עדן, כי מצאו במן טעם גן עדן, והוא מאכל מלאכי השרת. (מגדנות)

וישים באזני יהושע (יז, יד) - באזני גימטריה 70 כמנין סוד, כי מלחמות מנהלים בדרך סוד ולא באופן גלוי לכל. (אור שמואל)

ספורים בפרשה

ויאמינו בה' ובמשה עבדו (יד, לא)

אל רבי מנחם מנדל מקוצק, נכנס פעם יהודי עני וספר לו על עניו הגדול ועל בתו שהגיעה לפרקה ואין בידו פרוטה להשיאה. נתן לו הרבי מכתב אל הנגיד רבי משה חיים רוטנברג, אחיו של ה"חדושי הר"מ", ובו בקשה לתמוך בעני הגון זה. נסע האיש עד העיר חנטשין, נכנס לביתו של רבי משה חיים והלה קבלו בסבר פנים יפות. בטוח היה העני שעם קבלת מכתב הבקשה של הרבי מקוצק, יעניק לו הנגיד את כל הוצאות החתונה, אך לא קיבלו נתן לו הלה סכום קטן מאד ושלחו מביחו. התאכזב האיש, שכן הוצאות הנסיעה עלו יותר מאשר תרומתו הזעומה של הנגיד, ויצא מביתו בפתי נפש. עם יציאתו, הזדרז רבי משה חיים ורכש בגדים נאים ושאר צרכי הנשואין, נטל עמו סכום גדול, הטעין את הכל על מרפכתו ונסע בעקבות העני ששרד את רגליו לביתו. כשהשיגו, אמר לו רבי משה חיים שפל תבולת המרפכה שלו היא, יחד עם הסכום הגדול שהכין בעבורו. תמה העני ושאל: "אם נותן אתה לי בעין יפה וביד רחבה, למה גרמת לי עגמת נפש בזה?" השיב הנגיד: "כשבאת לביתי עם המכתב של הרבי מקוצק, ראיתי עליך שבוטח אתה באדם ושכחת לבטח בה', ועל ידי סרובי עוררתי בך שוב את האמונה והבטחון, ועכשו סע לביתך לשלום".

אמר אויב ארדה אשיג אחלק (טו, ט)

פעם אחת באמצע תפלתו, ראה הראשון לציון רבי משה יוסף מרדכי מיקס בעל "מים שאלי", את האותיות אאאא"א למול עיניו, ולא ידע פשר הדבר. בשעות הצהרונים נודע, כי הפחה התרפי גזר לגרש את כל היהודים תושבי העיר העתיקה, שחלונותיהם פנו לכיוון מקום המקדש. עם פרוסום הגזרה, פרצו הערבים אל בתי היהודים ושרדו את כל רכושם. באותה שעה הבין הרב את פשר המראה שראה, כי האותיות הן ראשי תבות "אמר אויב ארדה אשיג אחלק", לרמז על האויב שיבוא לרדה ולחלק שלל.

ונחנו מה (טז, יז)

בשחזור רבי אהרן הגדול מקרלין מנסיעתו אל המגיד ממזריטש, שאלוהו: "מה למדת שם? השיבו: "לא כלום". תמהו האנשים ושאלו: "אם כן, למה אתה ממשיך בנסיעתך למזריטש?" ורבי אהרן הסביר: "למדתי שם שאני הנני לא כלום..."

לקטו ממנו איש לפי אכלו (טז, יז)

לאחר שהתמנה רבי משה קרמר, זקנו של הגר"א מוילנא, לרב העיר וילנא, סרב לקבל שחר והתפרנס מחנות מפלת קטנה שנהלה אשתו וממנה הוציאו את פרנסתם בדחק (כנויו קרמר על שם החנות, 'קרמס' ביידיש). רצו בני הקהלה להיטיב עם רבם וכלם פאו לרכש בחנותם את צרכי ביתם. כשנודע הדבר לרבי משה, צוה לאשתו לנעול את החנות מדי יום, לאחר שהרויחה את צרכי פרנסתם באותו יום, והזכיר לה את דברי פסוק זה "לקטו ממנו איש לפי אכלו", אדם צריך ללקט לפרנסתו לפי אכלו ולא יותר מזה, כדי שלא יזיק לבעלי החניות האחרות ולהפסיד פדיון בעליהם.

לקבלת הגיליון
דוא"ל:
5806777@gmail.com

המחנה הנפלאה ביותר!
בכל חגיגות הספרים בכל הארץ
"שבת טיש" ו"מידות טיש"

זמני השבת פרשת בשלח - ירושלים
הדלה"נ 4:32 צאת השבת 5:47 רבנו תם 6:26

גיליון מס' 610
שנה 11

ט"ו בשבט, ראש השנה לאילנות תשפ"ד

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

חדש שבט הוא מלך, משום דט"ו בו ראש השנה לאילנות ואין אומרים תחנון. (מהרי"ל)

מנהג טוב ונפה להפריש ביום ט"ו בשבט צ"א פרוטות לצדקה כמנין אילן, והם גם בגימטריה מים עם הכולל, כי ביום זה נכנסים המים לאילנות וזכות הצדקה תעורר ותשפיע שפע ברכה לאילנות ולפרות. (מעשה הצדקה)

כל אחד מבני הבית מברך על פרי אחר. האיש מברך על החטה שנאמר חלב חטים ישיבעה, שיהיה לו מזון ברות. האשה מברכת על הגפן שנאמר אשתך כגפן פריה. הבן על הזית שנאמר בניך כשחתי זיתים סביב לשלחנה. רמון ואגוז לבנות שנאמר כל-כבודה בת-מלך פנימה. דבש ותפוח לתינוקות שנאמר תחת התפוח עוררתיה, דבש וחלב תחת לשונך. (רבי חיים פלאגי')

נהגו ללמוד בט"ו בשבט מסכת ראש השנה ועניני ראש השנה לאילנות. (ישמח משה ומהר"ם א"ש)

נהג להתחיל ללמוד מסכת מגילה ביום ט"ו בשבט ולסיימה ביום הפורים, כי ביום זה מתחילה ההארה של שלשים יום לפני החג. (חתן סופר)

עקר התגלות עמק התורה הוא בט"ו בשבט, כי בחדש זה הואיל משה באר את-התורה. (חידושי הרי"מ)

הטעם שנוהגים לאכל פרות בט"ו בשבט, כדי לשבח ולקלס לה' על העקב, וכלל זה מתחדש הכף באילן לפרות טובים. (החוזה מלובלין)

בט"ו בשבט עשה ה"דברי חיים" מצנו סעודה גדולה ואמר, שמט"ו בשבט עד שבועות יש יום-טוב בכל יום חמשה עשר.

זכרתי אותו לטובה ביום ראש השנה לאילנות, כי האדם עץ השדה והוא עת רצון להנשע כמו בראש השנה. (רבי יהושע מדו"קוב)

ועזי השדה יתן פריו בגימטריה חמשה עשר בשבט. (רבי אברהם שמחה מבארנוב)

ספורים

על שלחנו של רבי יצחק אזיק מדיטשוב, היו מקבים בהמשה עשר בשבט אורחים רבים שבקשו לקבל פרות מידי הצדיק, אך הפרות לא הספיקו לדורשים הרבים. קם הצדיק ואמר: "פרות אתם מבקשים? הבה ואגיד לכם היכן תמצאו אותם. נאמר במשנה במסכת פאה 'אילו דברים שאדם אוכל פרותיהן בעולם הזה? ותלמוד תורה כנגד כלם! לכו ועסקו בתורה ותמצאו בלי דחק פרות הרבה, מלבד הקרן הקיימת לעולם הבא."

נגיד אחד מבאי בית מדרשו של רבי מנחם מנדל מכווצק, הגיע פעם לרבו בהמשה עשר בשבט. צוה הרבי לכבדו בדג מלוח והעניק לו את הביצים שבדג אותו פנו בלשון העם 'רויגין', ואמר לאיש: 'עם רויגין' שמשמעותו כפל לשון, גם אכל ביצי דגים וגם נשמע כמו אתרוגין. לא הבינו השומעים את פשר הדבר, אולם באותה שנה התחוללה מלחמה בארץ והדרכים היו משבשות בחילים. פשהגיע חג הסוכות לא הצליחו החסידים לרכש אתרוג לרבם, אולם הנגיד היה אז מחוץ לאזור המלחמה, וכשחזר הביא עמו אתרוג מחדר לרבי. הבינו החסידים את דברי הרבי בט"ו בשבט, על פי המוצא בספרים שיש להתפלל ביום זה על אתרוג פשוט, והרבי כבר הכין אז את הישועה לחג הסוכות הבא.

בשנת תרע"ו, בעצומה של מלחמת העולם הראשונה שהקתה ביושבי ארץ ישראל וכלתה מחצית מאכלוסייתה ברעב ובמלחמה, ישב רבי דוד בידרמן מללוב ליד שלחנו בט"ו בשבט ואין פוקד את בית מדרשו. כלם היו עטופים ברעב, מחוץ שפלה חרב ומחזירים אימה. והנה נפתחה הדלת וילך קטן בנו של אחד מחסידיו נכנס, וספר שאביו וכל בני הבית נכלו למשקב וקצם קרב. פרץ רבי דוד בבכי ואמר: "רבוננו של עולם, שמחתי בחגה של ארץ ישראל השבתה, אמר נא די לצרותינו". בדברו, הושיט לילד פרי ואמר: "הבא את הפרי לביתך ובטוח אני שבזכות פרות חמשה עשר בשבט יזכה אבירך לראות מקדש פרוח". נעשה גם ובני הבית קמו מחילים וראו נחת מבנם זה ומיוצאי חלציהם.

הבעל-שם טוב נסע פעם עם תלמידו רבי משה שהם מדולינא. הימים היו ימי חורף משלגים ובדרכם נזכרו שהיום הוא ראש השנה לאילנות ואין להם פרות כדי לקיים ביום גדול זה את מנהגם. סובב הבעל-שם טוב את הדרך והגיעו למקום פלשה בו שרר אורח חם ונעים, וראו לנגד עיניהם פתח גדול ובו עצי פרי מלבלבים. נטלו הרב והתלמיד מהפרות, ברכו בכונה ואכלו בשמחה רבה כמנהג היום. טרם נסיעתם, נטל רבי משה כמה מהפרות שעל העצים, ולא התפלל כלל ביצד התגלה לעיניהם פתח מלבלב בעצומו של החורף הקר, כי גייל היה במופתים שראה אצל רבו הקדוש. לאחר שהתרחקו קמעה, התחרט רבי משה על שנטל רק פרות מעטים מהעצים ונסה לחזור על עקבותיו כדי לקחת פרות נוספים, אלא שלא מצא כלל את הפתח. גם כשחזר גלה, כי הפרות שנטל נעלמו מאמתחתו והדבר הפליאו מאד. כששאל את רבו נענה, כי באמת לא היה שם פתח אלא שהוא המשיכו מארץ ישראל כדי לקיים את מנהג היום.

לקבלת הגיליון והנחיות
5806777@gmail.com :דוא"ל

רקשו גם את הספר רביהמקור
"שבת טיש"
והכניסו ברכה לביתכם!

"חמשה עשר בשבט הוא הכנה לפורים ופסח, שבהם
היתה ישועה לישראל, ולכן מרבים בו בסעודות"
רבי אברהם יעקב מסאדיגורא

ערכים לשלחן שבת

טריזיה

לע"נ האישה החשובה מרת דבורה פרושי עליה בת ר' אברהם שמואל ז"ל

חידון טריזיה א-ב לפרשת השבוע. שאלות קלות ומאתגרות כדי שכל בני המשפחה יוכלו להשתתף, ליהנות ולהצליח!

דיון סביב השלחן

פמוט ובו שבעה נרות

שאלה

בליל שבת התארח משה אצל ידידים. בעודו יושב ליד שולחן השבת, נפל מבטו על הפמוט שבו הדליקה בעלת הבית את נרות השבת. היה זה פמוט כסף ובו כמה קנים מסודרים במעגל. לא היה בו שום דבר חריג, מלבד העובדה שחטרונו של קנה אחד בלט לעין. הוא הסתכל בזהירות, וגילה שמקום החיבור של הקנה אינו שבור, אלא נחתך ביד אמן.

בעל הבית, ששם לב למבטו המרותק של אורחו, והבין מה מטריד את מנוחתו, החליט להפוך את העניין לנושא לשולחן שבת, ושאל את המסובים חידה: באיזה מקרה אדם שקנה פמוט קנים יאלץ לחתוך ממנו קנה או להוסיף לו קנה?

תשובה

נאמר בתורה (ויקרא כ, כ) 'לא תעשון אתי, אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם', ודרשו בגמרא (ראש השנה כד, א) 'לא תעשון כדמות שמי', וביארו שם 'כדנתיא: לא יעשה אדם בית תבנית היכל, אכסדרה תבנית אולם, חצר כנגד עזרה, שולחן כנגד שולחן, מנורה כנגד מנורה. אבל עושה של חמשה ושל ששה ושל שמונה. ושל שבעה - לא יעשה, אפילו של שאר מיני מתכות', וכן פסק השו"ע (יורה דעה קמא, ח).

ומבואר שם, שכל חומר וצורה שכשרים לעשיית המנורה בבית המקדש, אסור לעשות מהם וכדוגמתם דמות מנורה, ולכן אף שמנורת המקדש הייתה מזהב, ובגובה י"ח טפחים, ועם גביעים כפתורים ופרחים, מכיון שהיא כשרה אף ממתכות אחרות, ואף בגובה אחר ואף בלא גביעים כפתורים ופרחים, אסור לעשותה כך.

ויגוד ביארו בזה (פתחי תשובה שם יד, טו) שאף שהקנים במנורת המקדש היו מסודרים בשורה, הם כשרים גם כשהם בעיגול או בצורה אחרת, ולכן אסור לעשות מנורת מתכת עם שבעה קנים אף כשהם מסודרים במעגל, ולכן צריך להקפיד שלא לייצר פמוט (קנדלבר) שיש בו שבעה קנים, ואף אם הוא כבר מוכן ועומד למכירה אסור לקנות אותו, ואם קנו אותו - צריך להוריד לו קנה או להוסיף לו קנה, כדי שלא יהיו שבעה קנים.

אבל מותר לעשות מנורת שבעה קנים מזכוכית או מעץ, מכיון שחומרים אלו אינם כשרים לעשיית מנורת המקדש.

איסור זה הוא אף לקיים מנורה זו כשהיא כבר נעשתה, כגון שקיבלה מאחר או קיבלה בירושה, ואף בבית הכנסת (שיו"ר ברכה שם). ובודאי שאסור לקנותה, כיון שבזה הוא גורם איסור לבעל החנות, שמייצר עוד מנורות כאלו.

סכום

אסור לעשות מנורה עם שבעה קנים מכל סוגי המתכות, ואף שהקנים ניצבים במעגל, ואם קיבל כזו מנורה, צריך להסיר ממנה קנה או להוסיף לה קנה.

המדור נכתב על ידי הרב יעקב דהן שליט"א
מו"צ בבית ההוראה של הגאון רבי עמרם פריד שליט"א

- א** על מה ישב משה כאשר בני ישראל נלחמו בעמלק?
- ב** כיצד נקרא המקום שמולו עמדו בני ישראל, כאשר פרעה התקרב אליהם (כשהיו מול הים)?
- ג** מה ה' עשה לעם ישראל ביציאת מצרים (מוזכר כמובן גם בשירה, וזו אחת מה'לשונות')?
- ד** מה גובה שכבת המן שהייתה על הארץ?
- ה** מי שהרבה לאסוף מן, למרות זאת לא...?
- ו** ה' טלטל את המצרים ורכביהם בתוך הים. באיזו מילה זה מתואר בפסוק?
- ז** לעיני מי הכה משה בסלע?
- ח** כיצד קראו לבנה של מרים?
- ט** מה קרה למצרים בים סוף כשהמים סחפו אותם?
- י** לפי הנאמר בשירה, מה עשה ה' למרכבות פרעה?
- יא** המן היה דומה ל... כשנח לו על האדמה.
- יב** צבעו של המן...
- יג** מה בנה משה לאחר מלחמת עמלק?
- יד** כמו מה נצבו מי ים סוף?
- טו** המדבר שאליו נסעו בני ישראל מאילם...?
- טז** מה משה צווה להשליך אל המים, כדי שיהיו מתוקים?
- טז** מה יוסף השביע את בני ישראל (ובגלל זה הם לקחו את עצמותיו עמם)?
- יז** למה היה דומה טעמו המתוק של המן?
- יח** את מי ה' הורס (אלה שמתרוממים לכלותנו)?
- יט** היכן משה אמר ליהושע שהוא מתכנן לעמוד כשישראל ילחמו בעמלק?
- כ** באיזה יום לא היה יורד מן?
- כא** באיזה כלי נגינה השתמשה מרים?

תשובות

א | ים | ב | ים סוף | ג | ים סוף | ד | ארץ מצרים | ה | ארץ מצרים | ו | ים סוף | ז | ים סוף | ח | ים סוף | ט | ים סוף | י | ים סוף | יא | ים סוף | יב | ים סוף | יג | ים סוף | יד | ים סוף | יו | ים סוף | יז | ים סוף | יח | ים סוף | יט | ים סוף | כ | ים סוף | כא | ים סוף

והיו אומרים עליו

אבותינו ספרו לנו וגם ראינו בעינינו הרבה בני אדם אשר הפרנו והבחננו בהם שהיו מכבדים לאב ואם פראוי, וזכו לכבוד גדול ועשר ובנים ואריכות ימים ושנים.

נולד בי"ז בטבת תקמ"ח לאביו רבי יעקב מגדולי רבני איזמיר שבטורקיה. בילדותו גדל בבית שכלו קדשה ויראת שמים, ואכן צמח והיה לאחד מגדולי יהדות המזרח. הוא כהן כדון וראש מתיבתא באיזמיר, ומיד עם תחלת כהנתו החל לפעל לשפור המצב הרוחני בעיר. פעבר שנים ספורות התמנה לאב"ד ולאחר מכן ל"רב הפולל" - הרב החשוב ביותר בעיר.

בתקופת כהנתו כרב האציל בידו הסלטן עבדול מג'יד סמכיות רבות, ואף נתן לפסקיו תקף, כך שיכול היה לכפות אותם מתקף כח השלטון. בתקופה זו הרחבה סמכותו עד שהיה לרבה הראשי של כל יהדות טורקיה.

רבי חיים פלאגי היה ידוע במדת ענותנותו ובגדלותו בתורה, וכן פעל רבות לטובת בני קהלתו, הן ברוחניות והן בגשמיות. הוא יסד כולל לאברכים וכן חקק חק' חנוך חובה לילדים היהודיים, ואסר על הוריהם להוציאם לעבודה בטרם היו בקיאים בסדרי תפלה ולמוד. הוא הקים בית חולים לטובת יהודי איזמיר, והותיר אחריו עשרות ספרי קדש, ביניהם 'לב חיים', 'חיים לראש', 'חקמת חיים' ועוד.

נפטר בי"ז בשבט תרכ"ח ונקבר באיזמיר עירו.

רבי חיים פלאגי

מי חתנדב לספג מכות למען טובת הכלל?

נסה להמליץ טוב על אחיו היהודים, הנאנקים תחת שלטון קשה הגוזר עליהם גזרות רבות שאין ביכולתם לעמד בהם. השור, שכבר מלכתחלה היה זעוף וממרמר, ירד לפתע ממרום מושבו והחל להכות את רבי חיים בעצמה רבה. המכות נתכו על ראשו בזו אחר זו, אך רבי חיים נצב דומם, לא מגיב. הוא קבל את היסורים באהבה ככפרת עוונות, ואך בקשי הצליח להמלט מזעמו של השור, שאים לרצחו נפש.

בצאתו אל היהודים הממתנינים, התגבר בקשי רב על היסורים הרבים שקוה, ועמל בכל כחותיו להסתירם מפניהם. הוא לא חפץ לשתף בכך איש.

עוד באותה השנה אבד השור את כל הונו ורכושו. הוא נאלץ למכר את ארמונו המפאך עם הגנה היפהפיה. כבודו נלקח ממנו, והוא החל לספג בזיונות רבים בקרב בני המלוכה והאצילים שתמיד התנשא מעליהם. בסופה של אותה שנה חלה במחלה אנושה והסתלק מתוך בושות עצומות עני וחסר כל.

לאחר מותו של השור גלה רבי חיים את הספור לבנו וממשיך דרכו, רבי אברהם פלאגי, על מנת ללמוד עד כמה יש למסר את הנפש עבור כלל ישראל.

וההדר בחצר היו עוצרי נשימה. עצים גבוהים ורחבי צמרת נטעו לצד מעינות זורמים, פרחים חיים כסו את הגן כולו ומראם היה משובב נפש, ומשנכנסו אל תוככי הארמון עצמו, נוכחו לדעת כי כל ההדר שבחוץ היה כאין וכאפס לעמת הפאר שבפנים. מראות קריסטל כסו את הקירות, ונברשות בדלח השתלשלו מן התקרות העגלות. שטיחים פרסיים כסו כל פנה, ומשרתים הדורים התרוצצו במהירות מאפקת במסדרונות הטירה, חשים לעשות את רצון בעליהם.

לאחר המתנה קצרה הופיע בחדר ההמתנה משרת במדים והכריז את שמו של רבי חיים, לאמר: הוא לבדו יכול להפגס אל השור החשוב. ראשי הקהל הביטו אחד בשני במבוכה. מעולם לא השפלו בצורה כזו. רגילים היו להתלוצץ אל רבם בהשתדליותיו אצל שרים ומושלים, ומעולם לא נאסרה עליהם הכניסה פנימה. בלית בררה נותרו כלם לחכות בחוץ, ורק רבי חיים פלאגי פסע מדודות בעקבות המשרת אל תוך חדרו של השור.

השור קדמו בארשת פנים זעופה. משום מה היה שרוי במצב רוח גרוע באותו היום. רבי חיים השתדל להתעלם מכך ופתח בדבריו. במלים נרגשות הוא

סוס לבן, אציל למראה, שעט ברחובותיה השוקקים של איזמיר, גורם לאנשים רבים לסובב את פניהם ולהעלות נחושים בקשר לזהותו של בעליו המכבד. בחצר אחד הבתים עצר הסוס ממרוצתו. רץ מהדר זנק ממנו בקפיצה, אווזו בידו אגרת חתומה, ונקש קלות על הדלת. המשרת שפתח קבלו בכבוד רב ומיד הבהילו אל חדרו של בעל הבית, רבי חיים פלאגי.

רבי חיים פתח את האגרת שקבל. היתה זו הזמנה לרבם של היהודים להתיצב בביתו של אחד השרים החשובים במדינה. רבי חיים שמח מאד, שכן עמל קשות להשיג ראיון זה. עם זאת צפה בכליון עינים לעבר את המפגש הגורלי, שכן כל מעמד כזה הנה סכנה בפני עצמו, בהיות שרי המדינה נתונים תחת השפעת מצבי רוח משתנים.

בהגיע המועד התאספו בחצר ביתו של השור קבוצה מנכבדי הקהלה היהודית באיזמיר. היו אלו רבנים וראשי קהל שגלו לרבי חיים בכל הפעמים שבהן פנה לביתם של שרים ושועי הארץ על מנת להשתדל לפעל לאחיו היהודים ולבטל את הגזרות הרבות שהושטו עליהם.

השומרים פתחו בפניהם את השערים העצומים והתירו את כניסתם. היפי

מוסר השכל | מה הרואי יותר?

מסירות נפש למען כלל ישראל בימינו אינה כוללת לרב התייצבות בבתי מלכים ורוזנים שונאי ישראל. מסירות נפש של ימינו היא ההתגברות על היצר הרע והכניעתו על מנת להיטיב עם הזולת ולהושיע אותו בשעה שנוזקק לנו. ואין לדעת איו מסירות נפש קשה יותר מן השגיחה.

הצירים והתוכן מבית הוצרי "מלכות וקסטרבורג" מתוך הספר להחשבה בתענוגים

"אל תיראו, התיצבו וראו את ישועת ה'" (שמות יד, יג)

עשויים מזהב עם חריטות אמנותיות. אולי תסכים להראות לי את האסף?"

השיב החותן בפליאה: "מה פרוש 'שמעת'?! הרי ראית אותו במו עיניך! אמה בעצמך החזקת את המזלג ואת הפך ואכלת מהצלחת - כל הפלים האלו היו מהאסף הנדיר והמפאָר שלי!" כששמע זאת החתן, הרגיש מאד לא נעים. "באמת?! הגיב במבוכה, "בכלל לא שמתי לב. הייתי שקוע באכל, ובכלל לא הסתפתי על הפלים היפים..."

אומר המגיד מדובבנא: בזמן קריעת ים סוף היו בני ישראל כמו החתן הזה. הם ראו מופתים מרהיבים ומפעימים, אבל מרב שהיו מבהלים ושקועים בדאגה ובפחד מהמצרים, מרב שהיו עסוקים בבריחה מפניהם - לא היה להם ישוב הדעת להתבונן סביבם, לקלט ולהבין מה בעצם קורה פה, אילו נסים מפלאים הם זוכים לראות במו עיניהם!

לכן אמר משה רבנו לעם ישראל: "אל תיראו! התיצבו וראו את ישועת השם!" הרגעו, עזבו את הבהלה והפחד. אם יהיה לכם ישוב הדעת, תצליחו להתבונן בכל הנסים שסביבכם ולהתפעל מכל מה שהשם מראה לכם ברגעים היסטוריים אלו!

גם אנחנו צריכים לזכור ולשים לב לכל הטובות שהשם עושה אתנו. לפעמים, מרב שאנחנו חושבים על דברים אחרים, אנחנו לא שמים לב לטובות שהשם עושה לנו. לא פעם מתלוננים על מה שלא הולך כמו שאנו רוצים, במקום להתבונן בכל מה שכן מצליח. עלינו לפקח עינים ולראות כמה חסד וכמה טובה השם נוהג לנו בכל רגע ורגע!

לאדם אחד, עשיר מפלג, היו חפצים יקרים ומיוחדים. מיחד יותר מכל היה האסף הנדיר שלו - אסף של כלי סעדה יקרתיים: קנקנים מפאָרים, קערות יקרות-ערה, צלחות, סכינים ומזלגות - כלם עשויים מזהב טהור, משבצים באבנים טובות, חרוטים ומגלפים מעשה אמן. היה זה אוצר יקר מאד, וכל מי שזכה לראות אותו לא שבע מלהסתכל בו ולהתפעל ממנו.

לעשיר הזה הייתה בת, וכשנגרה הציעו לו שדוך בשבילה. החתן שהצע לו היה עני מרוד, והוא שמע בהתפעלות רבה על העשיר המפלג שעומד להיות ה"שוער" שלו. במיחד התענין החתן כמה ששמע על אסף הכלים הנדיר והמפאָר שבבית העשיר.

השדוך קם והיה, ואף נקבע מועד לחתונה. העשיר החליט שאם החתנה יערכו אצלו בבית בהשתתפות מספר לא גדול של מזמנים, וזאת כדי שהחתן יוכל להתרשם מן השלחן הערוך לתפארה ומהכלים המרהיבים.

כשהגיעה החתנה והתחילו להגיש את המאכלים לשלחן, עלה הרק בפיו של החתן. תמיד הוא היה רעב כל-כך, חתיכת לחם פשוטה הייתה בשבילו דבר מיחד, והנה - נותנים לו מאכלים כל-כך טעימים ומשביעים! מרב התלהבות מהאכל עצמו, החתן בכלל לא הבחין באיזה מזלג הוא משתמש, ולא שם לב אם הוא משבץ במרגליות או מעטר בצדפים פשוטים. הוא אכל ברעבתנות מתוך הצלחת, ובכלל לא בחן את יפיה, וכך גם לא התחסס לשאר הכלים - כל-כלו היה מלא בהתרגשות מהאכל הערב והמשבח.

לאחר שנגמרו ה"שבע ברכות", פנה החתן ל"שוער" ואמר לו: "שוער יקר, שמעתי שיש לך אסף נדיר במיחד של כלי אכל

פְּנִינִים

"ה' ילחם לכם ואתם תחרשון" (יד, יד)

הרה"ק בעל ה"תולדות יעקב יוסף" זי"ע היה נוהג לנסע מעיר לעיר ולעורר את העם לתשובה ולמעשים טובים בדרשותיו הנפלאות. פעם אחת הגיע במסעו לעיר אחת, וראה שבני העיר עצובים ופניהם נפולות. שאל אותם הרבי: מה לכם עצובים? החלו מיד לגולל באזניו את פרשת הכסף שהפריץ מנסה לסחט ולדרש מהם, סכום אשר אין באפשרותם להמציא לו כלל וכלל! וחוששים הם מפני הבאות...

מיד עלה הרבי לבימת ארון הקודש והתחיל לדבר בקול נרגש: יהודים יקרים! יודע אני שעת צרה היא לכם, אולם מבטיח אני לכם, כי אם תקבלו על עצמכם שלא לדבר בבית הפנסת דברי חלון, מסור כל צרה מעליכם! שהרי כך אמר הפסוק: "ה' ילחם לכם ואתם תחרשון" - "ה' ילחם לכם" ויצילכם, אם "ואתם תחרשון" - אם תקבלו על עצמכם לשתק ולכבד את בית הפנסת פראוי וכיאה לביתו של הקב"ה - מקדש מעט...

מֵאֲחֹרֵי הַפֶּתַח

בלב ים

ביאור:

באמצע הים, במרחק רב מהחוף. ביאור נוסף: הדבר נמצא במקום שקשה מאוד להגיע אליו.

דוגמא:

בטיול האחרון הפלגנו כל המשפחה באונייה, הרחק בלב הים.

מקור:

"וברוח אפיך נערמו מים נצבו כמו נד נוזלים קפאו תהומות בלב-ים". (שמות טו, ח)
"שלשה המה נפלאו ממני וארבעה לא ידעתים: דרך הנשר בשמים דרך נחש עלי צור דרך אניה בלב ים ודרך גבר בעלמה (שמות ל, יח-יט)

הצורכים והתורמים מכתב היד "עלילות וקטוברי" מתוך הספר להחננו בתענוגים

תפלורת

חידוץ לפשוטו של מקרא

מה היה מימין וגם משמאל?

הים שנבקע, שנאמר "והמים להם חומה מימינם ומשמאלם".

(ד, כב)

עלנה חפירות רש"י

מדוע לא נכתב 'ויבקע הים' אלא 'ויבקעו המים'?

ללמד, שנבקעו כל מים שבעולם. [עשפ"ח]

(יד, כא)

חידוץ מאוצר התורה

מאיזה סוג של עצים השתמשו לבנות את בית המקדש?

עצי ארז ועצי ברוש.

(מלכים א, ו)

ש	א	ר	מ	י	ם	ק	ש	ד	ג
כ	י	ע	י	מ	ס	ו	ף	ס	ח
ל	ש	ר	ת	צ	מ	נ	ה	ו	ב
ס	ר	ז	ת	פ	ט	ם	א	ס	ר
ק	א	ל	ח	ה	ע	כ	ג	ו	ד
ש	ל	ז	ס	ב	י	ה	נ	ר	ב
מ	צ	ת	פ	ל	מ	ם	נ	ו	ש
מ	ש	ה	ע	ר	כ	ג	ד	כ	ל
י	מ	ש	ט	א	ר	ק	ד	ב	ח
ג	ם	י	ר	צ	מ	צ	מ	ו	ש

בשלה | שירת הים | ישראל | משה | מצרים
סוס ורוכבו | מים | ים סוף

מצאו את 10 ההבדלים

קו קופלה:
03-3050-500

קופלה מחכה לכם... דברו אתו!

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919 | 139191@gmail.com

דבר מלאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת בשלח תשפ"ד שנה י | גליון מס' 518

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

התנאה לפניו בברכה נאה

בתוך שירת הים הנאמרת על ידינו מדי בקר, ומקורה בפרשתנו, אנו מזכירים את הפסוק (טו ב): "זה א-לי ואגוהו אלקי אבי וארממנהו", ממנו למדו חכמים (שבת קלג ב) את חובתנו להתנאות לפני ה' על ידי קיום מצוותיו בהדור ובנוי. ואכן, מתוך אהבת התורה והמצוות, הלכות הדור מצוה משרשות בכל ארחות חיינו.

אמנם, ברוח דברי הזהר הק' (נשא קלד א) שהכל תלוי במזל ואפלו ספר תורה שבהיכל, אף בענין זה נתן להבחין בין מצוות שאנו מרגלים להדר בהן באפן מיוחד, כארבעת המינים, כתיבת ספר תורה, גר תופה ועוד, לבין מצוות שמשום מה איננו מקפידים לנהג בהן בנוי והדור.

כך הן אמירת הברכות ועגית אמן, שאם כי לצערי עדין נדרשים אנו לעסוק ולעורר שוב ושוב על עצם קיומן כהלקתו, בנגוע להדור בהן הכל יספיקו שיש מקום רב לשפור.

ההדור באמן מתחיל בהדור בברכה. ובענין זה יש לדעת שבברכה בהדור אינה כוללת רק את אמירתה בקול ובכונה, בשפה ברורה ובנעימה, כדת וכהלכה, אלא אף את החובה לודא לפני אמירתה שיש מי שיענה אחריה אמן כהלכה.

כחלק מהלכות הדור מצוה, מטל על המברך לדאג שברכתו תענה באמן, ומי לנו גדול מהזהר הקדוש האומר בענין זה דברים ברורים (עקב רעא א): "דק ברכה שענו עליה אמן היא ברכה שלמה כראוי להיות!"

אוסף ואמר כי אף באפן שבו דרשו חכמים את דין ההדור במצוות מהכתוב: "זה א-לי ואגוהו", נתן למצא קשר מיוחד למצוות עגית אמן, שפך דרשו (שבת שם): "התנאה לפניו במצוות, עשה לפניו סכה נאה" וכו'; מלבד שפידוע 'סוכה' בגימטריה 'אמן', לשון "התנאה לפניו" מלמדת, כי אין די בהתנאות, אלא יש לעשות זאת "לפניו", ואיזו מצוה מתאימה להגדרה זו יותר ממצוות עגית אמן, שעליה אמרו חכמים (דבר ז א): "אין גדול לפני הקב"ה יותר מאמן שישראל עונים".

נקפיד להתנאות לפני הקב"ה מדי בקר באמירת ברכות השחר בהדור, ובהמשך היום בכל הברכות כגון, וללא ספק נזכה לשמירה עליונה ולשפע ברכה והצלחה בכל מעשי ידינו.

בקריאת "זה א-לי ואגוהו".

שבת שלום,

298 ז'ב אמונים

פניני תפלה בפרשה

פניני תפלה בפרשה

שירת מרים נאמרה בצבור

"ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה כוס ורכבו רמה בים" (טו כא)

יש להבין: מדוע מכנה שירתה של מרים בלשון 'עגיה' - "ותען"? עוד יש להבין: מפני מה נאמר "ותען להם" - בלשון זכר, ולא "ותעו להן"?

באר רבי חיים הלוי מבריסק:

אמרו חכמים (חלין צא ב): "אין מלאכי השרת אומרים שירה למעלה עד שיאמרו ישראל שירה למטה". ומדוע? משום שכל דבר שבקדשה, אף השירה צריכה להאמר בצבור, דהיינו במעמד עשרה מישראל, ולפי שלמלאכים אין דין 'צבור', אין הם יכולים לומר שירה לבדם, ורק כשפותחים ישראל באמירת שירה, יכולים הם להצטרף אליהם.

יסוד זה מדיק אף בנפש קדשת מוסף: "כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו [להעריצו], לעמתם ברוך יאמרו"; כיון שכבודו יתברך מלא עולם, משתוקקים משרתיו לומר לפניו קדשה, אולם כאשר הם "שואלים זה לזה, איה מקום כבודו" - איה המקום והזמן שנוכל לומר קדשה לפניו? משיבים כנגדם, כי כיון שלאמירת קדשה צריך עשרה מישראל, לכן רק כשיתפתח ישראל באמירת קדשה, אזי "לעמתם ברוך יאמרו".

זו אף משמעות הפסוק שלפנינו: לפי שלנשים אין דין 'צבור', לפיכך לא פתחה מרים בשירתה עד ששוררו ישראל, ובאותו מעמד ענתה כנגדם ואף היא אמרה שירה (נחלת בנימין).

הקב"ה מקדים רפואה למכה

"ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליה כי אני ה' רפאך" (טו כו)

חכמים (סנהדרין קא א) כבר תמהו: אם מבטיח לנו הקדוש ברוך הוא שלא ישים עלינו את מחלות מצרים, לשם מה נזדקק לרפואה?

באר רבי בנימין הכהן ויטאלי, מגדולי חכמי איטליה:

כונת הכתוב הוא ללמדנו את מאמר חכמים (מגלה יג ב): "אין הקדוש ברוך הוא מכה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחלה... אבל אמות העולם אינו כן, מכה אותן ואחר כך בורא להן רפואה". וכך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: "אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך, אזי: "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליה" - לא אשים עליכם מחלה כדרך שאני שם על המצרים - מכה ואחר כך מרפא, "כי אני ה' רפאך" - כי לכם בראתי רפואה עוד טרם שלחת המכה (גבול בנימין ח"א דרוש נד).

הוסיף ואמר רבי דוד שפרפר, רבה של בראשוב, כי על ענין זה משבחים אנו בפיוט "וכל מאמינים הנאמר בימים הנוראים: "וכל מאמינים שהוא קשה לכעס, הרחום ומקדים רחמים לרגז" (מכתם לדוד מועדים עמ' קג).

ברוך המכין מצעדי גבר

אצל אחיו ר' אליהו היה המצב שונה; עקב מסת הפצועים הבלתי נתפסת שזרמה לבית החולים באותן שעות, לא התפנה איש לבדק את מצבו, והוא נאלץ להמתין בצד, מתפתל מכאבים.

רק לאחר שצרח מרב כאב, התעוררו אנשי הצוות לקרא לרופא שיבחן את מצבו. הרופא נבהל ממצב הרגל והפנה את ר' אליהו לנתוח חרום מיד, תוך כדי שהוא מפטיר כי זהו המוצא האחרון שאולי יצליח להציל את רגלו מפרייתה.

שעות ארוכות נמשך הנתוח, וגם לאחר הרופאים לא היו מרצים. הם אמרו לר' אליהו כי לצערם רב הורידים ברגלו נקרעו וכמעט בלתי נתן לחברם מחדש, כך שאם בתוך כמה שעות לא יראה שפור במצב הרגל, הם יאלצו לכרתה.

כשר' אליהו שמע על כך הוא פרץ בבכי תמרורים. בידועו כי גורל חייו התקינים מנח עתה על כך המאזנים, הסיק כי הדבר הנכון ביותר עבורו בשעה זו הוא פשוט להתפלל. וכך, במשך השעות הרבות שהמתין לבדיקה החוזרת, נשא ר' אליהו תפלה מתמשכת לבנורא העולם שיציל את רגלו, כדי שיוכל להמשיך לנהל את חייו באפן תקין.

ר' אליהו התפלל ללא הרף, והלא יאמן קרה

בשלב מסוים הוא החל בפתע פתאום לחוש בנוזל חם הזורם בתוך רגלו. הוא הזעיק את הרופא, וזה בקש ממנו להגיע את אצבעותיו, למרבה הפלא שמים מהן החלו לנוע, ועבדה מעודדת זו האיצה ברופא להשיבו לחדר הנתוח.

כמה שעות לאחר מכן התעורר ר' אליהו בחדר ההתאוששות, והדבר הראשון ששאל היה, האם הרגל עודנה במקומה...

"האם אתה מאמין בנס?" שאל המנתח בתגובה והוסיף בהתרגשות: "איני זוכר גס רפואי גדול כשלה! כעת אני יכול לגלות לך שלאחר הנתוח הראשון כבר היה לנו ברור שהרגל שלך בדרך לכריתה, סברנו שלא הכריתה אתה עלול להגיע לסכנת חיים, ובכל זאת החלטנו להמתין מעט ולשדר לך תקנה.

כעת, כשהעלית בשנית על שלחן הנתוחים, הפתענו לחלוטין. כנגד כל הסבוכים, מרבית הורידים והעורקים של הרגל התאחו כמאליהם, והדם כבר זורם בתוכם! מעט הורידים שטרם התחברו בנדאי לא ימנעו מרגלך לשוב וללכת, כמובן לאחר תקופת שקום."

"כיום", מסים הרב דחבש את ספורו המדהים, "לקראת סיום תהליך שקום קשה וארך, שבו רגליו של אחי לתפקד כרגיל, מלבד שתי אצבעות שטרם חזרו לתפקוד, והן עבורו בגדר תזכרת להיותו יום מהלך, ולצדך שלו להודות בברכת "המכין מצעדי גבר" על כל הטוב שגמלהו!"

באבק וברסיסי זכוכית, מלא את חלל בית הכנסת.

רקטה פגעה בבית.

כמה שניות של הלם חלפו עד שהחלו להשמע גניחות הפצועים. בראשונה נשמעו זעקותיו של אחיו של הרב דחבש, בנו של אחיו ר' אליהו. אביו מהר לגשת אליו, אולם משך פסע פסיעה אחת, התמוטט תחתיו. הוא חש בכאב נורא המפלח את רגלו, ובדם המתחיל לזרם ממנה.

הרב דחבש פנה לעבר אחיו ובחן את רגלו. הפציעה היתה קשה ונדרשה חסימת עורקים מידית. מבלי לחשב פעמים הוא הסיר את העניבה מצוארו, תקין ממנה חוסם עורקים מאלתר ומהר לרוץ לביתו לטל את תיק העזרה הראשונה. כשנכנס לבית הצטמרר. הפגיעה הישירה הרסה את הבית לחלוטין. אך בקושי אתר את התיק בין ההריסות, ועם שובו נחרד לשמע כי גם אשתו ואחניתו בין הפצועים. טלפון למד"א הבהיר כי עקב העמס לא יבוא אליהם אמבולנס בקרוב, והרב דחבש נאלץ להעלות את הפצועים לרכבו הגדול ולשעט במהירות לעבר בית החולים הקרוב.

במהלך הדרך התברר כי בית החולים הקרוב עמוס ואין ביכולתו לקלט פצועים נוספים, וכיון שבפציעות של אשתו ואחיו היה כדי

סכון חיים, החליט לנסע לאחד מבתי החולים במרכז הארץ. בדרך הדרדר מצבו של אחיו, ובהזדמנות הראשונה שנתן היה לעשות זאת, חבר הרב דחבש לאמבולנס זה העבירו לבית החולים, והוא המשיך עם רעייתו ועם יתר הפצועים לעבר מרכז הארץ.

תוך כדי נסיעה הרהר הרב דחבש במה שנותר מאחור. מסתבר כי מרבית המתפללים ששהו מחוץ לבית כמעט לא נפגעו, מלבד אי אלו רסיסים שפגעו ברגליהם. לעמת זאת בבית, שם פגעה הרקטה באפו ישיר, התרחש גס של ממש.

בהשמע האזעקה התחבאו ילדיו הצעירים מתחת לשלחן, בהסבירים בתמימות כי השלחן שהוא כמובן בודאי יגן עליהם. ואכן, למרבה הנס, כל תקרת הבית קרסה, מלבד חלק התקרה שעל גבי השלחן. אנשי מס רכוש שבאו לאחר כמה ימים להעריף את הנזק, לא האמינו שמישהו יצא חי מהבית, ועוד ללא פגע.

רעייתו ובתו של הרב דחבש, לאחר תקופת החלמה, שבו לכחותיהן כמעט לחלוטין, אך

האזעקות התכופות שנשמעו בעיר נתיבות בבקרו של חג שמחת תורה, למדו על ארוע קשה שמתרחש, אולם תושבי העיר טרם ידעו על גדלו והקפו הנורא, ובהגיע שעת הכשר מהרו לצאת לבית הכנסת לתפלת החג.

בני משפחתו הברוכה של הרב בריוחאי דחבש שיחיה, המפר בעיר כחובש בכיר ואיש

שעות ארוכות נמשך הנתוח, וגם לאחר הרופאים לא היו מרצים. הם אמרו לר' אליהו כי לצערם רב הורידים ברגלו נקרעו וכמעט בלתי נתן לחברם מחדש, כך שאם בתוך כמה שעות לא יראה שפור במצב הרגל, הם יאלצו לכרתה.

טלית מכתמת בדם בבית הכנסת שבחצר משפחת דחבש בנתיבות

חסד מפלא, לא היו צריכים ללכת רחוק; בתקופת הקורונה הם הקימו בחצר ביתם בית כנסת זמני, ומאז הוא לא חדל מלפעל. כך, בבקרו של החג, למרות האזעקות, התאספו למעלה משלושים מתפללים בבית הכנסת כשרבם מבני המשפחה. התפלה התנהלה כסדרה, מלבד אי אלו פעמים שהצבע האדם הגריח את המתפללים למרחב המוגן הסמוך.

לקראת סיום התפלה, בעת ברכת כהנים של מוסף, בעוד ילדיו של הרב דחבש מסתופפים תחת טליתו כמנהג, נשמעה שוב אזעקה, ומיד לאחריה פיצוץ נורא. עשן כבד, מהול

מתוך דברי רבנו בחיי בפרשתנו (שמות יד לא) על טעם מצות עניית אמן וגדר מעלתה

עניית אמן היא קיום הברכה

ועל זה אמרו (נזיר סו ב): גדול העונה אמן יותר מן המברך. ובאור הענין: כי המברך מעיד בברכתו של הקדוש ברוך הוא שהוא מקור הברכה, והעונה אמן הוא מקים השטר והוא העקר, שאין קיום העדות בעד ראשון אלא בעד שני שהעדות נגמר על ידו, והעונה אמן הוא העד השני, וצריך הוא שיצטרף עם העד הראשון שהוא המברך, כי עמו העדות קים⁷.

לשון 'קיום' אלא לשון 'האמנה'. ופרש רש"י (ד"ה בו אמנת) שהעונה אמן אחר דבר תחנה ששומע מחברו, הרי הוא מאמן ומסכים עם הדברים ששמע, וכאלו אמר יהי רצון שיהיה כן (רש"י שם ד"ה בו אמנת).

6. בספרו 'כד הקמח' (שם) הביא רבנו פרוש זה בשם 'ויש שפרשו'. וכעין זה פרש ב'ארחות חיים' (דין עניית אמן ס"ד).

7. בעניית אמן מסיים העונה את העדות שבה פתח המברך, ולפי שהמסיים דבר מצוה חשוב מן המתחיל בה, לכך אמרו חכמים "גדול העונה אמן יותר מן המברך" (ספת דוד פ'שת מצרע אות לח, בבאור דברי רבנו). וראה תוספות הרא"ש (ברכות ג ב) שבאר שלכך "גדול העונה יותר מן המברך, לפי שהוא גומר המצוה".

וכן כתב הרא"ם (בראשית מב כ). וראה בטור ובשו"ע (קכד ו) שכתבו: ויענו אמן אחר כל ברכה וברכה, בין אותם שיצאו ידי תפלה ובין אותם שלא יצאו, ובכונה שיכון בלבם: אמת היא הברכה שברך המברך ואני מאמין בזה.

2. שכן בכך שמצהיר בעניית אמן על אמונתו בדברי המברך, הרי הוא מודה ומסכים להם.

3. הקונה דבר מחברו, והתנה המוכר עם הלוקח תנאי כל שהוא, וענה הלוקח אמן, קבל בכך דבריו וחייב לקיים התנאי (רש"י שבועות לו א ד"ה בו קבלת).

4. העונה אמן על שבועה כמוציא שבועה מפיו (רש"י שם ד"ה אמן).

5. בנפש הגמרא שלפנינו (וכן בירושלמי סוטה ב ה, ובבב"ר ז א) אין מזכר שאמן הוא אף

עניית אמן נתקנה לחזק האמונה

ומפני שהאמונה יסוד כל התורה כלה, תקנו לנו רבותינו זכרונם לברכה בתפלה ובברכות לענות אמן, שהוא נגזר מלשון אמונה¹, ומלשון הודאה שמקבל עליו דברי המברך ומודה בהם². וזהו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבועות לו א): 'אמן קבלה³, אמן שבועה⁴, אמן קיום⁵'.

1. מדברי רבנו נראה שהוא סובר שתבת 'אמן' יסודה בתבת 'אמונה', וכך אף כתב בספרו 'כד הקמח' (ערך אמונה). והוא כפשוטו לשון הגמרא (שבת קיט ב): "מאי אמן? אל מלך נאמן" ומפרש רש"י: כך מעיד על בוראו שהוא על מלך נאמן, וכן משמע מדברי ה'מטה משה' (סוף סי' פח). ואולם ב'פרוש התפלות והברכות' לר"י בן יקר (ח"ב ע"ב קיב) כתב שהשטר אמין מזכר בפסוק במשמעות של אמת, ככתוב (מלכים א' ח כו): "אמן נא דבריה" שפרשו "יתאמתו נא דבריה". ואף ברד"ק (יחזקאל כא כ) מביא בשם אחיו ר' משה שהמלה 'אמת' יסודה בתבת 'אמן', אלא "שנפלה הנוי". כך אף משמע מרש"י על הפסוק (ישעיה סה טז): "אשר המתברך בארץ יתברך באלקי אמן", שפרש: "יתהלל שהוא עבד לאלקי אמן - אלקי האמת",

תענה אמונים

פנינים על מצות התפלה

הודו

לשורר ולזמר לכבוד ה'

"שירו לו זמרו לו שיהו בכל נפלאותיו"

דרש החפץ חיים: השירה והזמרה הן חלק חשוב בחיי היהודי, ואולם על האדם לדאוג שהן יהיו מקדשות לכבוד ה' ותורתו. יסוד זה מלמדנו דוד המלך בפסוק זה: "שירו" אף דאגו שיהיה זה "לו"! "זמרו", אף זכרו לעשות זאת "לו". וממשיך הפתוב ומורה: "שירו" - אף שיחת רעים מתרת, ובתנאי שנושא שיחתכם יהיה: "בכל נפלאותיו".

חפץ חיים' עה"ת פרשת נשא - 'מעשי למלך' אות ב

מצוה לספר פניסי ה'

"שירו לו זמרו לו שיהו בכל נפלאותיו"

הגרי"ז הלוי מבריסק היה אומר, כי הכתוב "שירו בכל נפלאותיו" מלמד שיש חיוב מיחד על כל אדם לספר את הנסים והנפלאות שעשה עמו הקב"ה, זאת מלבד החיוב להודות ולהלל על כך כדן.

ברכנוכם מבית ה'

לשאלת רבים
נתן להרשם לשמש
כנציג בני אמונים
בהיכלי הישיבות
הקדושות

מדי יום בשעות:

13:30-15:00

בטלפון: 053-414-91-91

שירה מתוך ספור הנפלאות

"שירו לו זמרו לו שיהו בכל נפלאותיו"

הרוצה להגיע למדרגת "שירו לו זמרו לו", עליו לקיים "שירו בכל נפלאותיו". שמתוך שאדם עוסק בספור נפלאות ה', מתמלא לבו ברגשות תודה והודיה לבוראו, והשירה והזמרה פורצות מפיו כמאליה.

'טיב התהלות' תהלים קז ב

וארשתיה לי באמונת אמן

חשובה, ומדוע שיבחרו להשתדף דוקא אתנו?! כנהוג, נקבעה לי תחלה פגישה עם אם הבחור. במשך שעה ארצה שוחחנו בנעימות, ולקראת סיום השיחה היא שאלה אותי: 'האם אינך מכירה אותי?' התפלאתי למשמע השאלה, והגברת נסתה לעורר את זכרוני; 'את זוכרת? לפני כשבועיים... בתחנה...'

רק אז נפל לי האסימון... נזכרתי מיד בבקר ההוא. כמו תרחיש דמיוני התברר לי לתדהמתי כי באותו מפגש אקראי נשאתי חן בעיני האשה, וזו ראתה בי מעמדת מצניח לשדוף עם בנה כליל המעלות. כאמור, מדבר היה בבחור מצין משכמו ומעלה, והמשפחה... כבר אמרנו, משפחה אמידה ומיחדת.

השדוף התקדם בקצב מהיר, וכמה ימים לאחר מכן היה לעבדה מגמרת.

במסבת הארוסין שנחגה ברב פאר, נשא אבי שליט"א דברים, ובתוכם קרא על אפן התגלגלותו המפלאה של השדוף את הפסוק (הושע ב כא): 'וארשתיה לי באמונה'.

אכן כן, הרבה דרכים למקום, אבל דרך נהדרת שכזו - דרך של אמונה - יש רק אחת, ואותה סללתם אתם, בני אמונים!

בתודה על כך, ובברכה שתזכו להמשיך בפעולותיכם הכפירות, להרבות עוני אמן ואומרי ברכות השחר בצותא בכל מקום ובכל פנה, עד שזנכה להתגשמות הפסוק: 'וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן'.

הספור שלפנינו התרחש לפני שנים מספר ונשלח אלינו בשעתו בידי בעלת המעשה, תלמידת אחד הסמינרים בירושלים. הנה הוא לפניכם בשנויים מתבקשים:

'כמו רבות מחברותי אני מקפידה לברך מדי יום את ברכות השחר בחברותא. למרות הקשי הטבעי שהתעורר אצלי בתחלה, התעקשתי להתמיד בהנהגתי דבר יום ביומו בנאמנות, ומחר מאד אף נהנית מהרעיון והתחברתי אליו.

כדי שנוכל להתמיד בקבלתנו החלטנו, אני וחברותי, לנצל את הדקות הארוכות של נסיעת הבקר הקבועה מהבית לסמינר לאמירת ברכות השחר בחברותא משתפת.

במשך כמה חדשים התמדתי בהנהגה זו בהצלחה יתרה. הדבר עודד אותי להקפיד לצאת בזמן לאוטובוס, כדי שאוכל לומר את הברכות יחד עם חברותי ולא אאלץ לברך בפני מישהי בלתי מפרת, פעלה שמבחינתי היתה כרוכה באי נעימות מסוימת.

לפני כחדשים קרה שאחראתי לאוטובוס הקבוע. אמנם לשמחתי עמדתי בנסיון; אצורתי אמן, נגשתי לאחת מהנשים שעמדו בתחנה ובקשתי ממנה בעדינות לומר בפנייה את ברכות השחר.

האשה הביטה בי בהשתאות, אף כמובן הסכימה מיד. אמרתי את הברכות בכונה, כפי שהרגלתי, הגברת ענתה אחרי אמן, ולאחר שסימתי נקשרה בינינו שיחת נימוסין. היא שאלה לשמי ולמקום למודי, ואני השבתי על שאלותיה בתם לב.

כשבועיים לאחר מכן בשרו לי הורי על הצעת שדוף שגשמה בעבורי - בחור מצין בן למשפחה אמידה ומיחסת. בתחלה הטלתי ספק ברצינות ההצעה. אחרי הכל, משפחתנו, כמו משפחות המחננים הקודמים שלנו, היו כלן משפחות טובות אף פשוטות למדי, ואלו ההצעה הנוכחית היא של משפחה כה

שערי גן עדן

ענינת אמן במשנת בעל החלוא

חלקת יהושע

ה'חלקת יהושע' כ"א בשבט תשמ"ב

האדמו"ר רבי יחיאל יהושע רבינוביץ מביאלא נולד לאביו האדמו"ר רבי ירחמיאל צבי משעדליץ בה' בטבת תרס"א. בהיותו כבן חמש נפטר אביו, ובשבת נחמו תרפ"ד הואיל לקבל על עצמו למלא מקום אבותיו בעיר וודובה שבפולין. בשנת תרצ"ט, עם כניסת הנאצים לפולין, ברח לשטח

שהיה בשליטת הרוסים והגלה לסיביר, שם מסר את נפשו על קיום מצוות התורה ולא ותר אף על כל הנהגותיו בקדש.

בשנת תש"ז עלה לארץ ישראל והתישב בתל אביב ובשנת תשט"ו עבר להתגורר בירושלים. היה לדמות מופת הנערצת על כל רואיה, ובמיחד בתפלותיו הזכות שנאמרו בהתלהבות ובדבקות נפלאה.

נפטר בכ"א בשבט תשמ"ב. על ציאנו שבמרומי הר הזיתים נכתב: "כל ימיו התפלל לישועתו של ישראל". ספרו 'חלקת יהושע' שהדפס לאחר פטירתו מכיל דברי תורה על התורה והמועדים שהשאיר אחריו בכתב יד.

שברכות השחר ישלמו בענינת אמן

בסדר היום' שייסד בעל החלקת יהושע' כתב: "לומר ברכות השחר בפני איזה שיענו אמן, כידוע מקדושי עליון שברכה בלי אמן, היא ממש פלג גופא" ('חלקת יהושע - תקנות והנהגות' עמ' סא).

לענות אמן

אחר ברכות השחר

בעל החלקת יהושע' נהג לשמע מדי יום ברכות השחר מכל המתפללים הקבועים במנינו והיה עונה אמן אחריהם (קונטרס 'אור עולם' עמ' לו).

מת יקוה השבת

יו"ל ע"י קהל לובלין בארה"ק

בראשות הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזוע שליט"א

תלמידו של פוסק הדוד בעל "שבט הלוי" זצוק"ל

◆ משיחורנו של מורינו הגה"צ שליט"א ◆

הקשר בין מפת ארבה למן שירד במדבר

ולסים בלשון רבים 'למען תספרו באזני בנכם וכן בנכם', שלשון יחיד נראה שהקב"ה אומר זאת למשה רבנו בעצמו?

מפת אכל

אלא, דהנה מפת ארבה שפאה על מצרים, יש מקום לחשב שהיא לא כל כך מפה קשה, שהרי הברד כבר הפך את עצי השדה וקעת הארבה לא מזיק כל כך הרבה, ועוד שהארבה הוא דבר מאכל. ולא כמו כל המפות שהיו קשות מאד, וכמואב במדבר (שמו"ר יג ז): כיון שבא ארבה שחמו המצריים, אמרו נקבץ ונמלא מהם חביות.

אבל במפת ארבה נאמר: "וכסה את עין הארץ", שאף על פי שהמצרים היו אוספים הרבה מהארבה, בכל זאת הארץ לא היתה מתגלית, אלא היתה מתמלאת שוב ושוב בארבה, וכמו שנגמר בארבה: "וינח", שהארבה נח על הארץ.

מכה שהיא טובה

ובעל הטורים מד"ק מהלשון "וינח" שפיוצא בזה נאמר גם בשבת "וינח ביום השביעי", שמכאן יש ללמד שהארבה נח בשבת ולא נכנס לבתי המצרים, ולכאורה מדוע הארבה נח בשבת, הרי היא מכה למצרים וראוי שהיא תכה בהם גם בשבת?

אלא מכאן יש ללמד על מפת ארבה, שמלבד מה שהיא לא הזיקה לעם ישראל, היא היתה גם טובה בשבילם, שעל פה הארבה היא המכה היחידה שהיתה מבעל חי טהור הראוי לאכילה.

ולפי זה יבאר הדמיון שבין הארבה למן, שיתכן לומר שהארבה הטהורים היה מאכל לעם ישראל במצרים שפשם שממפת דם נהנו עם ישראל שהדם שביאור הבואש נהפך להם למים, ואף התעשרו ממכירת המים הללו למצרים, כך יתכן שממפת ארבה נהנו עם ישראל מאכילתו, ואם

בפרשת בשלח אנו קוראים על הפן שירד לאבותינו מן השמים בזמן לכתם במדבר, ומצינו במפת ארבה שפתיב: "וינח בכל גבול מצרים", ופרש בעל הטורים שפיוצא בזה כתוב: "וינח ביום השביעי", וזה ללמד שהארבה נח בשבת כמו שגם הפן לא ירד בשבת. וצריך באור, מדוע יש דמיון בין הארבה למן ששניהם נחו בשבת, בעוד שהארבה הוא מכה וענש, שחסל למצרים את כל התבואה, וה'מן' הוא חסד ורחמים לעם ישראל?

כדי להבין זאת, נתבונן במפת ארבה שבמפה זו נאמר: "בא אל פרעה", ולכאורה מדוע לא כתוב לה' אף פרעה, כמו שנגמר במפת דם: "לה' אף פרעה בבקר הנה יצא המימה"? עוד צריך באור על מה שנגמר: "כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו", הרי לגבי עבדי פרעה והחרטמים מצינו שהם אמרו: "אצבע אלקים היא", וכן לפני מפת ארבה, עבדי פרעה אמרו לו: "שלח את האנשים" וטענו לו קשות "הטרם תדע כי אבדה מצרים", ומרב קשי טענותיהם פרעה השתגע עליהם ואמר למשה ולאהרן: "לכו עבדו את ה' אלקיכם מי ומי ההלכים", אם פה נראה לכאורה שלב עבדי פרעה לא היה קשה?

המגרש שלא נודע

עוד יש להבין, שלאחר שמשוה רבנו אמר לפרעה שפנתו לצאת מצרים זקנים עם נערים וטף, כתוב: "ויגרש אתם מאת פני פרעה" - ולא פרש מי המגרש? (רש"י), ומלשון הפסוק שדבר בלשון יחיד משמע שפרעה גרש אותם, אף קשה לפרש פה מחמת הלשון שכתוב "מאת פני פרעה" (שפתי חכמים)?

ועוד, מדוע דוקא על מפת ארבה כתוב: "ולמען תספר באזני בנה וכן בנה"? וכן מדוע התחיל בלשון יחיד "למען תספר..."? וסגים בלשון רבים "וידעתם כי אני ה'", היה מן הראוי להתחיל

מתיקות הניסים

מכתבים למערכת

הטבח בחג מתן תורה

לכבוד מערכת מתיקות, שלום וברכה. ברצוני לספר נס עצום שארע עם זקני ע"ה לפני כמה עשרות שנים. את המעשה הזה שמעתי מפי סבתי ע"ה. וכן היה המעשה:

בעיר בגדאד שבבבל, לפני 83 שנה בשנת תש"א, סמוך לכניסת חג השבועות, ארע אסון נורא וסכנה מאחר יותר בלשון ערבי 'הפרהוד' שפרושו: בזה, שד. ומשמעותו: הטלת פחד כלפי נשלים). המאריך הזה מזכיר מאד את המאריך שהיה בשמחת תורה בשנה זו (תשפ"ד), הן במנין הנרצחים והן בצורה ובאפי שהוא נעשה.

בסביבות השעה 6:00 אחר הצהריים, סמוך לכניסת החג, יצאו לרחובות מאות פורעים מוסלמים וטבחו בכל יהודי שנקרה בדרך ברחובות. בהמשך הצטרפו אליהם עוד עשרות רבות ומאות של ערבים וקידם חרבות ושאר כלי משחית. הם פרצו וחדרו אל תוך בתי היהודים (שכבר סמנו קדם לכן בצבע אדום בצורת פה יז, כדי להבדיל בין בית יהודי לשאינו יהודי).

הם פשוט טבחו ללא רחם באנשים נשים וטף וזקנים, ובזוו המון המון רכוש, ואף שכניהם "הטובים" של היהודים הצטרפו לאותם פורעים, ובכך התגלה למפרע שעד כה הם רק העמידו פנים שהם טובים, אף השנאה אליהם בערה תמיד בלבם, כמו שהוכיח מה שהצטרפו אליהם בשעת הטבח.

הפגרום הזה נמשך עד יום טוב שני של גלויות, [עין בגמרא שבת (קכט): שאין להקזיז דם בערב שבועות, כי יש מזיק ושמו טבוח, שאם לא קבלו ישראל תורה הוא טובח להם לבשרם ולדמם, ונהגו שלא להקזיז דם בשום ערב יו"ט (ש"ע בהגה סוף ס"ו תחת)]. סבתי ע"ה היתה אז כבת שש שנים, והיא ספרה שהיא זוכרת אף שכל משפחתה לקחו רהיטים ושאר חפצים כבדים ונסו לאטם את הדלת עד כמה שאפשר, ואכן בנסים גמורים לא נכנס המשחית אל ביתם.

יתכן לומר שהיה זה בזכות שהוריה היו אנשי

« המשך המעשה בעמוד ד'

• הרה"צ ר' אליהו קאהן שליט"א
• משגיח דשיבתנו

"ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים"

אמר ר' חז"ל (סנהדרין כב.): 'קשה זיווגו של אדם בקריעת ים סוף'. חז"ל דמו את זיווגו של אדם לקריעת ים סוף, כי העולם הזה הוא ים סוער של נסיונות וקשיים ומעברים שיש לכל אחד ואחד, וכמו שגס קריעת ים סוף, היה באפן שעם ישראל הלכו ביבשה בתוך הים, כך גם פאשר אדם זוכה לקבל את זיווגו, הדבר דומה ביבשה בתוך הים הסוער של העולם הזה. ובקריעת ים סוף המים נעשו להם חומה מימינם ומשמאלם, וכך גם האשה היא החומה של האדם להתחזק ולהתגבר על נסיונות העולם הזה, כמאמרם (במות סב.): 'השרוי בלא אשה, שרוי בלא חומה'.

עוד אפשר לומר בזה, שהיבשה מורה על ישוב דעת והים ההומה בגליו מורה על טלטול הדעת, וכמו שבקריעת ים סוף עם ישראל "הלכו ביבשה בתוך הים", כך בענין זיווגו של אדם ושלום ביתו - כדי שאדם לא יפשל בהנהגות לא נכונות, עליו ללכת "ביבשה בתוך הים", כלומר שינהג בישוב דעת ובסבלנות, ויתנהג על פי דעת תורה על ידי שיטול עצה מן הזקנים, שהם פדגמת היבשה שבתוך הים הסוער, וכך יזכה שלא יפשל, כמאמרם (שמו"ד ג ח): 'הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל'.

כל אחד הרגיש בעת אכילת המן את ההרגשה שבחר בה.

כל אדם והטעם שלו

והצדיקים שבטעם ישראל בחרו להרגיש בעת אכילתם את קרבת ה' ואהבתו אליהם הנפרדת דרו המן הנפלא שנתן להם, ואלו המתאוננים בחרו להרגיש בעת אכילת המן כאלו הם נמצאים בעת במצרים, כי הם טענו שהיה להם יותר טוב במצרים, ששם אכלו את הדגה ואת האבטיחים, שומים ובצלים וכו'.

והינו, שלפי טפשותם היתה להם הנאה גדולה יותר בהתמודדות בגלות מצרים מאשר בחיים שלווים במדבר כשהם מקפיים בענין הכבוד ללא שום צרות, והם אכן הרגישו את הטעם שרצו כאות נפשים, כי בדרו שאדם רוצה לילך מוליכים אותו (מפות י), ועל כך נאמר: "יצדקים ילכו גם ופשיעים יכשלו בהם".

וכמו כן יש לומר במפת ארבה, שלמצרים היא היתה פשלו, ואלו עם ישראל אכלו את הארבה והתקיים בהם "למען שתי אתתי אלה בקרב", שמפת ארבה היתה מתנה טובה לקרביהם ולבני מעיהם של עם ישראל, וכמו כן גם במן היתה אות ומופת בקרבם של ישראל שטעמו בו כל טעם שרצו.

כך, הארבה היה לעם ישראל במצרים פדגמת המן שירד להם במדבר לאכילה.

הכנה למתנת המן

ולכן הארבה נח בשבת, להראות לעם ישראל מעין מה שהם עתידים לקבל מן מהשמים שהוא לא ירד בשבת, והוא בא ללמד אמונה בה' שהוא זן ומפרינס לכל, שהרי הארבה נשאר לעם ישראל במצרים לאכילה, אחרי שהם היו מיסרים ומחסרי מאכלים במצרים, וכמו שכתבו הראשונים שבשנות השעבוד המצרים האכילו את עם ישראל לחם עני.

ורק למצרים הארבה יצא מבתיהם, כמו שאמר במדרש (שמו"ר שם) 'אפלו מה שהיו בקדירות ובחביות מלוחות פרוח והלכו להם', אבל ליהודים הארבה נשאר לאכילה, כמו שמובא בספר זרע שמשון, שפיון שהיה בארבה כמה מינים פשרים לאכילה, לכן היה גם לבני ישראל כדי שיאכלו ממנו. אלא שאצל ישראל היו מעט מעט, ואצל המצרים היו הרבה לאין מספר, ואפשר לדיק בפסוק שלא נשאר ארבה "בכל גבול מצרים" ומשמע שבגבולות ישראל כן נשאר ארבה (ועי' באר מים חיים, שמות י"ט שדיק פנין זח).

ולגבי המן מובאר בגמרא (יומא עה), שקל טעם שרצו ישראל טעמו במן, ויתכן לומר שפיוצא בזה

מתיקות הארבה שמלמד להתאחד

שהרי מפת חשוף היתה בחודש אדר ובין כל מכה היו שלשה שבועות, ואגב יש לומר, שכשאונו אומרים בפורים "ליהודים היתה אורה", אפשר

לפי החשבון, מפת ארבה היתה בחודש שבט, שבו עם ישראל קוראים בפרישת בא על הארבה ובפרישת בשלח על המן, שיש דמיון ביניהם כנ"ל,

צדיק נהנה ורשע סובל

המן יורד על פני המדבר וגם החיות נהנות ממנו. הצדיקים מודים לה' בהתפעלות על המן ואלו המתאוננים ממרמרים על מאכל זה.

היאך היה שיר להרגיש באכילת המן טעם של שעבוד מצרים?

על כך במאמר: הקשר בין מפת ארבה למן שירד במדבר

פניני הלכה

• הרה"ג ר' יוסף מאנדל שליט"א •

דיני קדימה בכרכות (ב)

כאשר מגישים לשלחן כמה מיני פרות המעבירים משבעת המינים ומשאר מיני פרות, יש בזה דעות רבות וחלוקות בין הפוסקים, אשר מרב רבויים אין כאן המקום להביאם, לכן נביא כאן רק מה שמסקם להלכה לפי דעת המשנה ברורה (ס' ריא):

היו לפני מינים רבים של פרות וברכותיהם שוות ויש ביניהם ממין שבעה [כגון עגבים ותפוחים], יקדים לברך על מין שבעה אף על פי שאינו חביב עליו כמו הפרי האחר (ש"ע ריא א), ומין שבעה קודם, אפילו אם הוא חצי פרי והשאר הם שלמים (משנ"ב ס"ק ד).

ואם אין ברכותיהם שוות [כגון צנון וזית], יקדים לברך על הפרי החביב עליו (ש"ע שם ומשנ"ב), אלא אם כן החביב הוא חצי פרי והשאר הם שלמים, שבויה השלם עדיף מחביב (משנ"ב שם). ויחייב הינו מה שרגיל להיות תמיד חביב עליו, אפילו אם עתה חפץ במין השני (ש"ע שם ומשנ"ב), וכול להקדים לברך האדמה על הפרי החביב לפני שמברך העץ על פרי שאינו חביב (משנ"ב ס"ק יח), וכאשר אין ברכותיהם שוות ושניהם שווים בחביבותם, יקדים לברך בורא פרי העץ (שם), וכאשר יש לפניו מין שבעה שברכתו האדמה ופרי אחר שברכתו העץ [כגון קליות של חטים ותפוח], והם שווים עליו בחביבותם, יקדים לברך האדמה על מין שבעה (שם).

מרוח רעה לרוח טובה

והארבה שמתעופף ברוח מלמד שגם אם אדם נגרר לרוח רעה של יצר הרע או קנאה וכעס [כמו שנאמר בשאול המלך "ובעתתנו רוח רעה"], יבקש ויחפש את הרוח הטובה וילך אחרי רצון ה', ובעצם כן הוא טבע היהודי, שגם אם נכשל אחר רוח רעה, לאחר מכן הוא מתחרט ומבקש את הרוח הטובה ושב אל ה', ועל כן עם ישראל נמשלו לקנה, שאפילו אם כל רוחות שבעולם מנשבות ומניעות אותו, אינן מצליחות לעקר אותו ממקומו.

מה שאין כן אצל פרעה ועבדיו שה' הכביד את לבם, ובמה הכביד את לבם? בכך שלא הבינו שמפנין שה' הוא זה שמפנה אותם, ראוי להם להקנע לפניו ותברך, ובמקום שיעשו כן, נסו רק להציל את עצמם מהמכות ולכן הם רק דברו עם משה שיתפלל בעדם ולא השכילו להקנע לפני ה' ולהתפלל אליו ותברך שייסיר מהם את הנגעים והמכות, שאלו היו עושים כן, היו באים לידי תשובה שלמה והיו עושים את רצונו, לשחרר את עם ישראל ממצרים.

יראה מענש ולא מה

וכפי שראויים שמושה רבנו אומר לפרעה: "ואתה ועבדי ידעתי כי טרם תיראון מפני ה' אלקים", ויש לדייק בלשון שאמר לו "טרם תיראון", שמושה אומר בכך לפרעה שגם מה שעבדיו אמרו לו "הטרם תדע כי אבדה מצרים", זה לא נובע מיראתם מה', אלא רק מפני שהם לא רצו באבדן מצרים.

ולפי זה יובן לשון הפסוק: "בא אל פרעה", הינו ללמד שה' לא רק שלח את משה ואלה לפרעה, אלא ה' שלח את משה רבנו לדבר מאד פנימי אצל פרעה, והלשון "בא" הוא להקניט לפנימיות שבפשו ונלסות לגרם לו להקניע את לבו.

לזכר את חסד ה' שנתן לנו אורה במצרים בחדש אדר ולא שלטה בנו מכת חשך ומכה גם יצאנו ממצרים ברכוש גדול בט"ו בניסן.

ומלבד מה שעם ישראל נהנו מהארבה שאכלוהו כנ"ל, הם גם למדו ממנו לקח לעבודת ה', כי לארבה יש טבע מיוחד שראוי לנו ללמד אותו מהם; שהם מאחדים מדעת עצמם, אפילו שלא מצוים אותם על כך, כמו שאומר הפסוק (משלי ל כ): "מלך אין לארבה ויצא חצץ פלו", וכך רצון ה' מאתנו, שנתאחד זה עם זה ונצית לרצון ה' מעצמנו אף על פי שאין לנו מלך שמחייב אותנו להיות מאחדים ולעשות את רצון ה', וכמאמרם: 'טובה מרדנות אחת בלבד של אדם יותר ממאה מלקיות'.

לאהב גם את השונים מאתנו

ומובא בתרגום יונתן (שמות י"א), שפאשר עם ישראל עמדו לפני ים סוף, הם נעשו לארבע פתות, ונראה לבאר שלכן קדמה ליציאת מצרים מכת הארבה, כי בארבה יש ארבעה סוגים (כמו שנקרא במלה 'ארבה' שהיא דומה למלה 'ארבעה') ובכל זאת הם מאחדים זה עם זה, ויבאר שמסבה זו הקב"ה הביא את הארבה לעם ישראל במצרים, כדי להכין אותם ליציאת מצרים על ידי שילמדו מהארבה להיות מאחדים כל אחד עם חברו, אף על פי שבהכרח יש הרבה מינים וסוגים של טבעים בין בני ישראל.

והארבה הוא בעל חי קליל שמתעופף ברוח ובכך הוא מלמד אותנו להיות קלילים ולא להכריח את דעתנו על האלת, אלא להבין את השני ולקבל אותו כמו שהוא, והעקר לדעת להתנהג כן מדעת עצמנו ולא רק באפן שיש לנו מלך ומנהיג שיורה לנו להתנהג במדות טובות אלו, כמו הארבה שמתנהג במדות אלו אף על פי שאין לו מלך.

מרידות פרעה המסית ומדיח

כחו של חבר

ויש לבאר שהקב"ה סבב זאת שעבדי פרעה בתחלה רצו לשחרר את עם ישראל ולאחר מכן שנו את דעתם על ידי פרעה, בכדי ללמדנו כמה צריך להזהר מחברים רעים, שאפילו אדם שמבין בחוש את רעת הדרך הרעה שעומדת לפניו או שהוא הולך בה, כמו עבדי פרעה שאמרו: "הטרם תדע כי אבדה מצרים", בכל זאת, על ידי חברים רעים הוא עלול לשנות את דעתו ולהמשיך לטעות אחרי הדרך הרעה, כמו שלאחר מכן גם עבדי פרעה הסכימו להשאיר את עם ישראל במצרים.

ומכאן נלמד על מדה טובה המרבה ממדת פרענות, על מעלת קרבה ליראי ה', שאפילו אדם שאינו מבין את ערך ההליכה אחר רצון

פיון שבתחלה עבדי פרעה רצו לשחרר את עם ישראל, לכן "ויגרש אתם מאת פני פרעה", ומובא במדרש (שמו"ר י"ה) שפרעה בעצמו צוה לגרשם ויש לפרש שהתורה הסתירה זאת ולא נכתב מפרש שפרעה הוא זה שגרשם, ועוד שנקטב "מאת פני פרעה", שגורם להבין שכביכול לא פרעה בעצמו גרשם - כל זאת מפני כבוד המלכות, כמו שמצינו שמושה רבנו אמר לפרעה: "וירדו כל עבדי אלה אלי" ולא אמר לפרעה שהוא עצמו ירד אליו ופרשו חז"ל (שמו"ר י"א) שאותו מפני כבוד המלכות, וכיון שפרעה גרש את משה ואהרן, עבדיו השפיעו ממנו לרעה ואז גם הם לא רצו לשחרר את עם ישראל, שהרי לאחר שמושה ואהרן גרשו על ידי פרעה, לא באו עבדיו לטעון לו שישלח את ישראל.

ה', על ידי שיתקרב ליראי ה', יזכה להעריף את דרו הישר וללכת בדרך הטובות בעיני ה'.

ספור יציאת מצרים הראשון

"ולמען תספר" נאמר בלשון יחיד, ובדרך דרש אפשר לומר שאמנם צווי "למען תספר" הוא לדורות לכל אחד ואחד מיישראל, אף באותה השנה בעצמה עקר הצווי היה למשה רבנו, כי בדורו של משה לא היה לעם ישראל למי לחידש את ספור יציאת מצרים, כי כלם כבר ראו בעצמם את מה שה' עשה למצרים, אבל אשתו ובניו של משה היו במדן, וכאשר הם באו למדבר, קיים בהם משה "למען תספר באזני בנה ובו בנה", שספר את הנסים שהיו במצרים, מה שהם לא ראו בעיניהם.

ומה גם שמושה רבנו ראה דברים מיוחדים בהנהגת

ה' ובנסים הגדולים שעשה במצרים, מה שלא ראו כל עם ישראל, לכן הוציאו "למען תספר" נאמר בלשון יחיד כלפי משה, לרמז שלמשה היו דברים מיוחדים לספר בנסי יציאת מצרים, שמשה רבנו ידע את כל סוגי המכות הרבות שהקב"ה הפך את המצרים במצרים ועל הים, כמו שדרש רבי עקיבא (מובא בהגדה של פסח) שבמצרים ה' הפך אותם חמשים מכות ועל הים הפך אותם מאתים וחמשים מכות.

ה'שבע ברכות' של משה רבנו

ואכן משה רבנו ספר את הדברים הללו לפני

יתרו ובניו כשבאו אליו למדבר, שאז הוא קדש את אשתו בפעם השנייה "אחר שלוחיה".

וספורי הנסים הללו היו כשבע ברכות שמברכים בנשואיו, שהרי גם השבע ברכות הם ספורי נסים, שבהם מברכים שה' ברא 'ששון ושמחה חתן וכלה' ובכך מודים לה' שברא את מדת הששון והשמחה לאדם עוד לפני שברא חתן וכלה כ'תרופה שקודמת למכה', שטבע האדם שיש לו עצבות ומרידות ולכן ה' הקדים לברא לאדם את מדת הששון והשמחה, כדי לעזר לו להיות שמח ומאשר בביתו.

מלחמה ומזון באותו רגע

האויב, ובקריאה זו עלינו להודות לה' ששומר עלינו ושם בלב אויבי ישראל פחד להלחם בנו, שזהו גם ופלא, שהרי יש להם את היכלת הגשמית להכחיד חלילה את כל ארץ הקדש, והקב"ה מסמא את עיניהם שלא יעשו זאת, כי הוא יתברך לא רוצה שתהיה צרה לעמו ישראל.

נמצא, שה' הוא בעל מלחמות, שהוא זה שלוחם עבורנו, ובאותה עת הוא יתברך 'זורע צדקות ומצמיח ישועות', שמצמיח לנו מהרעים מזון לאכילה באופן פלאי הדומה לפלא תחתית המים, שהגיע שנקרב באדמה הופך לפרי משבח ומבחר לאכילה, ובאותה עת הוא גם 'בורא רפואות' ומרפא את חולי ישראל, אם כן, רק אליו יתברך יענינו צריכות להיות נשואות תמיד והוא יראה בעווננו ויכניע את כל אויבנו עד עפר ויגאלנו גאלת עולמים, אמן סלה.

בימים הללו, שמלחמה שוררת בארץ הקדש, עלינו לדעת שה' הוא הנלחם לנו, כמו שנאמר בשירת הים: "ה' איש מלחמה", והלשון "איש" באה ללמד שה' הוא גבור, אבל באמת גבורתו ומדתו של הקב"ה שונה מגבורתו ומדתו של בשר ודם, שכאשר אדם בשר ודם עוסק במלחמה, אינו יכול לעסוק באותה עת גם במדת החסד, אבל אצל הקב"ה אין מגבלות, וגם בעת שהוא מתנהג במדת הגבורה כ"איש מלחמה" להפוך את אויבי ישראל, גם אז "ה' שמו", שאף באותו זמן הוא מתנהג גם במדת הרחמים לזון את בריותיו, ונותן לאדם את כל מה שהוא נצרך, כגון שדוף וילדים, וכן ה' נותן לנו 'מזון' רוחני שמזנה אותנו לרפוש מדות טובות וקרבת אלקים.

ובסוף פרשתנו מובא ענין המלחמה בעמלק, שהקב"ה זכה את עם ישראל להנצל מידי עמלק

עצה מתוקה

כאשר משה רבנו צעק אל ה' מול הים, ה' השיב לו: "מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו", ויש בזה ללמדנו, שכאשר אדם מתפלל אל ה' יתברך, עליו להבחין בעת השישועה כבר לפניו.

ולא כמו שפעמים רבות אפשר לראות שאדם מתפלל לה' ואינו מבחין כמה שכבר ה' ענה לתפלתו והיטיב לו רבות, ולכן הוא ממשיך רק לבקש את בקשתו ואינו מעריך ומכיר טובה על מה שכבר נענה, שתפלה כזאת היא בנדר התמרמרות על ה' חלילה, שהוא ממשיך רק לבקש ואינו מעריך את מה שכבר קבל, לכן ה' אומר למשה אל תצעק אלי עוד, כי כבר הכנתי לך את הישועה, הרם את מטד והים יקע לפניכם.

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, זכנו להבחין בטובות שאתה גומל עמנו ונרבה להודות לפניך ולהלל לשמך הגדול על נסיד ועל נפלאותיך ועל ישועותיך שאתה גומל עמנו, ואתה תעורר רחמך עלינו ותושיענו בישועה שלמה, אם בוויג הגון וכזרע של קניא (ובפרט לפכ"ב), אם ברפואה שלמה (ובפרט לפכ"ב), אם בפרנסה ברוח (ובפרט לפכ"ב) ובכל מה שאנו נצרכים לישועה, והעקר שנבוא מכל השפע שתביא לנו לקרבתך ולאהבתך, ותמהר ותחיש לגאלנו ותכנה בית מקדשנו ותפארתנו, שישם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קרמוניות, אמן סלה.

"ופריו מתוק להבי"

מה היתה פבדות הלב של עבדי פרעה גם בעת שאמרו לפרעה להוציא את ישראל ממצרים?

הפתרון לחידה מונח בתוכן גיליון זה. ניתן לשלוח את התשובה לכתובת האי-מייל: 7885595@GMAIL.COM או בהודעה קולית בקו 'קול מתיקות': 073-313-4395. בצירוף שם, כתובת וטלפון

אבל הגוי שהיה צעיר וחזק ממנו, השיג אותו והדביק אותו אל תוף מבוי סתום אשר אין דרך לפנות ימין ושמאל.

בהבזק של רגעים אחדים, ברחמי ה' יתברך עליו, צץ במוחו של זקני רעיו, הוא התכופף ונפל לרגלי הגוי ואמר לו בלשון ערבית: 'אני מנח בידים שלך ושל אלקים', הוא עשה בעצם מה שעשה יעקב אבינו שהשתחוה לפני עשו כשבא להורגו.

אז קרה הנס הגדול, שלמרבה הפלא הדברים פעלו על הגוי ויך ממנו ושלחו לנפשו, כמו שיעקב אמר לעשו כשבא לקראתו להורגו, "כי על כן ראיתי פניך כראת פני אלקים ותרצני", וכתב רש"י: "ולמה הזכיר לו ראית המלאך כדי שיתרא הימנו ויאמר ראה מלאכים ונצול, אינו יכול לו מעתה, ויתכן שגם אותו גוי אמר בלבו, היהודי הזה מרגיש שהוא מנח בידים של אלקים, אז אי ויבוי לי אם אגע בו לרעה..."

יהי הדברים לעלוי נשמת כל אותם קדושים, ויאמר ה' די לצרותינו ולגלותנו ויגאלנו בקרוב, אמן.

ב. י בני ברק

המשך מתיקות הניסים

סל מלא ובתוכו אכל מבשל וחלות ופרות ומיני מגדים, ושולחת אותה שתביא את הסל למשפחה עניה שגרה בשכונתם.

על כל פנים, בלילה כשהלכו לישון על הגגות, (כך היה נהוג אז, מפני החם הכבד השורר שם בימות הקיץ), מספרת סבתי שהיא זוכרת שמרב רבוי הצעקות שעלו מבתי השכנים, אזי נשמע הכל כצעקה אחת גדולה, שעלתה מעלה מעלה לרום שמיא. כששמעתי זאת ממנה, הבנתי מדוע במצרים במכת בכורות כתוב: "והיתה צעקה גדולה" וכתוב צעקה בלשון יחיד ולא כתוב צעקות, כי באמת כל הצעקות התחברו והצטרפו יחד לצעקה אחת גדולה.

על כל פנים, הנס שארע עם זקני, היה כאשר באותו ערב חג השבועות, אביה-זקני חזר מעבודתו בשעה שהסתובבו הפורעים ברחובות ובקשו טרף, והנה התחיל לרוץ לעברו ערבי ובידו חרב תדה. אביה-זקני התחיל לרוץ בכל כחו,

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידיים בהוצאת "יפה נוף"

אכל שלם ולקה...

ויגד למלך מצרים כי ברח העם

על פסוק זה מובא במדרש תנחומא (פרשת בשלח סימן ח) המשל הידוע: למה הדבר דומה, למלך שנתן לעבדו מעות ואמר לו: 'קח לי דג אחד, והלך ולקח לו דג אחד מבאיש. אמר לו המלך: 'חיה, אין אתה יוצא מאחת משלש: או הדג אתה אוכל, או דמיו אתה נותן, או אתה לוקה מאה מגלבין. אמר לו: 'אני אוכל'. לא הספיק לאכל ממנו קמעא עד שנקטה נפשו עליו, אמר: 'אני לוקה מאה מגלבין. לא הספיק ללקות חמשים מגלבין עד שהסכין למות, אמר: 'אני נותן את דמיו. נמצא אוכל דג מבאיש, ולוקה, ונותן את דמיו. [זה מה שנקרא אש"ל - אכל, שלם לקה...].

"כך פרעה, שעבד את ישראל במצרים יותר מדאי, אמר לו הקדוש ברוך הוא: שלח עמי. אמר: לא ידעתי את ה'. הביא עליו עשר מכות ולא שלח, אמר לו הקדוש ברוך הוא: חיה, יש לך לתן שכר, שנאמר: 'וה' נתן את חו העם'. משגשג המכות ונתן שכרו, אחר כך שלחו".

ה"חפץ חיים" זצ"ל אמר על כך משל נוסף, הממחיש היטב את הדברים: היה פעם יהודי קמצן גדול. כל חיו היה חוסה, לא רק כלפי אחרים היה קמצן, אלא אפלו כלפי עצמו. היה יושב בחשף, לא קונה לעצמו כלום. ברבות השנים הצטבר בידו סכום נאה של מאתיים זהובים.

יום אחד החליט שלא די במה שחסך עד כה, ועליו לחסך קצת יותר. הכיזד? עד היום היה אוכל שתי פרוסות ליום, מהיום והלאה יאכל פרוסה אחת. ממילא יחסך חצי לחם כל שבוע, כפול חמשים שבועות שיש בשנה, סך הכל - עשרים וחמשה לחמים. חסכון של זהוב שלם בשנה!

אחרי שנה הוא ראה שבאמת זה השתלם לו, ואז החליט לאכל רק חצי פרוסה ביום. בקצרה הוא נהיה מואלמן, חלש, תשוש, בקשי הצליח לזוז. הבהילו רופא למותו. בדק אותו הרופא ביסודיות ואמר: "תראה, ברור שעליך לאכל. הבעיה היא שכבר אינך יכול לאכל, כי הקיבה שלך התרגלה לא לאכל. עליך לטל תרופות מסוימות שאתן לה. מחירן של התרופות - מאתיים זהוב..."

הוא כמעט נחנק... חשב לעצמו בתסכול: "הלא את כל זה עשיתי בכדי לחסך זהוב אחד, והנה בסופו של דבר הפסדתי את כל מאתיים הזהובים שחסכתי בעמל רב במשך שנים!"

הנמשל, אומר ה"חפץ חיים": בן אדם רב עם חברו. על מה? על מאתיים שקל. תוף כדי מריבה הוא מדבר עליו לשון הרע, מוציא עליו שם רע, והתוצאה: מפסיד את העולם הזה והעולם הבא שלו. וכל זה בעד מאתיים שקל.

היתכן? גם לאכל, גם ללקות וגם לשלם? בשביל מה לך? תשלם ודי!

אמינות חכמים, ללא פקפוק!

ויאמינו בה' ובמשה עבדו (יה לא)

יהודי הגיע לרבי חיים סניבסקי זצ"ל ושאל: אני רוצה לקנות דירה במקום פלוני. האם לקנות אותה? "לך להסתפר", השיב לו רבי חיים. "מה???"

"לך להסתפר אמרתי לך", חזר רבי חיים על דבריו. "הסתפרתי רק לפני שבוע..."

תסתפר עוד פעם...

האיש הלך לספר. הלה התפלא מאוד: "הסתפרת רק לפני שבוע?" "רבי חיים אמר".

האיש התשוב על הפסא והספר החל לספר אותו. השנים פתחו בשיחה: "אם אפשר לדעת, למה הלכת לרבי חיים?" "רציתי לקנות דירה ובאתי להתייעץ אתו." "איפה רצית לקנות?" "בכתבת זו וזו..."

"הבן שלי גר בבנין הזה", אמר הספר. "אל תעז לקנות שם דירה! גרים שם כמה דברים בעיתיים מאוד שכלם סובלים מהם..."

"ויאמינו בה' ובמשה עבדו". אדם שואל על דירה ומקבל תשובה על ספר... מי שחי בלי אמונה מתחיל לשאל שאלות: מה הקשר? אולי הרב לא שמע טוב את השאלה? אולי אני לא הסברתי טוב את השאלה? אבל מי שחי עם אמונה לא שואל שאלות!

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך שמות)

הבריאה כפופה לתורה ועמליה

וישב הים לפנות בקר לאיתנו (יה כז)

חז"ל (בראשית רבה ה, ה) דורשים את תבת 'לאיתנו' כביכול נאמר 'לתנאו', כלומר: הקב"ה התנה עם הים בשעת בריאת העולם, שיבסע פאשר בני ישראל יצרכו לעבר בתוכו.

והקשה ה"אור החיים" הקדוש, שהרי הגמרא (חלוץ ע"א) מספרת על רבי פינחס בן יאיר, שהלך לפדיון שבויים, וביקע את הנהר שעמד בדרכו. אם התנאי במעשה בראשית היה שהים יבסע אך ורק ליוצאי מצרים, כיצד יכול היה רבי פינחס בן יאיר להתגבר על מעשה בראשית?

מבאר ה"אור החיים" הקדוש וזו לשונו: "אכן תנאי זה הוא בכלל התנאים שהתנה ה' על כל מעשה בראשית, להיות כפופים לתורה ועמליה, ולעשות כל אשר יגורו עליהם, וממשלתם עליהם כממשלת הבורא ברוך הוא".

הקב"ה התנה עם כל מעשי בראשית, שיהיו כפופים לתורה ולעמליה, ויעשו ככל אשר יגורו עליהם, כיון שהתורה קדמה לבריאת העולם, ולכן העולם כולו כפוף לתורה. כל תלמיד חכם אמתי יכול לגור על השבע לעשות כרצונו, והשבע חייב להכניע לנו. הבריאה כלה כפופה לתלמידי החכמים, ועל כן יכול היה רבי פינחס בן יאיר לבקע את הנהר כרצונו.

אבל פאשר בקש משה רבנו לקרע את ים סוף, היה זה קדם שנתנה תורה לישראל, ולכן טען שרו של הים כלפי משה רבנו: "אני נבראתי ביום השלישי, ואתה נבראת ביום הששי". ובכך הוא רמז לו כי עדיו לא קבל את התורה, וממילא אין בידו כח לשנות את חקי הבריאה. לכן הוליד הקב"ה את ימינו לימין משה, כדי להראות כביכול לים שמשה רבנו הנו בן תורה, ולכן הוא מחיב להבסע לפניו. והוה שאמר הכתוב: "מימינו אש דת למו" (דברים לג, ב).

הצדיקים שולטים על מערכות השמים והארץ בכח התורה. כך מבאר רבנו נסים את דברי חז"ל (פסחים ג ע"ב) הדורשים את מאמר הכתוב: "כי גדול מעל שמים חסדך" (תהלים קח, ה) על לומדי תורה לשמה, כלומר: על די התורה נתן להם כח "מעל שמים", דהיינו מעל מערכות השבע! והוה שאמר אנטונינוס לרבי (עבודה זרה י ע"ב): "ידענא דושי דאית בכו מחיה מתים", כלומר: התנא בדרגה הכי קטנה מסגל להחיות מתים.

ספר לי יהודי שגר בשכונ הרבנים ברוממה, שבשנת תשל"ג,

בהיותו בחור ישיבה, הוא סבל מבעיות גב קשות. לאחר כל מיני נסיונות טפול שלא עזרו במאומה, הוא הלך להתעצף עם רופא ממחה, שקבע כי עליו לעבר ניתוח בחוט השדרה באופן דחוף ביותר, והענין גובל בפקוחו נפש. הרופא הממחה הציע לבצע את הניתוח בעצמו, באופן פרטי, תמורת סכום לא מבוטל של עשרת אלפים דולר!

הפגישה נערכה בשעת ערב מאחרת בקליניקה של הרופא באחד מבתי החולים בירושלים. בחור שמע את הבשורה הקשה, והחליט לנסוע באופן מידי לסטייפלר ולשטח בפניו את הדברים. בסמיכות לשעה שתיים עשרה בלילה, הגיע החור לסטייפלר, וחזר בפניו על דברי הרופא. "נתנו דחוף, פקוח נפש..." הסטייפלר שמע את הדברים ואמר: "סע עכשיו חזרה לירושלים, ותאמר לרופא: לא נתוח, לא דחוף ולא פקוח נפש! מה שכן דחוף הם עשרת אלפי הדולר שהוא צריך כדי לצאת לטיול בחוף לארץ עם אשתו... את זה הוא רוצה לעשות על הגב שלך... אבל בכל מה שנוגע לניתוח, אפשר להמתין עוד חצי שנה ולראות מה יהיה המצב".

החור היה המום: "איך אמצא עכשיו רכב הנוסע לירושלים? וגם אם אמצא רכב, מן הסתם הרופא כבר לא ימצא בבית החולים. וגם אם אמצא אותו, איך אהיו לומר לו דברים כה חריפים?!"

אך הסטייפלר האיצ בו: "וכי אין לך אמונת חכמים?!"

החור צעד לעבר התחנה בתקווה לתפס את האוטובוס האחרון, כאשר לפתע עצרה לידו מכונית, ונהגה הציע לו טרמפ לירושלים... כשהגיעו לכניסה לעיר, שאל אותו הנהג להיכן הוא צריך להגיע, ובארח פלא התברר כי גם פניו מועדות לאותו כיוון, וכך הוא הביא את החור עד פתח בית החולים.

החור שאל את האחות, האם הרופא עדין נמצא בבית החולים, והפתע לשמע כי במקרה התבצע ניתוח דחוף, שהרופא היה חייב להיות נוכח בו, ובעוד דקות ספורות הוא אמר לצאת ממחדר הניתוחים.

בשעה שלש לפנות בקר, יצא הרופא ממחדר הניתוח, ונדהם לראות את הפצינט שלו יושב וממתין. "מה אתה עושה כאן בשעה כזאת?" שאל בפליאה.

החור אָזר אָמץ, וחזר באזני הרופא על דברי הסטייפלר מלה במלה. הרופא היה המום, טפח על ראשו וקרא: "אוי ואבוי לי, אוי ואבוי לי, חור בבקשה לסטייפלר, ואמר לו כי אני מבטיח שלא אעשה זאת שוב. ולהבא אשתדל לקבל החלטות נכונות, אך ורק מתוך שקול דעת מקצועי, ולא מתוך נגיעות אישיות..."

(רבי אריה שכטר זצ"ל - אריה שאג שמות)

הטבעת היחודית

ראו מי היה נתן לכם השבת (טו, כט)

קשה לתאר במלים מה שהולך במחלקת הדיאלוזה בבית החולים בילינסון. יש שם שני חדרים ענקיים. בכל חדר כמה עשרות חולים שמתישבים ומתחברים למכשיר לארבע עד חמש שעות.

פעם, במהלך טפול, נכנסה האחות האחראית על כל המחלקה, בידה הימנית עגה ובגדה השמאלית בקבוק יין עם כוסיות. היא נגשה לכל אחד מהמטופלים, הגישה לו מהעגה והיין, ובקשה ממנו שיברך אותה ליום הולדתה. מתקף היותה האחות האחראית, הגיעו לארבע כל הרופאים והאחות, גם הבכרים ביותר שביניהם, ממש קולות וברקים מה שהלך שם.

אבא שכב בקצה החדר, ואשר יגרנו בא: האחות הרוסיה, רחוקה מאד מכל מה שקשור לדת, מחללת שבת בפרהסייה, מגיעה אליו ומכריזה בקול רם: "אני מבקשת ממך שיקט מחלט! כבוד הרב ישעם מהעגה ומהיין שלי, ויתן לי את ברכתו לבריאות ולאריכות ימים..."

אבא נסה להתחמק: "עוגה, וכל הדברים העשויים מקמח, מזיקים לי והחל לברך אותה..." אך היא אמרה: "על היין אני לא מותרת. תשתה כוסית לחיים וְאז תברך אותי..."

אבא ספר: היתה בחדר דממת אלחוט. עוף לא פרח, צפור לא ציצה. לא ידעתי מה לעשות. האשה מחללת שבת חפשי...

לפתע נשמע קול מקצה החדר. שכב שם יהודי "שנה ופרשיניק". הם הגרועים יותר מכלם. ואותו אָחד צועק לה מקצה החדר: "אחות יקרה! תשכחי מאה שהרב ישתה מהיין שלך! הרב סבור שאנחנו

מחללי השבת, נחשבים כמו גויים, והיין שלנו הוא יין נסך". והוא הקצין ואמר: "לדידו הנגיעה שלך ביין כמוה כמו שהיטלר הרעיל את היין. את תראי שהוא לא יגע ביין".

האחות לא הבינה. היא הרימה את הבקבוק, הראתה אותו לרב: "זה יין כשה זה של פרמל מזרחי".

אך פורק העל הרשע צעק לעברה: "היין היה פעם כשה זה היסטוריה. ברגע שנגעת בו - זה כמו שנגעה בו עריביה והוא לא ישעם ממנו..."

אבא, לא מרגיש טוב, מחבר למכשירים, לא צפה לכזאת הפצצה גרעינית. כל הרופאים והאחות שנכחו במקום עמדו המומים: אנחנו, שעוזרים לכל כך הרבה אנשים ומצילים חיים, נחשבים גויים? ככה חושב עלינו הרב, שאנחנו עוזרים לו ומכבדים אותו?

אבא עמד בנסיין וכמוכן שלא שתה מהיין. בהגיעו הביתה הודה לה שלא ירו בו בראש... הוא היה טרוד מאד במחשבה איה, בטפול הבא, יוכל להסביר להם בשפה שלהם מדוע לדעת התורה אסור היה לו לשותת מהיין? איך למנע את חלול השם שנגרם?

כעבור יומים, כשנסע לשם שוב, כלם הסתכלו עליו בעינים רעות: זה הרב שתמיד חבבנו אותו, והוא סבור שאנחנו גויים?

הוא נעמד באמצע החדר ואמר: "פֹּכּוֹר לִכְנֵנוּ, לפני יומים התחוללה כאן סערה. מר פלוני אמר שאני, הרב, לא שותה יין של מחללי שבת. דעו לכם! לא אני הוא האוסר את היין בשתייה, התורה הקדושה היא האוסרת!"

ברגע שאמר זאת, ספר אבא, נהיה שם בלגן לא נורמלי. צונאמי. "ככה? מלים ברורות כאלו?" התמרמרו כלם. ואז הוסיף ואמר: "לפני יומים תספתם אותי ואני הבלגתי. הבלגה - כך אומרים - היא גם גבורה, אבל עתה אני מבקש ממכם שני רגעים להסביר את עצמי, ואפתח בספור קצר: נסיה, בו למלך של ממלכה אדירה, מצא סוף סוף את בת זוגו. הוא חפש טבעת מיחדת במינה ליום הנשואין, טבעת כזו שלא היתה ולא נבראה עד עתה אותו היום. כל הטבעות, גם המהדרות והיקרות ביותר, לא ספקו את רצונו.

אולם, הכסף יענה את הכל, ותמורת סכום כסף מפלג נמצא האמן המיוחד שיצר את הטבעת המושלמת, שיא הפאר וההדר, מיחדת במינה, כמוה לא היתה ולא נבראה מימות עולם.

בליל הנשואין שלף החתן את הטבעת מכיסו, הוציא אותה מהצלופן שעתף אותה, ועמד לענד אותה על אצבע הכלה. כל גדולי הממלכה, שהשתתפו בחתונה המפארת, עקבו בדרכות אחרי הרגע המרגש הזה. כל הצלמים התמקמו בזוויות הנכונות כדי להנציח את הארוע הגדול.

הכלה הושיטה את אצבעה, אך כשראתה את הטבעת עקמה את פיה ואמרה לחתן: איזה זיפת הבאת לי. לא מצאת סחורה דפוקה יותר ממנה? מה לי ולדפקט הזה? היא נטלה את הטבעת, השליכה אותה לעיני כל ארצה, ודרכה עליה עד שמעכה אותה לגמרי.

אם החתן לא קבל דם לב - סימן שהלב שלו עשוי מאבן. זו התגובה שהוא מקבל לאחר שכל כך טרח ויגע על הטבעת הזו, וזאת עוד בלי לדבר על שויה העצום?

אחי ואחיותי! אני שואל אתכם: האם על החתן לעמד תחת החפה ולו לעוד רגע אָחד? ברור שלא!

הבה ונחשב לרגע, מה אנחנו, אנשים ממצעים מן השורה, מניחים בכפסת? נגיד שעון זהב ששויה עשרת אלפים דולר... הלאי והיה לי כזה שעון, בינתים אין לי... מה ביל גייסס מניח בכפסת שלו? בודאי רק דברים ששונים הון עצום. ועתה, שוו בנפשכם, מה מניח הקב"ה - אשר כל הכסף והזהב שבעולם שלו הוא - בכפסת שלו, בבית גנניו?

חכמינו אמרו (שבת י"ב): 'אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנני ושבת שמה, ואני מבקש לתנה לישראל - לך והודיעים'. אם הקב"ה מניח את השבת בבית גנניו - הדבר מצביע על שויה ופרכה הגדול של השבת.

אם באים יהודים, בני אברהם יצחק ויעקב, ודורכים ורומסים את השבת - שהיא טבעת הנשואין שמקשרת אותנו עם הקב"ה - ומחללים אותה בריש גלי, הרי הם כאותה כלה שרמסה את טבעת הנשואין שהעניק לה חתנה ביום חפתה. הם כפיכול אומרים לקב"ה שהם מואסים בקשר הנשואין שביניהם".

הדברים הנרגשים, שיצאו מלב טהור - נכנסו ללבבות השומעים ופעלו את פלגתם להרגיע את הרוחות ולהשיב את האוירה הטובה ששררה במקום.

(רבי חזקיה יוסף קרלשטיין שליט"א - דורש טוב שמות)

פנינים נפלאים ומתוקים על הפרשה

זרע שמשון

מתוך הספר המסגל "זרע שמשון" שחברו המקבל האלקי הקדמון רבי שמשון ה"ים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זכר צדיק וקדוש לברכה. אשר בקש שילמדו בספרו והבטיח ישועות רבות למקימי בקשתו.

278 גליון • פרשת בשלח תשפ"ד • גליון 278

תורת שמשון

טעם העוגות היה מן וזהו ה'הלחם אשר נתן' לשון עבר?

מדוע נאמר 'הוא הלחם אשר נתן ה' לכם' - לשון עבר? ואיזה טעם הרגישו ישראל בעוגות שהוציאו ממצרים? ואיך מתרצת קושייתנו לפי זה?

ויראו בני ישראל, ויאמרו איש אל אחיו מן הוא וגו', ויאמר משה אלם הוא הלחם אשר נתן ה' לכם לאכלה' (טו, טז).

מקשה רבנו הזרע שמשון זלה"ה: שלכאורה יש לדקדק למה כתבה התורה 'אשר נתן' בלשון עבר, יותר היה ראוי לכתב 'הוא הלחם אשר נתן ה' לכם לאכלה' בלשון הווה, שהרי עתה ירד להם מן.

ומתרא רבנו הזרע שמשון זלה"ה תרוץ נפלא: על פי דברי חכמינו במסכת קדושין (לה, א), והביאם רש"י להלן (טו, לה), שאף העוגות שהוציאו בני ישראל ממצרים, טעמו בהם ישראל טעם מן.

ולפי זה יובן להפליא, שזה היה כוונת משה להשיבם: 'הוא הלחם אשר נתן ה' לכם לאכלה', וכונתו היתה לומר להם, שב'מון' הזה ישנו את אותו הטעם שהיה להם כבר, כי כאמור טעמו אותו כבר בלחם שהוציאו ממצרים. (זרע שמשון' פרשתינו אות יט)

כשהאדם מודה על נס גורם שיבואו לו עוד נסים

מדוע כשמודים על נס יש לכלל עמו גם הנסים הקודמים? ומדוע נס אחד מביא את הנס השני? ומה מרמז בפסוק 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו'?

בפרשתינו מזכר, שהיהודים הודו לה' על הנס של קריעת ים סוף, ככתוב: 'אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת' וגו' (טו, א), ומביא רבנו הזרע שמשון זלה"ה את פסק ההלכה (ש"ע

א"ח סימן רי"ח סעיף ה): מי שנעשו לו נסים הרבה בכמה מקומות, בהגיעו אל אחד מהמקומות שנעשה לו שם נס, צריך להזכיר גם שאר מקומות שנעשו לו שם נסים, ויכלל את כלם בברכה אחת.

ומפרש רבנו טעם נפלא מדוע אכן צריך להזכיר את כל הנסים בראית אחד מהם, לפי שהנס הראשון גרם את הנס השני, וכן הנס השני גרם את הנס השלישי, וכן כלם.

ומבאר רבנו שרש הענין, שהנס הראשון גרם את הנס השני, כי היות שנעשה עמו הנס הראשון, ומפני אותו הנס בא לו חיוב ההודאה, וזכות ההודאה גרמה שיעשו עמו את הנס השני, לכן כשיזדמן לפניו מקום הנס השני, צריך להזכיר ולהודות גם על הנס הראשון, שהרי הוא היה הגורם לנס השני, וכשיראה את מקום הנס הראשון, צריך להודות ולהזכיר אף את הנס השני, להראות כחו שהביא עמו גם את השני.

ובזה יתבאר הפסוק (תהלים קו, א) 'הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו' להפליא, היינו שנודה לה' בעת שיתן לנו את הטוב האחד, ועל ידי כך נזכה שיתמיד לנו הטוב לעולם ולנצח. (זרע שמשון' פרשתינו אות כד)

ההשוואה בין קריעת ים סוף לפרנסה

מה ההשוואה בין קריעת ים סוף למזונותיו של אדם? ומדוע שניהם לא נחשבים צרך רבים?

מקשה רבנו הזרע שמשון זלה"ה: איך אמרו חז"ל (פסחים ק"ח, א) קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, הרי קריעת ים סוף היה צרך רבים, ופרנסה היא צרך יחיד, ועל כן הדין נותן ש'קריעת ים סוף' יהיה פחות קשה ממזונות.

ומתרא רבנו הזרע שמשון זלה"ה: שרבותינו דרשו שהים נגזר לשנים עשר גזרים, לכל שבט ושבט, וזה הנס לא היה צרך רבים, שהרי יכלו להסתפק בכך שהים נהפך להרבה, ואם כן דומה 'קריעת ים סוף' למזונותיו של אדם, ששניהם לא היו צרך

רבים. (פרשת תולדות אות יא)

ברכת המחבר מתוך הקדמת הספר

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

לברכה והצלחה

יעקב בן פתיה בתיה וזוגתו אסנת שרה בת אונגיה ובנם אברהם בן אסנת שרה סימן לכל הברכות והישועות בטרוב ממש ויפלא ה' כל השאלות לכם לברכה מותר בראות מין ונסח במוצאות נשיות וזכו לזכרם דורה אחרי הקדוש

לברכה והצלחה

רפאל דוד בן נעמי

למשורות טובות בקרוב ממש ולקבלת רשון העבודה

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

לברכה והצלחה

דניאל אורי בן רג'ינה מלכה

שיבה לשפע ברכה והצלחה בכל הענינים ולחשמת העסקאות בקרוב ממש

לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת טורן בת זהבה

נלב"ע ט"ו שבט תשע"ט ת.צ.ב.ח.

פנינים מתורתו של האור החיים הקדוש - הרה"ק רבי חיים בן עטר נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג

בני ישראל ראו את שרו של מצרים מאחריהם ולכן פחדו

וּפְרַעַה הַקְּרִיב וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם וַיִּירָאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה' (יה. י.)

מדקדק רבנו האור החיים הקדוש זלה"ה: מה היתה היראה של ישראל בפנאמר וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה'. ומתוך הפסוק משמע שפנתאם התבוננו בני ישראל וראו משהו נוסף שגרם להם לפחד. ומבאר האור החיים הקדוש זלה"ה: שפרעה הלך בראש צבאו, שלא כדרך כל המלכים שהולכים מאחור, וממילא גם שרו של מצרים שבא עמו הלך בסמוך אליו לפני המצרים, וממילא היה אחריהם של ישראל ממש, וזה שנאמר: והנה מצרים נסע אחריהם, היינו השר שלחם, ועל כן היו ישראל בטוחים שהשר של מצרים רוצה להלחם בהם, ולכן יראו, כי חששו שהמלאך בודאי ינצח אותם.

ה' הרגיעם שהוא נלחם עבורם לכן אין להם לחשש גם ממלאך

ה' ילחם לכם ואתם תחשון. (יה. יד.)

לפי פרושו של רבנו האור החיים הקדוש זלה"ה, (בפסוק "הנזכר בקטע הקודם), שבני ישראל פחדו משרו של מצרים שעמד מאחריהם, לפי זה מבאר גם את הפסוק הזה 'ה' ילחם לכם', דהיינו שאף אם נאמר ששרו של מצרים רוצה להלחם בהם, אף הרי בני ישראל לא ילחמו עמו בעצמם, אלא 'ה' ילחם לכם', וממילא אין מה לחשש ממנו, אף שהוא מלאך.

על ידי אמונה ובטחון נשפעים רחמים ונסים

ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו. ואתה הרים את מטף ונטה את ידך על הים ובקעהו ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה. (יה. טו-טז.)

מבאר רבנו האור החיים הקדוש זלה"ה: העצה היעוצה להגביר את מדת החסד והרחמים, הוא על ידי התעצמות באמונה ובטחון בה', וזה הפרוש בפסוק 'דבר אל בני ישראל ויסעו', היינו ה' אמר למשה שיעודד את בני ישראל שיאמינו ויבטחו בלב שלם שה' יושיעם, ועל כן יסעו אל הים גם קדם שיראו את הנס שיחלק הים, ואז בכח אמונה זו יתגברו הרחמים ויקרה להם נס, ואכן על ידי זה שהם התחילו להכניס לתוך הים הרים משה את משהו ובקע להם את הים.

פנינים ורעיונות ככתבם וכלשונם

באור מה שהתורה אמרה 'ויהי בשלח פרעה' ובלעם אמר 'אל מוציאם'

במדרש רבה (שמו"ר כ, ב), וכי פרעה שלחם, בלעם אמר (במדבר כג, כב) 'קל מוציאם ממצרים', וכאן כתוב 'ויהי בשלח פרעה'. צריך עיון איך אפשר שבלעם יתן שבח להקדוש ברוך הוא לומר 'קל מוציאם', והכתוב אומר 'ויהי בשלח פרעה', ואדרבא איפכא מסתברא. ויש לומר דבלעם באמרו 'קל מוציאם ממצרים' פונתו להרע על ישראל, והכתוב כשאמר 'ויהי בשלח פרעה' פונתו לטובה על ישראל, שהרי אם ישראל היו מתעבדים במצרים עד תם הימים שנגזר עליהם לא היו משתעבדים עוד בגליות אחרות, ולפי שלא יכלו להתעבב שכבר נכנסו במ"ט שיערי טמאה, משום הכי נשתעבדו בגליות אחרות, ובלעם אמר 'קל מוציאם ממצרים', כלומר בתקף ובחזק שלא בזמנם, ואם כן מהיבנים הם להשתעבד, והכתוב אומר 'ויהי בשלח פרעה' שגראה ששלחם מפני שהגיע זמנם. (אות ב)

המאמין ברועי ישראל הרי הוא כמאמין בהקדוש ברוך הוא

מדרש ילקוט (שמעוני בשלח רמז ר"ח) ויאמינו בה' ובמשה עבדו' אם במשה האמינו קל והמר בה', ומה תלמוד לומר 'במשה', ללמדך שכל המאמין ברועי ישראל כאלו האמין במי שאמר והיה העולם עכ"ל. בא ללמדנו לדורות, שכל מי שמאמין ברועי ישראל אף מה שאומרים בשמם ולא בשם הקדוש ברוך הוא, מקרי כאלו האמינו בהקדוש ברוך הוא, ומכלל הין אתה שומע לאו, שמי שאינו מאמין ברועי ישראל כאלו אינו מאמין בהקדוש ברוך הוא, שאף כאן שלישראל נעשה להם הנס בזכות האמונה, אם לא היה בלבם להאמין למשה אף בדברים שלא היה אומר מפי הקדוש ברוך הוא, לא היה נעשה להם הנס, ומשום הכי הצרך לומר ויאמינו בה' ובמשה עבדו. (אות ח)

העוסק בתורה מבטל מעליו היסורין שהיו ראויים לבוא עליו

לפעמים יעלה על לב האדם שפדי לשמור בריאות הטבע שלו צריך להתענות מעט ולהתבטל מדברי תורה, כדי להשיב נפשו שלא לבא לידי חלי מרה שחורה וכיוצא, ואין הכי נמי שהוא מכונן לעשות זה העדון והבטול לשם שמים כדי לקים ונשמרתם מאד לנפשתיכם' (דברים ד, טו), ועל זה קאמר (ברכות ה, א) כל העוסק בתורה יסורין בדליון ממנו דכתיב (שמות טו, כו) 'כל המחלה לא אשים', אף על פי שלפי הטבע שלו היה קרוב שיבוא לו יסורין, מכל מקום זכות התורה משמרתו. (אות טו)

לקבלת הגליון במייל: zera277@gmail.com או באתר: zerashimshon.com | להפצה: 02-80-80-500 | לשמיעת שיעורים ועידונים: 02-80-80-600
נערך ע"י המחנך הרב יגון כהן שליט"א * ארה"ב: הרב מנחם בנימין פאשקעס 347-496-5657 * ארץ ישראל: הרב ישראל זילברברג 05271-66450
יז"ל ע"י זרע שמשון ע"ר 580624120 * ניתן לתרום לזכות ולע"נ ולקחת חלק בהוצאות והפצת הגליונות והספרים.
ניתן להפקיד בבנק מרכנתיל (17) סניף 635 מספר חשבון 71713028 ע"ש זרע שמשון, כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי בטל: 02-80-80-500 שלווח 3
זכות הצדיק ודברי תורתו הקדושים יגן מכל צרה וצוקה, וישפע על הלומדים ועל המסייעים בני חיי ומוזני וכל טוב סלה כהבטחתו בהקדמת ספריו.

זרע שמשון ע"ר 580624120

פרשת בשלה

י"ז שבט תשפ"ד
שנה ו' | גליון מס' 214

בפיקוח
רבנים ומחנכים
שליט"א

פניות והודעות למערכת:

ניתן להשאיר בקו בני בינה:
טל: 03-3064100 שלוחה 6.

לתרומות ולהנצחה בעלון:

ניתן לתרום דרך קו בני בינה בעלי הנ"ל.
שלוחה 9, וכן בעמדות ידורים פלוס

בינו נא זאת "המוכר כמובן לא העלה על דעתו איזה דבר מוזר הולך ר' יוסל לעשות עם עשרת המכוניות"

פּרָטִים, אַני רואָה שְׁקֵשָׁה לְכֶם לְקַבֵּל אֶת הַסְּפוּר, אֲזַי אֲגִיד לְכֶם גַּם מֵהַם הַפּרָטִים שֶׁשְׁנִיתִי, אֲכוֹן, זֶה לֹא הָיָה עִם מַקְוֶה לְכִלִּים, ר' יוֹסֵל הָיָה צְרוּיָה לְשִׁפּוֹף עֲלֵיהֶם מַיִם; כְּמוֹ כֵּן, זֶה לֹא קָרָה בְּלִילָה אַחַד, אֲלֹא זֶה אָרַךְ כַּמָּה חֲדָשִׁים; זֶה לֹא קָרָה עִם 'מַחוּלַל פֵּלְאוֹת' מְדַפְּלִים מֵהַצֵּפּוֹן אֲלֵא בִּלְעָדְיוֹ, וְ... זֶה לֹא קָרָה עִם מִכּוֹנֵיאוֹת זֶה קָרָה עִם גְּרָעִינִים.

כְּנִי: ר' יוֹסֵל וְעוֹד אֲלָפֵי אֲנָשִׁים נְטֹלוֹ עֲצִים קִטְנִים, קוֹרְאִים לָהֶם 'גְּרָעִינִים', שְׁמוֹן אוֹתָם בְּצַדֵי הַחֲנִנָּה, בְּתוֹךְ הָאֲדָמָה. שְׂפָכוּ עֲלֵיהֶם קֶצֶת מַיִם, וְ... אַחֲרֵי כֵּן חֲדָשִׁים צָמַח לוֹ עָץ גָּדוֹל, כֵּן, עָץ אֲמָתִי! עִם עֲנָפִים, עִם עֲלִים עִם שְׁרָשִׁים וּבִהְיֶשֶׁת גָּדוֹל גַּם פְּרוּת. אֲמָתִי חֶלְטוּנִי!

עֲכֹשׁוּ אִתְּם מֵאֲמִינִים! שְׂאַל הָרֵב קֶרְבִּי בְּחִיָּה, 'וַדַּאי' הַשִּׁיבוּ פְּלֶם, רַגַע אַבְּל אֲמַרְתֶּם שֶׁזֶּה דְמִינִי, לֹא מְצִיאִתִּי, זֶה לֹא יָכוֹל לְהִיוֹת, אִיךָ זֶה הַנְּהִיָּה פְּתֹאוֹם מְצִיאִתִּי?? פְּשׁוּט מְאֹד הַמְשִׁיבָה הַרְבִּי אַעֲנֶה בְּמַקְוֶמְכֶם, הַתְרַגְּלֻנוּ הַתְּרַגְּלֻנוּ שְׂמִכּוֹנֵיאוֹת קְטָנוֹת לֹא גְדוּלוֹת כְּשִׁשְׁמִים אוֹתוֹן בְּמַיִם, וְהַתְּרַגְּלֻנוּ שֶׁגִּרְעִין קָטָן כֵּן הָיָה עָץ גָּדוֹל כְּשִׁשְׁמִים אוֹתוֹ בְּאֲדָמָה עִם מְעֵט מַיִם, אַבְּל חוּץ מֵזֶה שֶׁהַתְּרַגְּלֻנוּ, גַּם הַמִּכּוֹנֵיאוֹת וְגַם הַגְּרָעִין זֶה לֹא 'הִגְיוֹנִי' שֶׁהֵם יְגַדְּלוּ: ה' יְתַבַּרְךָ עוֹשֶׂה לֵנוּ נִסִּים קְבוּעִים כָּל הַזְּמָן, וְאַנְחָנוּ מֵתְּרַגְּלִים וְחוֹשְׁבִים שְׂפָכָה זֶה! אֲנַחְנוּ טוֹעִים יֵשׁ כֵּן אֲנִי כָּל יוֹם!

אַתְּם יוֹדְעִים הַמְשִׁיבָה הַרְבִּי, יוֹדִים שְׂהִי בַּמְצַרִים הַתְּרַגְּלוּ שְׂאוּלוֹ גָדָל מֵהָאֲדָמָה. פְּתֹאוֹם הֵם יָצָאוּ מִמַּצְרִים וּמִתְחִיל לָרְדָת לָהֶם לְחֵם מֵהַשְּׂמִים - מִן הַיָּדִים בְּמַדְבָּר בְּוַדַּאי הַבִּיטוּ בְּתַמְהָה וְשְׂאֵלוּ 'לְחֵם מֵהַשְּׂמִים! יֵשׁ דְבַר כְּזֶה? הֵם בְּוַדַּאי הִרְגִישׁוּ 'יֵשׁ בּוֹרָא עוֹלָם וְהוּא מְנַהֵל אֶת הַכֹּל, הוּא יָכוֹל לְהוֹצִיא לְחֵם מִן הָאָרֶץ וְהוּא יָכוֹל לְהוֹצִיא לְחֵם מִן הַשְּׂמִים. נִפְלְא! אַבְּל רַק רַגַע, הַדּוֹר הַבָּא שֶׁל הַיָּדִים, אֲלוֹ שְׂוֹלָדוֹ בְּמַדְבָּר הִי בְּטוֹחִים שֶׁלְחֵם יוֹרֵד מֵשְׂמִים! כְּכֶה זֶה, אִין אָפְשֵׁרוֹת אַחֲרַת, כְּמוֹ שְׂגֻשִׁם יוֹרֵד מֵשְׂמִים כְּךָ גַּם לְחֵם, הֵם לֹא חֲשָׁבוּ שֶׁזֶה נִסְ כְּזֶה מִיָּחָד, מֵאַזְ שֶׁהֵם נוֹלָדוּ כְּכֶה זֶה! וְכֹאשֶׁר הֵם וְכַסְּנֵי לֶאֱרֶץ יִשְׂרָאֵל וּפְסָק הַמֶּן, הֵם הַתְּבוּנוֹת עַל הָאֲדָמָה וְלִפְתָּה הֵם רוֹאִים אַבְּל יוֹצֵא מֵהָאֲדָמָה, גַּם הֵם בְּוַדַּאי הַתְּפִלָּאוֹ, 'אַבְּל מֵהָאֲדָמָה? הַיֵּשׁ דְבַר כְּזֶה? הֵם בְּוַדַּאי הִרְגִישׁוּ שֶׁיֵּשׁ בּוֹרָא לְעוֹלָם וְהוּא מְנַהֵל אֶת הַכֹּל, הוּא יָכוֹל אֲפֹסֵל לְהוֹצִיא לְחֵם מִן הָאָרֶץ כְּמוֹ לְחֵם מִן הַשְּׂמִים, נִפְלְא! קֶצֶת אָשְׁאֵל אַתְּכֶם 'מָה בַּאֲמַתִּי? מִי צוֹדָק? הַיָּדִים שְׂצִאוּ מִמַּצְרִים וְהַתְּפִלָּאוֹ לְרֹאוֹת לְחֵם מֵהַשְּׂמִים? אוֹ הַיָּדִים שֶׁנִּכְּסוּ לֶאֱרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַתְּפִלָּאוֹ לְרֹאוֹת לְחֵם מֵהָאֲדָמָה? מָה יוֹתֵר הִגְיוֹנִי לְחֵם מֵהַשְּׂמִים אוֹ לְחֵם מִן הָאֲדָמָה? הַתְּשׁוּבָה שְׁנִיהֶם לֹא הִגְיוֹנִים: הַכֹּל נִסְ, וְגַדְבָּרִי הַרְמָבִי"ן הַמִּפְרִסְמִים (בְּסוּף פֶּרֶשׁתָּה בֹא) 'קָל דְבָרֵינוּ וּמְקָרֵינוּ, שְׂפָלִם נָסִים אִין בְּהֵם טֹבַע וּמִנְהוּגוֹ שֶׁל עוֹלָם'.

כַּאֲשֶׁר תִּצְאוּ לְהַפְסָקָה וְתֵרְאוּ עֲצִים גְּדוֹלִים, חֲשָׁבוּ מְעֵט וְהַתְּבוּנוֹת וְתֵרְאוּ גַם אִתְּם שְׂאִין כֵּן טֹבַע, הַכֹּל נִסְ, מִמַּשׁ כֹּאֲלוֹ מִכּוֹנֵיאוֹת צִמְחָה מֵמַקְוֶה לְכִלִּים. הַכֹּל מֵאֵת ה' בּוֹרָא הָעוֹלָם.

'הַהוֹרָאוֹת הֵן פְּדָלְהֶלֶן' פֶּתַח אוֹתוֹ מַחוּלַל פֵּלְאוֹת מְדַפְּלִים, 'עֲלֵיךְ לְלַכֵּת לְחֵנוֹת שֶׁל 'הַכֹּל בְּשִׁקְל' וְלִקְנוֹת עֶשֶׂר מִכּוֹנֵיאוֹת קְטָנוֹת, כָּל מִכּוֹנֵיאוֹת כָּאֲמֹר בְּעֵלּוֹת שֶׁל שִׁקְל אַחַד. אֵת הַמִּכּוֹנֵיאוֹת הַקְטָנוֹת עֲלֵיךְ לְטַבֵּל בְּמַקְוֶה כִּלִּים וְלְהֵנִיחַ אוֹתָם בְּחֻנְיָה לְיַד הַבַּיִת.

- וְאֵז מָה יְקָרָה?! שְׂאַל ר' יוֹסֵל.
- חַפָּה לְאוֹר הַבְּקָר וְתִרְאָה! הַשִּׁיב הָאִישׁ הַמּוֹזֵר.
נַג, אִין לִי מָה לְהַפְסִיד, אֲנִי מִסְפּוֹן סָף הַכֹּל עֲשֶׂרָה שְׂקָלִים, וְעוֹד קֶצֶת מֵאֲמַי לְלַכֵּת עִם הַמִּכּוֹנֵיאוֹת לְמַקְוֶה לְכִלִּים, אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁזֶּה בְּהַחֲלַט שׁוּהָ.

אַזְנִי כָל יוֹדֵי הַכְּתָה הִי דְרוֹכוֹת מַמָּשׁ, סְקָרְנוֹת אַבְּלָה בְּהֵם בְּכָל פָּה, 'אִיךָ הִיָּה הַסּוּף שֶׁל הַסְּפוּר הַדְּמִינִי הַזֶּה? הָרֵב קֶרְבִּי הַמְשִׁיבָה בְּרָצִינּוֹת וְגַלִּי חִיָּה. בְּחֵנוֹת שֶׁל 'הַכֹּל בְּשִׁקְל' הַגִּישׁ לוֹ הַמּוֹכֵר הַחֲבִיב אֶת הַשְּׁקִיָּה עִם הַמִּכּוֹנֵיאוֹת: 'בְּבִקְשֶׁה! ר' יוֹסֵל, בְּטוֹחָנִי שֶׁכַּדְּךָ 'שִׁמְחוּ עִם הַמִּכּוֹנֵיאוֹת'. הַמּוֹכֵר כִּמּוֹכֵן לֹא הֵעֵלָה עַל דַּעְתוֹ אִיזָה דְבַר מוֹזֵר הוֹלֵךְ ר' יוֹסֵל לַעֲשׂוֹת עִם עֲשָׂרַת הַמִּכּוֹנֵיאוֹת, וְאַבְּל לְאַחֵר טְבִילָה שֶׁל כָּל הַמִּכּוֹנֵיאוֹת בְּמַקְוֶה כִּלִּים, ר' יוֹסֵל מְנִיחַ אֶת

'בְּרָצוֹנִי לְסַפֵּר לְכֶם סְפוּר', פֶּתַח הָרֵב קֶרְבִּי שֶׁלִּיט"א אֶת הַשְּׁפוּר. הַסְּפוּר הוּא סְפוּר אֲמָתִי" הַמְשִׁיב הָרֵב קֶרְבִּי, אֲנִי מַכִּיר אֶת הַסְּפוּר מִקְרוֹב, שְׁנִיתִי כְּפָה פְּרָטִים, כְּכַדִּי שֶׁלֹּא תְבִינּוּ בְּמִי מְדַבֵּר, נִרְאָה אֲוִלִי בְּסוּף הַסְּפוּר אֲגִיד לְכֶם גַּם מָה הֵם הַפְּרָטִים שֶׁשְׁנִיתִי..."

כְּלָם הַכִּירוּ אֶת חֵנוֹתוֹ שֶׁל ר' יוֹסֵל, חֵנוֹת לְמַמְכֵר כִּלִּי בַיִת, חֵנוֹת פְּשׁוּטָה וְצָנְנָה, וְהַמּוֹכֵר ר' יוֹסֵל גַּם הוּא יְהוּדִי פְּשׁוּט וְצָנוּעַ, פְּרִנְסָתוֹ מְצִיָּה לוֹ בְּצֻמְצוּם, לְקוֹחוֹת נַאֲמָנִים הִי פִּקְדִים אֶת חֵנוֹתוֹ הַקְטָנוֹת, לְמַרְוֹת הַחֵנוֹתִי הַגְּדוֹלוֹת וְהַמְּפָאֲרוֹת שְׂדָחְקִי הַצָּדָה בְּתִי מַסְחָר וְזוּרִים כְּמוֹ זוֹ שֶׁל ר' יוֹסֵל, תוֹשְׁבֵי הַמְּקוּם אֲהַבּוּ אוֹתוֹ וְהוּא אֲהַבּוּ אוֹתָם, הוּא הַכִּיר כָּל תוֹשְׁבֵי בְּשִׁכְוָה, כָּל לְקוֹחַ שֶׁנִּכְנס לְחֵנוֹת הִיָּה זוֹכֵה תַכְרֵךְ לְבַרְפֵת 'שֶׁלֶם עֲלֵיכֶם' לְבַבִּית, וְר' יוֹסֵל עִם כָּל הַלֵּב מִנְסָף אֶת כּוֹחוֹ לְעַזֵּר לְלַקוֹחַ שֶׁלְפָנָיו. אִישׁ תְּמִים הִיָּה ר' יוֹסֵל, לוֹ הִיָּה רֹשֶׁה מִיִּשְׁהוּהוּ לְשַׁקֵּר וְלַרְמוֹתוֹ הִיָּה הַדְבָר כֹּל מְאוֹד, הוּא הָאֲמִין לְכֶלֶם, מַעֲוֹלָם הוּא לֹא חִשָּׁד בְּאִישׁ, אַךְ אָף אַחַד לֹא נָסָה לְרַמוֹת אֶת ר' יוֹסֵל.

אַמְרִנוֹ שְׂאָף אַחַד לֹא נִצַּל אֶת תְּמִימוֹתוֹ שֶׁל ר' יוֹסֵל, כָּל זֶה הִיָּה נְכוֹן עַד שֶׁשְׁרָפָה שִׁפְרִצָּה בְּחֵנוֹת סְמוּכָה גְּרָמָה נִזְק רֵב גַּם לְחֵנוֹת הִשְׁנָה שֶׁל ר' יוֹסֵל, חֵנוֹת שְׁגַם כָּךָ לֹא הִתְהַר חֲדָשָׁה וְיָפָה, הַפָּכָה קֶעֶת לְמַפְיַחַת, כְּשִׁחְלָקִים מְמַנְה נְשָׁרְפוּ כִּלִּיל, ר' יוֹסֵל

נָסָה אֶת כּוֹחוֹ לְהִתְזַיֵּר אֶת חֵנוֹת לְתַפְקוֹד, אַךְ הַדְבָר לֹא עָלָה בְּיָדוֹ, הוּא נָסָה לְנַקוֹת, לְהַבְרִישׁ, לְתַקּוֹן וּלְשַׁפְּץ בְּכוֹחוֹתָיו הַדְּלִים, אַךְ הַדְבָר לֹא מִמָּשׁ צָלַח בְּיָדוֹ, ר' יוֹסֵל כְּבָר לֹא צָעִיר, וְהַחֵנוֹת גַּם הִיא לֹא צָעִירָה, וּמְשֻׁכְּךָ מַסְחָר בְּרָרָה שֶׁב ר' יוֹסֵל הַבַּיְתָה, הוּא שְׁנָה אֶת סַדֵּר יוֹמוֹ, הוּא הוֹסִיף לַעֲצוֹם מַסְפָּר שְׂעוּרֵי תוֹרָה, וְאֵת חֵנוֹת הוּא נִקְלָץ לְנַטֵּשׁ, אוֹלִי בְּיוֹם מִן הַיָּמִים אָמְצָא קוֹנָה לְחֵנוֹת, אוֹ אוֹלִי פְּתוֹרֵן אַחֲרַי כְּךָ חֲשָׁב לוֹ ר' יוֹסֵל כָּל אִימַת שֶׁהוּא עֲבָר

לְיַד חֵנוֹת הַיְשָׁנָה, אִם בְּתַחֲלָה הַשְּׂתַמֵּשׁ ר' יוֹסֵל בְּבָסְפִים שְׂעוּד נוֹתֵרוּ בְּיָדוֹ, הִרִי כְּכֹל שִׁחְלָף הַזְּמָן וְהַפְּסָף הֵלֶךְ וְאָזַל, הַחַל ר' יוֹסֵל תּוֹרָה בְּמָה נִנְסָה אֶת הַשְּׂתַדְּלוּתוֹ לְפְרִנְסָה? ר' יוֹסֵל מִשִּׁיחַ אֶת דְּאָתָּה בְּאֲזִינֵי בְּנֵי הַמְּקוּם, וְכָל אַחַד מְצִיָּע רַעִיּוֹן כָּל שְׂהוּא, אַךְ הַרְעִיזוֹת כְּלָם אֵינִים מֵתַקְבְּלִים עַל דַּעְתוֹ שֶׁל ר' יוֹסֵל.

בְּיוֹם מִן הַיָּמִים מַסְפָּר ר' יוֹסֵל בְּהַתְּרַגְּשׁוֹת כִּי הוּא הוֹלֵךְ לְסוּעַ אֶל עִיר מְרַחֶקֶת כָּל שְׂהִיָּה בְּצַמּוֹן הָאָרֶץ, שָׁם יֵשׁ לוֹ פְּגִישָׁה עִם 'מַחוּלַל פֵּלְאוֹם וְנִסִּים' בְּאוֹתָהּ פְּגִישָׁה יֵעָשׂוּ לוֹ נִסְ וְהִיָּה בְּיָדֵי פְּרִנְסָה לְכֹל חֵי' דְבָרָיו שֶׁל ר' יוֹסֵל הַתְּקַבְּלוּ אֲצֹל תוֹשְׁבֵי הַשְּׂכִינָה בְּתַמְהָה, הֵם הַבִּינּוּ כִּי מִן הַסֵּתֶם ר' יוֹסֵל בְּתַמְהָמוֹתוֹ הָאֲמִין לְסְפוּר מְדַמֵּן כָּל שְׂהוּא שְׁסַפֵּר לוֹ מְאוֹן דְּהוּא, אַבְּל ר' יוֹסֵל שְׂתַמִּיד הָאֲמִין לְאַנְשִׁים הַתְּקֵשָׁה לְקַבֵּל אֶת שְׂעוֹתֵיהֶם שֶׁל לְקוֹחוֹתֵיו לְשַׁעֲבַר, 'אַל תְּדַאָּגוּ הוּא נָסָה לְהַרְגִיעַ אֶת שְׂכָנָיו, אִין לִי מָה לְהַפְסִיד.

הַמִּכּוֹנֵיאוֹת בְּחֵנֵה וּמִמַּתִּין בְּקִצְרֵי רֵיחַ לְבַקָּר.
"וְ... לְמַתְרַת בְּבַקָּר, לֹא תִאֲמִינּוּ, מִמַּשִּׁיב הָרֵב קֶרְבִּי, אֵיךְ עִם חִיָּה צוֹפּוֹן סוּד. "לְמַתְרַת בְּבַקָּר בְּחֵנֵה לְיַד בַּיִתוֹ שֶׁל ר' יוֹסֵל, עֲשֶׂרָה מִכּוֹנֵיאוֹת גְּדוּלוֹת אֲמָתִיתוֹ: כֵּן מִמַּשׁ כָּךָ! הַמִּכּוֹנֵיאוֹת שֶׁל הַכֹּל בְּשִׁקְל צְמַחוּ, גְּדוּלוֹ, נוֹסַף לָהֶן מְנוּעַ, מוֹשְׁבִים, הִגָּה וְכוּ' וְהֵנָּה מִכּוֹנֵיאוֹת אֲמָתִיתוֹ. וְהוּא קֶעֶת לר' יוֹסֵל יֵשׁ פְּרִנְסָה בְּרוּחַ, הוּא הוֹלֵךְ לְמִכּוֹר אֶת כָּל הַמִּכּוֹנֵיאוֹת וְדָאָגַת הַפְּרִנְסָה כְּכֶר לֹא קִיָּמַת."

הַכְּתָה הִתְהַר כְּמִקְרָחָה, הַיָּדִים דָּנוּ בְּיַנְהֵם הָאֵם זֶה יָכוֹל לְהִיוֹת, 'וַדַּאי הִרִי הַרְבִּי אֲמַר שֶׁזֶה סְפוּר אֲמָתִי', אַבְּל זֶה נִשְׂמַע דְּמִינִי חֶלְטוּנִי! כָּל אַחַד בָּחַר לְהִגְדִּיר אֶת הַסְּפוּר לְפִי הַבְּתוֹ, אַבְּל כְּלָם הַבִּינּוּ, שֶׁסְפוּר כְּזֶה לְכֹאחֲרָה לֹא הִיָּה וְלֹא נִבְרָא, וְאֵלּוֹ הָרֵב קֶרְבִּי בְּשׁוּל: 'אַמְרַתִּי, וְאֲנִי אוֹמֵר שׂוּב, הַסְּפוּר אֲמָתִי, אֲנִי מַכִּיר אֶת הַסְּפוּר מִקְרוֹב, רַק שְׁנִיתִי כְּפָה

דברי בינה

פרפראות וחיידים
כפרשת השבוע
שולחן השבת

יוהי בשלח פרעה את הקס" (ג.ח.)

שאלו במדרש: וְכִי פָרַעַה שָׁלַחָם? והלא בלעם אמר 'קל מוצאים ממצרים' וכו', והנה, כל איש מבין ישתומם ויתפלא על דברי המדרש הללו, למה הביא ממצרים, ממה שאמר בלעם, והלא בסוף הפרשה הקדומות כתוב 'כִּי בִחַזְקָה דָּ הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרָיִם', וְגַם בַּעֲשֻׂתָּהּ הַדְּבָרוֹת נֹאמַר 'אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצִאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם'. ובפרשת ציצית כתוב גם כן 'אֲנִי ה' וְגו' אֲשֶׁר הוֹצִאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם'. ואם כן למה לא שאלו במדרש מן הפסוקים הללו, אלא רק ממה שאמר בלעם?

וקתב בספר **תנפת התורה** שיש לתרץ על פי המדרש שכל מקום שנגזר בו 'עם' זה הערב רב שעלה עם ישראל, לפי זה יש לומר שהפסוקים הנזכרים לעיל לא היה יכול המדרש להקשות, פת: שם ילומר שהפסוקים היא על בני ישראל שהקב"ה הוציאם, ואלו בפסוק 'וַיְהִי בַשַּׁלַח פְּרַעַה אֶת הָעַם' הפנה היה על הערב רב. כי הרי כתוב כאן **עם**, ואם כן, את עם ישראל הוציא הקב"ה, ואלו את הערב רב שלח פרעה. ולכן הקשו במדרש דקא ממה שאמר בלעם, כי במדרש גבתי שם מבאר שבלעם אמר לבלעם: אתה אמרת 'הנה עם יצא ממצרים' [משמע שצא מעצמו], לא יצא מעצמו, אלא ממצרים הוציאם? וכו' ע"י ט. וְיָחֵד פְּרַעַה פָּהֲגָן בְּמַדְרֵשׁ, שֶׁהַפְּסוּקָא אָמַר: 'וַיְהִי בַשַּׁלַח פְּרַעַה' והלא בלעם אמר 'אל מוציאם'. ואין לדחות ולומר שהפסוק 'וַיְהִי בַשַּׁלַח' הפנה היה ששאל את הערב רב [שהם קרויים 'עם'], ואלו בלעם אמר על ישראל, כי זה אינו. שהרי הוא אמר זאת כנגד דברי בלק, ובלק אמר 'עם יצא ממצרים' שמשמעו גם כן הערב רב. אם כן, בהכרח שמה שזמיר בלעם, פנתו היתה על הערב רב שהקב"ה הוציאם. ולכן הקשה אומר למה אמר כאן 'וַיְהִי בַשַּׁלַח פְּרַעַה' וְעַל זֶה מֵתַרְץ הַמְדְרָשׁ: שֶׁהִיא מְלִיזָה אוֹתָם וְכו', [וע"ע פאור החיים].

"ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל" (ד.ח.)

למה כתוב 'מפני ישראל', ולא אמרו 'מפני בני ישראל'? וכתב ה'העמק דבר' שהמצרים הבינו שרק וכות גדולי ישראל המכונים 'ישראל' עומדת להם. וכן, משהו שרובם הם היו ספקניה אם השנים פרעה, כי החשד של המצרים היה שהגדולים כל העם לקחה, לכן, אם היו משיגים את גדולי ישראל, היו הורגים אותם, ואלו את כל העם מחזירים לעבדות.

"זה אלי ואנוהו" (טו.ו.)

כדיע דרשו חז"ל (שפת קולג): מפסוק זה: 'ואנוהו' - התנאה לפניו במוצאו. ויש להבין מה ענין הדיו ונוי במוצאו לשירת הקים ומבארים זוהי שהקב"ה הלא העביד את עם ישראל בים סוף, הבה, בנתן 12 שבילים, שביד כלל שבטי, וצמחו להם פירות, וקהל להם מים לשתות. ועוד. ומיילא אף אנוהו, כפאשר אנו באים לקיים מצוותיך, ולנמך איה' לעשותיך, בני וחדר.

"ויקרא שם המקום מסה ומריבה על ריב בני ישראל וגו' ורבא עמלק" (יז.ח.)

מסקימת הפתונים, כתב החפץ חיים בשמירת השלשון (ח"ב פ"ד), אנו למדים, שהחטא של מריבה היה גם כן סייע להביא על ידי זה את עמלק עליהם, והוא הדיו בשאר עמים רע. ועל כן צריך האדם להשיב מפריבית מאז.

טוב טעם

בינה ודעת בפרשה
הרב טרודוס טרעפ שליט"א

"יבריה נערמו מים" (טו.ח.)

כתב רש"י: "נערמו מים - אונקלוס תרגם לשון ערמימות". וכנתנו לדברי התרגום: "ובמימר פומך חכימי מים". ויש להבין מהי החקמה המיוחדת שיהיה כאן, מה שלא התפרש במקומות אחרים. עוד יש להבין, מדוע הודגש כאן ענין מאמר פיו של הקב"ה - 'ובמימר פומך', ולכאורה הכל נעשה כמאמרו.

וכן צריך באור למה נכתב ענין זה בלשון רבים 'יבריה אפיה' [וכבר הגי' זוהר ר"ש', וכתב: 'יבריה אפיה' כי יוצא משני נתיבים של אי...]. ולדבריו ענין הרבים מתייחס לשני נתיבי הארץ.

ונראה שהקדים האמור בסוטה (א.י.): 'הב' נתיבתה לוי וכו'. באו ונתחכם למושגיו של ישראל, במה נדבנם נדבנם באש, וכיון אלא באו נדבנם במים, שכבר נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו מביא מבול לעולם וכו'. והן אלו וידעו וכו'. אי נמי, הוא, אינו מביא, אכל, הן פאין ונפולין בתוכו. וכן הוא אמר 'ומצרים ימים לקראתו'. וכתב המפרשים: 'והנראה לפי מה שהתבארים מוכיחים כי במקום שנגזר ה'שם ונעשה' לתוכה והכל שם בני ישראל, בו במקום דרפו מצרים אחריהם, כדכתיב 'וידרפו מצרים ויבאו אחריהם' גו' 'אל תוף הים'. והשתאו ניהא כפשוטו המים על המצרים, לא שבו רק על מקומם הראשון. והוא הכי קאמר, אינו מביא מבול לעולם - ללשון מקום היבשה כמו שהיה בימי נח, אלא הוא מביא הפירות בתוך הים - ללשון אוקיאן, והמבול לא בא בגבולו אלא שם באים בגבול הים. ונראה יש לפרש את החקמה השבויה כאן, 'כפימו הים', הואיל והיה צריך לדינם במים, ולהביא עליהם מבול אי אפשר מחמת השבויה, לכן נקדע הים והיה קיבשה והמצרים באו בתוכו, ונמצא שהמבול לא בא בגבול אלא שם באים בגבול הים.

ובמילתא (כאן) דרשו: 'יבריה אפיה'. במדה שפדדו בה מדדת להם. הם אמרו 'הב' נתיבתה לוי' אף אמה נתת ערמתי למים. ואלו האמור: יש לומר שאין כאן רק חקמה מול חקמה, אלא מחמת שבתחמך [הב' נתיבתה] אמרו לדון את מושיעם של ישראל במים, היה הכרח להביא את המים ליד חקמה [ונערמו מים], לעשותו קיבשה, ויבאו בו וישקטום המים, וגו' גם יענינו ממילא מדה כנגד מדה.

ויש לפרש לפי זה ענין 'ובמימר פומך' [שהוזכר דקא כאן]. שהפנה למאמר פיו יתברך. **בשבויה** שפושבע הקב"ה שלא יביא מבול לעולם. ודבר זה חיוב להביא את המים לאותה חקמה שהפכו לבישה וישקטום המים והמצרים בתוכם, מדה כנגד מדה.

ובזה יתבאר גם מה שנוצר פאין 'יבריה אפיה' לשון רבים. כיון שהשבויה האמורה נאמרה בשם **א-לקים**: (בראשית ט.ח.) 'ויאמר אלקים אל נח וגו'. 'ואני הנני מקים את בריתי אתכם' וגו'. ו'אל יפרח כל פה עוד מפי המבול' וגו' 'ויאמר אלקים אתה ואת השרים יחד'. ולגבי שם יחיד 'יבריה אפיה' [פדתו וישלח לה זו]: "נבלו אלו האלקים", **בשבויה** את האלהות והביאו לשלשון רבים וכו'. וכן אלהות שהוא לשון שופר ומורה, ונזכר בלשון רבים, אבל אחד מקל שאר השמות, לא תמצא בלשון רבים.

ונתיב הכל בטוב טעם ודעת בס"ד.

יום השנה

הגאון רבי ביינוש פינקל זצ"ל
ראש ישיבת מיר
נלב"ע י"ח בשבט תשנ"ו

לא רבים יודעים, אך מי שהניב את יורעי האילן הגדול ורב הפארות של ישיבת מיר - השוכנת כבוד בתוככי עיר הקדש וירושלים, עד שצמח לממדיו האדירים הנוכחיים, כממלכת התורה המאגדת יחדיו אלפי אברכים ויחורים בני תורה, וקנים עם נערים, ההוגים בין פתליה פתורה הקדושה והיא משוש תיהם, היה ראש הישיבה הגאון **הגדול רבי בנימין ביינוש פינקל זצ"ל**, אשר רבה וטפח מעשי **בית אביו** מן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, בכונה ובסוסה של בית מתיבתא רבתי, ישיבת מיר המפטירה.

דמות ענקים זו, אשר אגדה בקרבה מסכת בית אבות, ולמעלה בקדש גזע תרשישים, מן הספא מסלובדקא לתעמיק פתורה לזל גבול, להרבות תורה וישע, לעמול, להטיב עם הקריות ולאחזו בכל מדה נכונה, והכל מתוך הצנע לכת בצורה שאין ידומה לה.

רבי ביינוש זצ"ל היה גאון עולם. מנערותו ממש ועד אחרית ימיו, היה שקוע פתורה ללא גבול. קהיותו פחור צעיר לזמים, בשנת תרצ"ד-תש"ד לערך, הוא למד בבית המדרש של הרב - מן הגרי"ז סלובייצקא זצוק"ל בבריסק דליטא, מקום אלו נהרו בני גליה מה'חידים והמעלים מקל תלמידה הישיבות בפולין ובליטא.

בעודו צעיר, הגיע רבי ביינוש למרח ה'חיון איש' זצ"ל שיוחח עמו בלמוד. לאחר צאתו של רבי ביינוש מן הבית, הביע מרח ה'חיון איש' זצ"ל לפני הסוכבים אותו את התפילות הצומח מצדלותו של רבי ביינוש על אף היותו צעיר לזמים, ולא נחה דעתו עד שהספיקי כי 'על פחור כזה אסור לכת'. ... ופקה למקורבו הגאון רבי שכנא קולדזקי זצ"ל, ששקה באותה עת בביתו, באמרו כי ראוי הוא רבי ביינוש לבתם של אחותו וגיוסו הגאון רבי שמואל גריינמן זצ"ל ובקש ממנו לפתע בענין זה. ואכן, לאחר זמן קצר, באה החצצה ליד הגמר הטוב בקשרית קרוי שהיוכין בין המשפחות המפסחות בישראל, כפאשר רבי בנימין ביינוש פינקל, מגזע קדש אביו מרח הגרא"ר זצ"ל וזכנו מרח הספא מסלובדקא זצ"ל, בא ברית הארוסין והנשואין עם רעיתו הרבנית אסתר. בת הגאון רבי שמואל גריינמן זצ"ל, איש סודו של מרח החפץ חיים' זצוק"ל וגיוסו של מרח ה'חיון איש' זצ"ל.

הוא היה גאון עולם במדת ה'צנע לכת', ובגאונותו זו הסתיר את כל חכמתו וגדלתו, ואת מעמדו הרם כראש ישיבת מיר. גם כשהיה יושב ולומד בבית בלילות שבת, ומישהו נכנס לתוך החדר, היה מיד מסתיר את הבגרות עם מגבת. כן קם אדם דבר חי' על הפסוק 'חמוקי ידכי': שדרך דברי תורה להלמד במדת.

כל הליכותיו היו בנעימות ובקדוה. הוא היה מאיר פנים לכל אדם. כשהיה מתפלל לעתים בבת' הפנסת שפאזור מגזריו בשכונת 'מאה שערים', היה מתייחס לכל אדם בחבה ומתענין בו. המתפללים, שלא הפירוהו, חשבו שקדבר באדם חביב ונחמד, ולא העלו גדותם כלל שהעומד לפניהם הוא פוסל ושיבת מיר. כשנשאל על ידי אחד ממקורביו בבית הפנסת 'במה אמת חוקיך', השיב לו רבי ביינוש 'כאן פאזור ב'בית ישראל'. ... כך הצליח להסתיר הרבה ממעשיו הגדולים, כפשוטו ההומור שלו מסייע בצדו.

מעשה שהיה בשבנה שנגנסה לבקש מים, בפרה כי עובדי העירייה סגרו להם את גרו המים, ואין להם יותר מים בידד ששל הגג. רבי ביינוש כרח בעצמו להביא לה מים, ואמר שהוא הולך לסדר את הענין, שפסחתו להם את גרו המים. מה עשה? עלה על הגג, דלה מים מהדיד שלו והעביר אל הדיד של השכן הנצרך למים. פעבר שעתים הודיע להם שיענין המים כבר מסדר. השכן הבין ונתמו שהעיריה החזירה לידד שלו את אספקת המים, וכך נמשכו הדברים שבגועים ימים, עד אשר נתגלה הסוד, כפאשר מקצא את רבי ביינוש וזכה ממשקה מים מבחינה לחבית, שכונו רבי ביינוש זצ"ל לא הסכים להנות מהאילת בטום פנים ואפו. גם בעת דחק, היה מסתדר לבד, ולא נותן לאחרים שיעזרו לו.

אפיודה מענינת שנה. השדכן של חתנו הגאון רבי בנימין קרליבר שליט"א, היה הגאון רבי בן ציון לייטנר, מדגלי ישיבת מיר בשנתאי ובארצות הברית. לאחר שנגמר השדך למזל טוב, לא הסכים רבי בן ציון לטול **דמי שדכנות**, באומרו כי מעשה זה הוא מקצת מהקרת הטוב שהוא חיב לרבי ביינוש, שעזר לו מאד כפאשר עלה והשתעמך בצורך הקדש. כפארה זאת רבי ביינוש, נתן לו **ש"ס מנארה** במתנה, במקום סף. פעבור קפנה ומהחצא, כפאשר נולד לרבי בנימין שליט"א בנה הבכור, הגיע רבי בן ציון לברית המילה, ומתנה בקדיו - 'כרפי הש"ס שתנן לו מרבי ביינוש... לבקשת רבי ביינוש זצ"ל, הניח חתנו רבי בנימין שליט"א את הש"ס במקום שמו, באומרו לו: 'עוד יהיה נלם מה לעשות עם זה'. לאחר מספר שנים, ערך רבי בן ציון לייטנר פר מצוה לבנו, רבי ביינוש נטל את פרך הש"ס ממקומם השמור, והגיע עמם לבר המתנה, כפאוה ונתנם במתנה לנער הצעיר. רבי בן ציון הפסיר אז: 'עם רבי ביינוש אי אפשר להתחיל!...

כפובן שבכספי השיבה ונהר מכל משמר ולא נהנה מהם ולו כפירוטה אחת. גם כשפסק לחוץ לארץ לטובת הישיבה, כל ומן שהותו שם לא נהנה מכסף של השיבה מאומה! ארע גם שאפילו את דמי כרטיס הטיסה שלם הוא מכיסו. ... כפאשר לאחר שחזר ממסעו לטובת הישיבה, חסך סכום כסף במשך חצי שנה עד שהגיע לדמי ש"ו הפרטים. והביא אותם לאביו מרח רבי אליעזר. והזהר זצ"ל באמרו: 'אדם תרם סכום זה לשיבה. אך אביו הגדול שהפיר אותו ואת תכונותיו, אמר לו: 'אני יודע שזה משלך!...

עקר גדול בשלשון של הגאון הגדול רבי ביינוש זצ"ל היה 'למוד הדרך' מדי יום. הוא יסד ובסס את למוד הדרך בפסקת הנלמד ב'ישיבה. כפשיאפיותו היא שכל אברך ידע ש"ס'. נושא זה עמד בראש מעניו, כפשוטו תורה ללמוד ולהמריץ את לומדי סדך זה. באותם ימים מסר שני שעורים בכל יום. בבקר מסר שעור במסקת ב'ב' ב'תא. ואחר הצהרים שעור במסקת תנבות. כל 'סדך' היה אז בן המשעול, עת 'א' משעור רבע לתשע ועד רבע לשתיים וסדך 'ב' משעור רבע ללשול עד רבע לשתיים. ואמר שצדקא הוא מוסר בכל יום שני שעורים. שפתי מסקנות, כדי להראות ולהוכיח שאפשר להספיק יותר ויותר. ונדבך זה אף נשתבח מפיו של רבנו הגדול מרח הגרא"ר ש"ך זצ"ל כמסע הלנות: 'החיוך כו' ושיבה ודברו ללמד יותר ויותר ולהרבות דעית התורה, וישקול כנגד כלם!'

לעלו נשמת האשה הצדקנית
מרת עלא רבקה ע"ה בת רבי שמואל שלוינגר זצוק"ל
נלב"ע כ"ב בשבט
נתם ע"י בני המשפחה

הודעה חשובה
מי שבידו להעביר עלוני בנינה
ממויעין ועילית לקהלות בצפת ובנתנובות,
נא להשאיר הודעה בקו המערכת
תווב למנחות

ברכת מזל טוב
לרגל נשואי החתן המנופל
הכה"ח מאיר גרונסטרד שיו"י
עביג בת מכובדת הרה"ג ר' אברהם לוי שליט"א
יהר שיזכו לדורות ישרים מבוכים ובני עדי עד
יום א' ח' שבט - ג' יג' המלך א. ברצל

לעלו נשמת
האברך הרב ר' אליהו בן ראובן מילצקי
נתם ע"י אחיו הרב יעקב עזרא שליט"א
חוקים ווסל אלויה פרשת הלח תשפ"ו

להצלחה
ניסים בן עזר
שיעלה זיווגם יפה, בניין עדך ובריאיות איתנה

מזת יקזת הכרשה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

נפלאות הזווגים

חז"ל אומרים "קשה זוגו של אדם בקריעת ים סוף" כשם שביום סוף כלל ישראל ראו שרק ה' מושיע אותם, כך בזוגו של האדם עלינו לזכר שמה' אשה לאיש וגם אם האדם משתדל ועושה, עליו לדעת שבאמת רק ה' מביא לאדם את שידוכו, וכמו המעשה הידוע עם ההיא מטרוניתא שחשבה שהיא יכולה לזוג זיווגים ובסוף ראתה שרק ה' יכול.

ובאותו מדרש נאמר: "הדא הוא דכתיב, אלקים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בפשרות - בכי ושרות, מי שרוצה אומר שירה ומי שלא רוצה בוכה" ללמדנו שהאדם בוחר אם לשמוח בטוב שהקב"ה נתן לו או לחפש מה אין לו; האם להעריך את החסד העצום שהוא בכלל זכה להתחתן או לראות את החסרונות.

ונביא כאן מעשה נפלא בענייני נפלאות השדוכים כפי שהובא על השלחן המערכת:

מאז שהייתי בחור צעיר רציתי להתחתן מקדם, אצלנו בקהלה נהוג שכלם מתחתנים בגיל שמונה עשרה ואף אני בהגיעי לגיל שמונה עשרה התחלתי לשמוע שדוכים, אולם משום מה העניינים לא התקדמו וכשהגעתי לגיל עשרים הבנתי שאני תלוי רק בחסדי ה' ורק הוא יכול לזמן לי את זוגי.

הרבתי בהודאה לקב"ה על כל הטוב << המשך בעמוד ד

לקח מהפרשה

לראות את קריעת ים סוף הפרטית שלך - כיצד?

כי תמיד יש לאדם קשיים חדשים ונסיונות שנועדו לזכך אתו ולהקנות לו עוד אמונה ובטחון בבורא.

וכמו שנאמר: "כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אהבים את ה' " - כל נסיון הנו מבחן באמונה - תמיד יש לאדם קשיים והשאלה אם הוא מתחיל להתלונן ולכפות בכל הטוב או שהוא מסתכל על כל הטוב שכן יש לו ועל כל הישועות שהקב"ה עשה עמו.

פעמים רבות אדם מצפה לישועה כלשהי והוא מבקש עליה זמן רב ואחר כך פשמיגעה הישועה הוא שמח ומודה לתקופה קצרה אבל מהר מאד הוא שוכח מכה ושוקע בקשיים חדשים, ולפיכך נצטוינו להתבונן בנסים והטובות שהקב"ה עשה עמנו מדורות עולם כגון שאנו מזכירים בכל פעם 'זכר ליציאת מצרים'. וזה המהות של שבת זו - שבת שירה - שבה אנו שרים ומשבחים לקב"ה על הנסים העצומים שעשה עם אבותינו ועושה עמנו בכל דור.

וכשנתבונן בזמן שכלל ישראל עמדו על ים סוף נראה דבר מעניין, חז"ל מאריכים לבאר שכלל ישראל עמדו באותו זמן בפחד גדול כי לא היה להם לאן לברח. המצרים מאחורה, <<

פרשתנו פותחת ביציאת כלל ישראל ממצרים בקריעת ים סוף, בתלונות של כלל ישראל, במן ובמלחמת עמלק, והנה למוד עבורנו במעברים שכל אחד עבר במשך ימי חייו. כשם שבמדבר היו לכלל ישראל הרבה נסיונות, כך לכל יהודי ויהודי יש הרבה מעברים ונסיונות ועלינו לראות את הכל בעין טובה ובהרגשה עמוקה של הפרת הטוב.

ונתבונן מעט בסדר הדברים של יציאת מצרים ונלמד מהם לקחים עצומים עבורנו.

גלות מצרים: מסמלת לדורות על הגלויות שכלל ישראל עוברים בכלל ובפרט, וכשם שמצרים נקרא 'כור הפרזל' היות שכלל ישראל הזדככו בו במדות טובות ובקרבת ה', כך כל המעברים שעוברים על האדם נועדו לזכך ולרומם אתו.

יציאת מצרים: מסמלת לחסדים המרבים שה' גאל ומציל אתנו בכל דור ודור, ובפרט בדרךנו שרואים בחוש שכל מבקשי נפשנו עומדים עלינו לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם. ומיד אחרי יציאת מצרים עם כל הנסים הגדולים שהיו בו, מגיעים שוב קשיים: המצרים רודפים אחרי כלל ישראל ואין להם לאן ללכת.

ולפיכך תכף לקריעת ים סוף נאמר שכלל ישראל צעקו אל משה "מה נשתה", ולכאורה כיצד שכחו כל כך מהר את כחו של הקב"ה, אלא שכאשר אדם לא מתפעל מהטבע ולא ראה את יד ה' והשגחתו עליו בכל רגע - כל קשי עלול לבלבל אתו ולמלא אתו בטרוניה.

יש כאן למוד עצום עבורנו, שנתפעל מהחסדים העצומים שה' עשה עמנו בכל עת - נתפעל מהגשמים שה' מוריד לנו ונעשה מכה עסק - וזה המהות של שבת שירה, תשיר על קריעת ים סוף הפרטית שלך, יש לך אכל וזכית להתחתן? זה קריעת ים סוף! כמאמר חז"ל ששקשים מזונותיו וזווגו של אדם כקריעת ים סוף.

גם כאשר אדם מתלונן על קשיים הוא צריך לזכור את החסד העצום שיש לו משפחה ויש לו היכן לגור והוא לא מחסר בית, ולא לראות את כל הדברים שנראים לו כפשוטים - כדברים מובנים מאליהם - אלא להתפעל מכל חסד להתפעל מהבריאות ורק אחר כך לבקש על עוד דברים; וכאשר אדם לא עסוק בחסד הוא עלול להתלונן על כל דבר ולחיות במרמור וטרוניות ובכפיות טובה.

ענין זה חז"ל מלמדים אתנו במסכת פסחים, שבהלל הגדול שנאמר בו שה' הוציאנו ממצרים וקרע לנו את הים ועוד נסים ונפלאות עצומים, אך מעל הפל זה "נתן לחם לכל בשר". כן, כן! זה שאמה בריא ואמה יכול לאכל ויש לה פרנסה זה חסד עצום.

ספר יהודי יקר: השביע לוייתי בין משפחה לאונקולוג לשמע תוצאות של בדיקות, האונקולוג אמר לאחר שראה את התוצאות, שאמנם נראה שהכל בסדר אולם התוצאות של בדיקות הדם מחשידות וצריך לערוך בדיקות נוספות. כששמע זאת בן משפחתי הרים ידים לה' ואמר: 'בזמן של עולם, הנני בידך לבד, אנא שלח לי רפואה שלמה', ואחרי שכן משפחתי יצא מחדר האונקולוג הוא אמר לי שהוא לא רוצה כלום אלא להיות בריא ולדעת שאין בו שום מחלה, חלילה. ה' ישלח לו רפואה שלמה.

מספר אתו מלוג: כאבתי את כאבו ואמרתי לו שבעזרת ה' הכל יצא תקין והוא יראה שהוא בריא, ואז חדרה למחי ההכרה שעצם זה שאני חי, בריא ושלם, זהו חסד עצום, והתבישתי מבורא עולם שכל הזמן אני עסוק במה שאין לי ולא שמח ומודה על כל הטוב המרבה שכן יש לי.

נמצינו למדים, שלמרות שאדם רואה נסים גדולים מאד כדגמת עשר המפות וציאת מצרים, אם הוא לא יראה את השגחת ה' בדברים שביום יום, בחסד העצום שהוא חי ובריא - האמונה והבטחון שלו אינם שלמים, כי הם תלויים בנסים בלבד - וכאשר יש לאדם הסתרה, הוא עלול לשכח את ה' ולכפר בכל הטוב שהיה לו. מאידך, כאשר אדם חי בהתבוננות מתמדת על כל הטוב, לבו מלא בקרבת ה' ואהבתו תמיד.

לפניהם יש את ים סוף ומהצדדים יש מדבר נורא ואיום, ובאמת לא היה להם מה לעשות. ומה יהודי עשה כשהוא ראה שכלו כל הקצין והוא חסר אונים - צעק מכל הלב לה' שרק הוא יכול להושיע - אך בתורה אנו רואים שהקב"ה אמר למשה "מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו" וצריך להבין מדוע ה' אמר למשה לא לזעק בתפלה, הלא תפלה היא יסוד היהדות, ולא עוד אלא שבפרשיות 'שמות' ו'וארא' נאמר שה' שמע את זעקת בני ישראל ואת נאקתם ובכך זכר את בריתו להוציאם ממצרים.

והנה במדרש נאמר שה' אמר למשה: "על בני אתה מצוני? על בני ועל פעל ידי אני צריך צווי? כבר מוכניו הן לפני מששת ימי בראשית" (-הינו שהקב"ה כבר דאג להם גם לצרה זו כבר מששת ימי בראשית). הקב"ה רצה ללמד את כלל ישראל יסוד עצום: אני אתכם, גם אם נראה לכם שאתם לבד ונקלעתם למבוי סתום - ידי לא קצרה מלהושיע - גם בתוך ההסתרה הגדולה הקב"ה שלח גאלות וישועות.

ונרחיב עוד: כאשר כלל ישראל עמדו על ים סוף הם היו אחרי כשנה של נסים ונפלאות שראו במצרים שה' מנהל את הכל, ה' הביא להם מים, ה' שמר עליהם במכת ערוב והאיר להם במכת חשך, ועל הכל ה' שמר את בכוריהם במכת בכורות והוציאם ממצרים, למרות שעל פי טבע לא הייתה אפשרות שעבד יצא ממצרים.

אך זה לא מספיק שאדם ראה את ה' בזמן של נסים, כי נסים חולפים וההתפעלות מהם עוברת. אדם צריך לראות את ה' בתוך הטבע ביום יום, וגם בזמן של קשיים עליו להאמין שה' עמו בדיוק כמו בזמן שהוא ראה נסים. ולכן בזמן שכלל ישראל עמדו על ים סוף ה' צוה עליהם לקפץ לים למרות שאתם לא רואים שום נס והים עמד ולא נבקע, אבל תאמינו שה' יושיע אתכם; ואכן ה' הראה לכלל ישראל את ידו החזקה.

ובודאי שצריך להתפלל ולזעק לה' ובפרט בימינו בעת צרה - שלכל הדעות חייב תפלה מהתורה - ובפרט כששומעים על יהודים רבים שנהרגו על קדושה ה', הי"ה, ועל שבויים רבים שנתונים במצור, צריך לקרע שערי שמים שכל כלל ישראל ישובו לביתם בריאים ושלמים בחזרה וידעו כלם כי ה' הוא מלך על כל הארץ. ברם, יחד עם התפלה והזעקה עלינו לזכור שה' מנהל אתנו וה' נמצא עמנו והוא עשה עם כלל ישראל נסים ונפלאות ועתיד לגאל אתנו בקרוב גאלת עולמים. וכן בפרט, כל אחד עם הקשיים והנסיונות שלו עליו לזכור שה' עמו, וכך החזקים שישאב מהזמנים הטובים יאירו יותר לזמנים הקשים.

ולא מספיק להתפעל רק מנסים גדולים, אלא צריך לעסוק בישועות והחסדים שה' מטיב עמנו בכל עת ובכל שעה, כענין שבקריעת ים סוף ה' הראה לכלל ישראל את הפלא העצום שבתוך הים וכן את מה שבשבעת הרקיעים, ללמדנו שבתוך הטבע עצמו ישנם נפלאות עצומים.

ללמדנו שנתעב את אויבי ה' בתכלית השנאה. וכפרט בימינו שרואים את האכזריות הנוראה של אויבי ישראל, צריך להגביר את השנאה בלב עליהם ולצפות שבקרוב ה' ינקם את נקמת דם עבדיו השפוף, ברם, לא להיות עסוקים כל הזמן ברע שצריך לבצר אלא לעסוק בעקר בחסד והטוב שה' נתן לנו.

ד. בסוף פרשתנו נאמר על מלחמת עמלק, שכאשר הרים משה ידיו גבר ישראל וכאשר הניח ידיו גבר עמלק, וחז"ל כבר שואלים 'וכי ידיו של משה עושות מלחמה? אלא בזמן שישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדים את לבם לאביהם שבשמים היו נוצחים'.

וזה מלמדנו שה' מנהל את הכל והוא שלח לנו תזכורות לקרבנו אליו ושנסתכל כלפי מעלה, ולמרות חובת ההשתדלות עלינו לזכר שה' הוא בעל המלחמות, זורע צדקות, בורא רפואות ועושה חדשות.

ה. כאשר יש לאדם קשיים עליו להתבונן בהליכותיו של דוד מלכנו שאמר על כל מה שרדפו אותו: "ואני תפלה" - אני בידי ה' שמושיע אותי - כל נטעה לחשב שדוד אמר את כל התהלים כאשר הוא יושב על כסא המלוכה והכל הלך למישרין, הרבה מזמורים בתהלים נאמרו כאשר דוד היה נרדף ובפחד נורא כמו שהוא מעיד בתהלים פעמים רבות, אולם בכל מצב הוא הרבה בתפלה והתחזקות באמונה ועל ידי כך זכה לדבקות אמיתית בבורא ולכל טוב.

א. אז ישיר נכתב אריח על גבי לבנה וישנם רוחים בין המלים, ללמדנו שאדם לא יכול לומר את כל השירה והפירוש הטוב שבלבו, וכאשר אדם מתחיל להודות ולהתמלאות באהבת ה' הוא מגלה שיש לו הרבה על מה להודות ואין באפשרותו לבטא את כל הטוב שה' מרעיף עליו, ועל כך מסמלים הרוחנים, וכענין שדוד מלכנו אומר "לך דמיה תהלה".

טעם נוסף לרוחנים: שהרוחנים בין השורות מסמלים על הנסים העצומים שיש לכל אחד בפרטיות שאותם עלינו להכניס בתוך השירה הכללית. וחז"ל קראו לכך 'אריח על גבי לבנה' מלשון בגין, היות שלעתיד לבא נראה את כל הבנינים הנפלאים שה' ברא עבורנו בעולם הבא שנבראו מהשירות והתשפחות.

להבדיל, אצל בני המן יש גם כן הרבה רוח, וזה מרמז על כך שאויבי ישראל מנסים בדרכים רבים לכלותנו ורק ה' יודע את מחשבתם ומקלקל את עצתם.

ב. כלל ישראל נהגו להרבות באכילת פרות בט"ו בשבט, ללמדנו שצריך להרבות בהתפעלות מרב חסדי ה', וכן הפרות היבשים מלמדים שנסאר אדישים כשמכזים אותנו. וכן לא נשבר ברוחנו, כי נדע שבתוכנו אצור ושמור הרבה טוב ומתיקות.

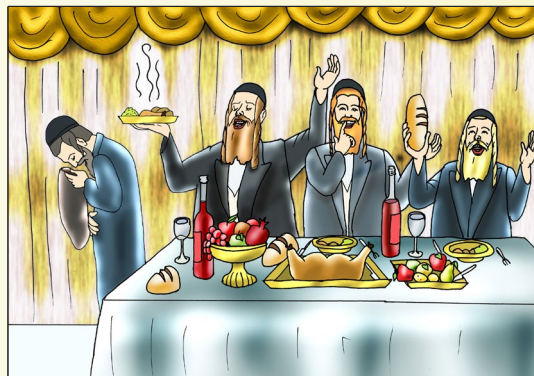
ג. בסוף הפרשה מובאת מצות מחית עמלק, ודוד מלכנו אומר בתהלים: "אשרי שיאחו ונפץ את עלליך אל הסלע",

פנינים מצויירים

"ראו כי ה' נתן לכם השבת"

במודרש מובא דבר נפלא, שמושה רבנו נתן לכלל ישראל במצרים מגלות של גדלת ה' ורוב חסדיו בכדי שיעסקו בהם. וזה לשון המודרש רבה (שמות ה): "תקבד העבדה על האנשים, מלימד שהיו בידם מגלות שהיו משתעשעין בהם משבת לשבת, לומר שהקדוש ברוך הוא גואלו" - שפשם שהעולם נברא יש מאין, מעל הטבע, כך עתידים אנו להגאל מעל הטבע.

וכן בכל הדורות מוטל עלינו לשגן בשבת - "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש" - שזה כל הטוב והחסד שהבורא משפיע בעולם מבריאנו ועד עתה. הנה בתורה כתוב: "ויום השביעי שבת לה' אלקיך לא תעשה

כל מלאכה", וזהו ה"סור מרע" בכדי שנהיה פנויים ללכת לארמון המלך - "לעשות את השבת" - וכיצד עושים את השבת? לזה הפסוק מפרש "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ", תספר לבניך על הארמון שהמלך בנה ושכלל ברב יפי בששת ימים. וזהו שכתוב "כי ששת ימים" 'כי' משמש בלשון אלא, "לא תעשה כל מלאכה", "כי" - אלא מה פן תעשה? תאמר ותספר - "ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ". וזהו שכתוב "אם תשיב משבת רגליך... והרפכתה על במתי ארץ", המלך ירפיב אותנו מהיכל להיכל. "והאכלתיך נחלת יעקב אביך" - את הסעודה שבארמון. יתן ה' שנוצח להתבונן מדי שבת ברב הטוב והחסד שהוא עושה עמנו תדיר, ועל ידי כך נבא לשמחה של אהבת ה'.

המשנה במסכת אבות על ר' יוסי בן קסמא שאמר 'איני דר אלא במקום תורה', הוא הניח את ידו על כתפי ואמר לי "מה אשה לאיש, אתה לא תפסיד מכף שאמה מוריד את השדוד על דבר כזה, ובעז"ה, ה' יזמן לך זיווג טוב יותר" [כמוכן שכל מקרה לגופו ייש לבחון ולעשות שאלת רב].

בערב ראש השנה האחרון אבא שלי נכנס עם קויטל לאדמו"ר ובקש ברכה שיזכה לחתן את שני בניו שממתינים זמן רב להתחתן, האדמו"ר ברח את אבי שהשנה יתקיים בו הענין של 'מעריבין שמחה בשמחה'.

לפני כחדשים בחדש כסלו התבשרנו בשורת איוב על קרוב משפחה שנרצח על קדוש השם, הי"ד השתתפתי בלוייה ולא יכלתי לדבר מרב צער ובכי, כשבאתי לנחום אבליים ישבתי בצד וראיתי בצער הגדול של האב ששכל את בנו ומעיני זלגו דמעות. לפתע הבחין בי אביו של הנרצח על קדוש ה' ואמר לי "תגיד משהו ותחזק אותנו", אמרתי שאין לי מלים ואני משתתף בצער הגדול, אולם צריה לזכר שבנו נמצא במקום גבוה מאוד, כמו שאמרו חז"ל שהרוגי מלכות אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם.

הוספתי ואמרתי שאנחנו חייבים להתחזק ולא לתת לשונאי ישראל לנצח את תעצומות הנפש היהודי, וכשם שבמצרים המצרים אמרו פו פרץ והקדוש ברוך הוא אמר כו פרץ, כך בימינו אויבי ישראל מנסים לכלותנו והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם, ועלינו להתחזק ולהתעודד ולא לפול ברוחנו וכן להרבות עוד ועוד יהודים שיעבדו את ה'.

האב שמע את הדברים ואמר: "אתה מזכיר לי את סבא שלי שאחרי השואה האימה נשאר בודד וגלמוד מכל בני משפחתו, ואמר שקעת הוא הולך לנקם בנאצים ולבנות בית נאמן בישראל ולהקים דורות ישרים מברכים שיכריזו שה' הוא המלך ואנחנו עמו וצאן מרעיתו".

"ואם אנו עוסקים בבנין", המשיך האבא השכול ואמר, "כמדומני שאמה עוד לא נשוי", השבתי בחיוב והוא המשיך ואמר: "יש לי שדוד עבודה, שכני מחפש שדוד עבדו בתו ואני מבקש ממך שתגש אליו כבר עכשו ותאמר לו שיראה אם ההצעה מתאימה, והיה אם יקום השדוד יהיה זה לעלוי נשמת בני זוז תהיה נחמתי בעיני". האמת שהתבישתי מאוד לגשת לאותו שכו ואמרתי שאיני מסגל לך.

האב לא הסס והתקשר על אתר לשכנו ואמר לו שהוא מבקש ממנו לבוא לספת האבלים. לא נאריך בכל השתלשלות הדברים, אך בסיעתא דשמיא אחרי כשבועים סגרנו ווארט בביתו של השכו כשארחר הכבוד היה השדכן - האב השכול - שאמר: "כעת אני נקם את נקמת דם בני מאויבי ישראל שכל מטרתם להשמיד את כלל ישראל".

המשדכת הציעה את חברתה לאחי בעל המגבלות ואף הוא זכה להתארס תקופה קצרה אחר כך - כברכתו של האדמו"ר שיתקיים בנו מעריבין שמחה בשמחה - יהי רצון שנוזכה בקרוב לביאת משיח צדקנו ולתחית המתים, ולא ישמע עוד שד ושבר בגבולנו ונוכל להודות לבורא מרב טוב ושמחה.

שהוא נותן לי, ויחד עם ההודאה התפללתי לקב"ה שיזמן לי את זיווגי בקרוב. השנים חלפו, שדוכים עלו ושדוכים ירדו, הצעות עלו וירדו אולם שום דבר לא נסגר. ראיתי את חברי שמלווים את בניהם לחיזר בעוד אני נותר מאחור.

כשהייתי בגיל עשרים ושש גילו אצל אחי שהיה קטן ממני בשנה את המחלה הנוראה, בחסדי ה' גילו את זה בזמן, ולאחר נתיח וסדרה ארוכה של טפולים הוא שב לאיתנו עם תופעת לואי יחסית קטנה שהפכה אותו לבעל מגבלות מסימת, למרות המגבלות שמחנו מאוד על שנצל מהמחלה הקשה וערכנו סעודת הודיה עצומה לקב"ה שפדה אותו ממות.

לפני כשנה הגיעה לפתחנו הצעת שדוד עבדו מאחד הקבוצים שהורים עסקו שם בשליחות קודש לקרב את עם ישראל לאביהם שבשמים. עוד בברורים הבהירו לנו שהמשדכת רוצה להשאיר לגור ליד הוריה, היות שמלבד מה שהיא היתה בת יחידה, היה להוריה דירה נוספת במושבה, שהיתה מיעדת עבור המשדכת; ואם כן חבל לשלם על שכירות במקום יקר בזמן שאפשר לקבל דירה בחנם.

מאז ששמעתי מכף חששתי, כי רציתי לגור במקום של תורה, אולם הייתי בטוח שבמהלך הפגישות כאשר היא תראה שהכל מסתדר היא תסכים לעבר למקום של תורה. עשינו כמה פגישות והכל היה על הצד הטוב ביותר, אולם היא נשארה בדתה שהיא רוצה לגור ליד הוריה. היתה לי התלבטות קשה מאוד, מצד אחד הכל הסתדר עד עכשו והרגשתי שאני כן רוצה לסיים את השדוד, בפרט שידעתי שאני יכול לקבל דירה בחנם, אולם מאידך חששתי מכף שאני יגור במקום שאינו של תורה, בפרט חששתי מה יהיה כאשר הילדים יגדלו, הייתי ממש אבד עצות והגעתי לביתי כשכלי מהרהר.

כשנבנסתי הבחנתי באחי שישב על הספה, מיד כשראה אותי שאל 'מה קרה שהנך כה מהרהר?' ספרתי לו את הלבטים שבלבי, וכששמע את הדברים אמר: 'לא יאמן, גם לי היה מקרה דומה'. הייתי סקרן מאוד לדעת מה ארע אצלו, ועוד לפני ששאלתי אחי המשיך ואמר: 'לפני פחצי שנה תיאמו לי פגישה עם בעלת מגבלות מסימת, פחותה משלי, ולאחר מספר פגישות נראה היה שהשדוד מתקדם על הצד הטוב ביותר, אולם יש בעיה אחת קטנה שהמשדכת מחזיקה מכשיר שגדולי הדור אסרו להחזיק אותו בשום אופן, הוא הוסיף ואמר לי שאמנם המשדכת אמרה לו שבעזרת ה' היא תעזב את המכשיר, אך כדי לראות רצינות, החליט שאינו מוכן להתקדם בשדוד כל עוד היא לא זורקת את המכשיר.

התפעלתי מאוד מתעצומות הנפש של אחי, ראיתי אותו בזמנים של הטפולים כיצד הוא סובל ואני רואה אותו גם כיום עם המגבלות שיש לו ואני יודע שהוא שואב את הכוחות שלו מהרצון הגדול שלו לחיות ולהקים בית נאמן בישראל. וכעת כאשר הזדמן לו שדוד ממש מצין בשבילו, הוא מתגבר על הכל ולא עושה דבר שהוא נגד דעת גדולי ישראל; אחי הוסיף ואמר לי 'אולי כדאי שתעשה שאלת רב ומה שיאמר לך תעשה'.

עשיתי שאלת רב, ולאחר שבחן את כל הנתונים הוא פתח את

גליון 610
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

כי השבע השביע

כשיצאו ישראל ממצרים, הלך משה ועמד על גדות הנילוס ואמר, יוסף, יוסף, הגיעה השעה שהקדוש ברוך הוא גואל את בניו, השכינה מעוכבת בגללך, וישראל מעוכבין בגללך, וענני כבוד מעוכבין לך, אם מראה אתה את עצמך הרי יפה, ואם לאו הרי אנו נקיים משבועתך שהשבעת את אבותינו. מיד צף ועלה ארונו של יוסף, ועדיין לא היה יכול משה ליטלו, משם שהעמידו חרטומי מצרים שם בכשפים שני כלבים של זהב, שאם יבוא אדם לשם, הם נובחים וקולם הולך בכל ארץ מצרים מהלך ארבעים יום. כיוון שבא משה רבינו לשם, התחילו הכלבים נובחים ומיד שתקו. הכריז משה ואמר, בואו וראו, הכלבים החיים אינם נובחים, ואילו הכלבים המזוייפים הללו נובחים.

(פסיקתא דר' כהנא פ"י,

שמו"ר בשלח כ-י"ט)

פרשת השבוע

דבר אל בני ישראל ויסעו

(י"ד ט"ו)

מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א (יומא דהילולא י"ז שבט), כאשר היו שואלים אותו עצה בענין שידוך, אם להמתין עוד או למחר הדברי? והשיב הרבי, הגה אמרו חכמים (סנהדרין כ"ב) 'וקשין לזווגן בקריעת ים סוף'. ונחזי אנן מה נאמר בקריעת ים סוף? "מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו" ופירש רש"י לא עתה להאריך, וד"ל.

ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים

(י"ד כ"ט)

מסופר על הרה"ק רבי אלימלך מליזנסק זיע"א, שהיה אומר, בני אדם מתפעלים רק כאשר הם רואים נסים גלויים, אין הם מבינים כי הטבע עצמו אינו אלא נס אחד גדול, שיש לראות בו תדיר את גדלות הבורא ולהתפעל ממנו, רק כאשר רואים נס גלוי, מתחילים להאמין כי גם בחיים הטבעיים הפשוטים קיימת השגחה עליונה, ומתרחשים נסים מופלאים, אף כי הכל רגילים להם ואין משגיחים בהם. זהו שאמרה תורה, "ובני ישראל", כיון שראו נס גלוי כזה

שהלכו בים כמו על היבשה, באו לכלל ההכרה, כי הלכו ביבשה בתוך הים, שאפילו כשהולכים על היבשה המוצקה, הרי זה נס נפלא כאילו היו הולכים על הים.

ויושע ה' ביום ההוא (י"ד - ל')

מסופר על אשה אחת שבאה לפני הרה"ק ה"דברי חיים" מצאנז זיע"א. ובכתה על הזמנים הקשים העוברים עליה. אמר לה הרבי אם יהיה לך אמונה בהש"ת, תיושעי. אמרה לו האשה: רבי, אבל בתורה כתוב להפך, קודם כתוב "ויושע ה'", ורק אחר כך כתוב "ויאמינו בה". מצאו הדברים חן בעיני הרבי ואמר: ניצחת, אכן הקב"ה צריך להושיעך תחילה.

זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו

(ט"ו - ב')

מסופר על הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א שהיה אומר: "זה אלי", אם אדם עמל בעצמו כדי להגיע לידי הכרת השם יתברך, "ואנוהו" הרי זה נאה ויאה. אבל אם "אלהי אבי", כשאדם סומך על יחוסי ואומר, אב גדול לי, אזי "וארוממנהו" הרי זה סימן של גאווה והתרוממות בעיני עצמו.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:47 ת"א: 5:48 ר"ת: 6:22

זמני כניסת השבת

פרשת בשלח-שירה

ירושלים: 4:32 ת"א: 4:46

תלאתיו של שד"ר של פעם של מאה שערים

לא כימינו, הימים ההם לפני למעלה ממאה שנים. לא כל מי שהציע עצמו לשמש כשד"ר שלוחא דרבנן מארץ ישראל לגולה זכה בתפקיד נכבד זה, תוך בירור אחר בירור היו יהודי ירושלים מטיילים את המיניו על תלמיד חכם מופלג ומיוחד במינו, אשר בנוסף לתורתו נמצאו בו כל התכונות והמעלות הדרושות כדי לייצג את ירושלים, השד"ר היה גם חייב להיות מחונן בכוח הסברה כדי להגדיר ליהודי התפוצות את גודל ערך התמיכה ביושבים בהר ה', וכדי להסביר משום מה מחוייבים אלה להעניק לאלה, ואכן בכל מקום בקהילות הגולה כאשר היה שד"ר מארץ ישראל מגיע, חלקו לו כבוד רב הכל רצו לדעת על הנשמע בארץ הקודש, ואירוחו של השד"ר היה לכבוד גדול למארחו. בתולדות הישוב בארץ ישראל מצויינים כמה וכמה גדולי ישראל, שנודעו כגאונים וקדושים אשר שימשו כשדרי"ם, ביניהם היו גם אחדים אשר ניצלו את ביקורם בחוץ לארץ כדי להדפיס שם את ספריהם, מכיון שבארץ עדיין לא היתה האפשרות לכך.

באחד הימים כשנתיים אחרי הקמת שכונת מאה שערים, נקלעה חברת הבניה לקשיים כספיים, ובאין ברירה לפנייהם, הטילו על אחד מחכמי ירושלים ורבי יהושע חיימזון שמו, את היציאה לגולה לצורך התרמת קהילות ישראל לטובת השכונה. תלמיד חכם מופלג היה, וראש וראשון לכל דבר שבקדושה, רבני ירושלים שיגרו מכתבים לכל ערי אירופה, וביקשו מראשי הקהילות לקבל את שלוחה של ירושלים בפאר וכבוד, ולהושיט לו יד נדיבה כדי שחברת מאה שערים תחליץ ממצוקתה, ותוכל לברך על המוגמר במפעל הגדול של בנין עיר הקודש. כל ראשי העדות בירושלים, האשכנזים והספרדים גם חתמו על כתב השליחות, ורבי יהושע חיימזון יצא לדרכו.

בלונדון היה אז יהודי נוכח ורמאי, אשר שמע שליחותו של רבי יהושע חיימזון הגיע לאזניו, הוא הבין כי יהדות אירופה בודאי תפתח את ארנקה לשליחה של ירושלים, והקהילות יושיטו לו יד נדיבה, והוא החליט להתחפש לשד"ר ירושלים ולהופיע בקהילות אירופה בשמו של רבי יהושע חיימזון, בדרכים שונות עלה בידו לזייף את חתימותיהם של רבני ירושלים ושל ראשי הכוללים, ובידעו כי רבי יהושע הירושלמי שוהה במדינת פולין, ורק אחרי כן יגיע לאיטליה, הקדימו ובא לפניו וישם פעמיו ראשונה לאיטליה. בינתיים קיבלו כבר רבני איטליה את איגרותיהם והמלצותיהם של רבני ירושלים, אשר בישרו על בואו של השד"ר רבי יהושע חיימזון, ובאותו שבוע ממש הגיע למדינה זו השד"ר המדומה, וכתביו המוזויפים בידו. הוא התקבל בכבוד והדר, והוצף בתרומות ונדבות, בכל אשר פנה היו דלתות ישראל פתוחות לפניו לרווחה, ורבים ששו על שזכו וביתם נעשה לו אכסניה. השהות באיטליה נעמה לו ביותר ודרכו חזרה ללונדון לא אצה לו.

אך ביני לבניי סיים רבי יהושע הירושלמי את שליחותו ביתר ארצות אירופה ואף הוא עשה את דרכו לאיטליה, חנייתו הראשונה היתה בעיר ליוורנו העיר אשר בה קבע לו השד"ר המדומה לשביתה בשבועיים האחרונים, לפני שנכנס רבי יהושע הירושלמי לעיר בה עמד לבקר, נוהג היה לשגר ביד שליח שנתלוזה אליו במסעו מכתב לרב העיר, ולציין את יום היכנסו לעיר כדי שתוכן לו קבלת פנים נכבדה כיאות לכבודו של ירושלים אותה הוא מייצג, אף עתה נהג כן והעביר מכתב לרבה של ליוורנו, הרב נדהם למקרא המכתב, הוא שלח מיד אחרי השד"ר הראשון והראה לו את דבר האיגרת, אך הלונדוני לא איבד את עשתונותיו כפי

הנראה כבר הכין עצמו לכך, ונענה, בודאי רבי איזה נוכל עלה על עקבותי אחרי שסבר כי אין אני נמצא בעיר, ובעצם כבר שמעתי אודות הרמאי מזה עידן ועידנים, הרב קיבל את הדברים ועבר לסדר יומו, אך בליבו שמר את הדבר והבין כי משהו עומד להתרחש, רבי יהושע הירושלמי הגיע לליוורנו בערב שבת, ולתדהמתו לא יצא איש מבני העיר לקבל את פניו, דבר שלא הסבין אליו בכל ימי שליחותו, ושלא כפי שנהגו יהודי אירופה מאז ומעולם בהגיע שד"ר מירושלים, אך הוא דן אותם לכף זכות ותלה את הדברים באבדן מכתבו ששיגר אל רב העיר, וסבר שרק משום כך אין יודעים בעיר זו על בואו.

באין ברירה לפניו נאלץ להתארח באחת האכסניות שבעיר, ולמחרת בבוקרה של שבת עם שחרית, ביקש רבי יהושע מאחד ממשרתי האכסניה שיוליכוהו לבית הכנסת הגדול שבעיר, שם מתפלל הרב, הם הגיעו לבית הכנסת שכבר היה מלא מפה אל פה, ורבי יהושע ביקשוהו שיגש במחילה מכבודו אל הרב, ויאמר לו כי השד"ר מירושלים הגיע. רבי יהושע שיער כי תיכף כאשר ישמע הרב על בואו, הרי יקום לקראתו וישיבהו במקום הראוי לכבודו של שד"ר מירושלים, אך לתדהמתו ולאכזבתו הרבה, קרב אליו שמש בית הכנסת והראה לו באצבעו בשם הרב ובשם הגבאי, לשבת מאחורי התנור במקום המיועד לפשוטי העם.

השד"ר המדומה ישב לו בינתיים בהרחבה בכותל המזרח סמוך למקומו של הרב, ובין מתפללי בית הכנסת קמה מהזומה נוראה, הנה יושב השד"ר הירושלמי רבי יהושע במקומו, וכאן מופיע לו רמאי ונוכל, ועודו מתחצף לבקש שיחלקו לו כבוד, ושישיבוהו במקום נכבד, הראיתם מימיכם שיהודי יתדרדר למדרון שזכה? כמה מן המתפללים לא שלטו ברוחם ניגשו אל האורח והטיחו בפניו דברים כדדבונות, היתכן שיהודי בעל הדרת פנים יעסוק בנוכלות כה שפלה, למעול מעילה כה איומה בכספי הקודש של יהודי ירושלים? הם אף הזהירוהו שאם לא יודה בחטאו ברבים, הרי עם צאת השבת יובילוהו אסור בנחשתיים לבית הסוהר. תוך רגעים אחדים הרימו עליו כמה מהמתפללים ידיים, אגב הודעה שקלונו נתגלה ברבים רק משום שהשד"ר מירושלים הקדים לבוא אל העיר לפניו, אך רוחו של רבי יהושע לא נפלה הוא לא שעה כלל לא לגידופים ולא להרמת הידיים, רק עתה התחיל להבין כי נוכל מסתובב בעיר כבר שבועיים בשמו, הוא הבין כי צריך לפעול מיד כדי שהנוכל לא יספיק לברוח תיכף בצאת השבת, ולכן עלה על הספסל והכריז:

"מורי ורבותי, אני הוא השד"ר האמיתי מירושלים, ואם ישנו כאן בבית הכנסת אדם המופיע בשמי וטוען שבא בשם רבני ירושלים, הוא הרמאי והנוכל." תואר פניו ההדור של רבי יהושע ודבריו שנאמרו בתקיפות, השפיעו על המתפללים, ואחדים מהם חזרו אל הרב ולחשו באזניו כי לפנייהם תעלומה סתומה כי לפי הנראה מחזותו של האורח הרי אין כאן שקר כל עיקר, אדרבה נראה מאד שהאורח הוא אדם חשוב והגון, ודרושה חקירה מדוקדקת בנדון כדי לעמוד על האמת.

הרב ענה להם בלחישה כי הוא חשד בדבר כבר מיד עם בואו של השד"ר הראשון, אך דרש התנהגות זהירה ביותר ובינתיים פקד להשאיר את האורח על מקומו. לפי הוראת הרב כיבדו את השד"ר הראשון ב"עליה" חשובה בששי, ואת האורח הטוען כי הוא השד"ר האמיתי ב"שביעי", רבי יהושע הירושלמי עולה על הבימה, עשרות עיניים עוינות צופות לעברו, הוא בירך את הברכה הראשונה לפני הקריאה, ולאחר שבעל – קורא סיים לקרוא את הפרשה, בירך רבי יהושע את הברכה השניה, כאשר הקהל כולו אינו מסיר את עיניו ממנו. פתאום פרץ רבי יהושע בבכי מר והכריז:

משל ונמשל

כי אעשה כלה בכל הגויים אשר הדחתך שמה ואותך
לא אעשה כלה (ירמיהו מ"ו – ב"ח)

משל לרב גדול אחד, שנשאל פעם על ידי המלך כיצד תופסים אתם בשכליכם ובהבנתכם, כי המשיח לכשיבוא יוכל לכפות את מרותו על כל העולם כולו, כיצד יתכן שאדם אחד ויחיד יעמוד נגד טבעו של העולם, שאינו אוהב לקבל מרות? השיב לו הרב אדוני המלך, המתן כמה ימים ואשיב לך תשובה על תמיהתך, המלך הסכים לבקשה, ולאחר מספר ימים הגיע הרב לארמון המלך ובפיו היתה בקשה: האם תסכים אדוני המלך לקנות שבעים תרנגולים גדולים וחזקים, ובנוסף אליהם עוד תרנגול אחד קטן ורך? המלך נאות לבקשה זו, ומשהובאו העופות הורה הרב להכניסם לתוך חדר סגור, ושם להשאיר אותם משך יום שלם בלי מזון ובלי שתייה. חלף היום ולמחרת בבוקר פנה הרב עם המלך לחדר התרנגולים, בידיהם אחזו מזון עבור העופות, הם פתחו את חלון החדר והשליכו פנימה גרגרי מזון, ואז תיכף ומיד עשרות עופות מורעבים התנפלו על הגרגרים, ונערך מאבק קשה בין העופות, כל אחד דחף וניקר את רעהו, נוצות נמרטו ודם זב מגופותיהם של התרנגולים, בעוד התרנגולים פוצעים זה את זה, ניצב לו התרנגול הרך והקטן מן הצד, והוא העדיף להתרחק מהמערכה הנישטת, והסתתר בצלו של כסא שעמד בפינת החדר, אחר שכל התרנגולים היו פצועים וחבולים, השתרר שקט בחדר, על הרצפה שכבו העופות שבורי כנפיים ומרוטי נוצות, רק אז העז התרנגול הקטן להוציא ראשו מתחת לכסא, וראה שכל התרנגולים שכבו כואבים ונאנקים ואף אחד לא זז ממקומו, ואז מיד הגיע התרנגול למרכז החדר אשר שם היו גרגרי המזון, והחל לאכול מהם לתיאבון בלי שאף אחד יפריע לו.

רואה אתה אדוני המלך אמר הרב למלך, התרנגול הזה משול למשיח, עתיד הקדוש ברוך הוא לסכסך את שבעים האומות זו בזו, כל אומה תכה בחבירתה עד זוב דם, ואז לכשיפלו האומות פצועות חבולות והמומות יבוא המשיח שאינו אלא אדם אחד ויגאל אותנו.

(תורת הפרשה)

"ריבוננו של עולם: אתה הוא האחד והיחיד היודע את האמת, עשה נא למען כבודה של ירושלים, הראה את גדלך ואת תפארתך למען כבודם של חכמי ירושלים ואבינויה, שלא יכלמו בי שולחי ושלא יתאכזבו ממני שעניניהם נשואות אליו." הס הושלך בהיכל בית הכנסת, פני כולם צמודים אל הבימה, מעיניו של רבי יהושע זולגות דמעות ללא הפוגה ושפתותיו דובבות עתה תפילה חרישית. והנה קרה הנס, והכל אצו רצו אל הבימה, כל גופו של השד"ר הראשון והמדומה התחיל רותת ברעדה מבחילה, הוא עוד הספיק לומר: "רבי יהושע אני הוא הנוכל ואתה הוא הצדיק" ונפל מתעלף.

עתה אצו כולם להציל יהודי מתעלף, המתעלף הוצא לעזרת הנשים, הקהל כולו נשאר על עמדו מוכה הלם, ואילו אחדים ניגשו אל רבי יהושע וביקשו את סליחתו, גם הרב שהיה נרגש מאד מן המאורע, ניגש עתה לבקש את סליחתו של שליח ירושלים והזמינו לסעודת שבת בביתו. יהושע קיבל את הזמנתו, ומיד אחרי התפילה יצא הקהל כולו ללוות את רבי יהושע אל בית הרב, תוך שירה וזמרה והודיה לה' על שזבו לראות את נפלאותיו, בזכותם של יהודי ירושלים. שמו של רבי יהושע יצא לתהילה גם בכל המדינות הסמוכות, בכל מקום בו או הוקירוהו כאיש אלקים, והושיטו לו יד נדיבה בכפליים, ואכן הצליח במסעו זה לרווחתם של יהודי ירושלים בכלל ושל חברת מאה שערים בפרט.

אך סאת תלאותיו עדיין לא נמלאה, בדרך חזרתו לארץ ישראל עם מלווהו רבי אברהם לייב אף הוא יהודי ירושלמי, נשא עמו רבי יהושע על הספינה סכום כסף עצום אשר הצניעו בכל לילה מתחת למראשותיו, ואילו רבי אברהם לייב היה מתייצב לשמירה על האוצר היקר, האניה היתה יוונית ואף מלחיה ברובם יוונים, והיו כמה מאלה שהבחינו כי יהודי זה נושא עמו אוצר של כסף וזהב, תאוות הבצע התלקחה בקרבם והם החליטו לרצוח את שני היהודים ח"ו, להשליכם הימה ולעשוק את כספם. בלילה כאשר כל הנוסעים שקועים היו בתרדמה, חברו המרצחים לבצע את זממם השפל, אחד מהם פתח את דלת חדרו של רבי יהושע בחשאי, תחב את ידו מתחת לבגדיו והוציא חרב לטושה ונוצצת, ויהי אך הריק את חרבו ועמד לנעצה בגופו של רבי יהושע, יבשה ידו, החרב נפלה ארצה ורבי יהושע התעורר בינתיים, כאביו של היווני היו נוראים, ולקול צעקותיו התקהלו שם מיד כל נוסעי הספינה, אשר לתדהמתם התגלה לעיניהם המחזה המחריד, רבי יהושע שוכב על מיטתו, על הארץ מונחת חרב ארוכה ונוצצת, ולידה עומד אחד ממלחי הספינה, והוא צועק מחמת כאבי ידו אשר יבשה פתאום, עתה הגיעה גם כל חברות הרוצחים אשר אימתו של רבי יהושע נפלה עליהם, הם כרעו לפניו על ברכיהם, ביקשו את סליחתו על מחשבתם הרעה והתחננו שיתפלל לרפואתו של חברם, רבי יהושע נענה להם ועוד באותו יום חזרה ידו של היווני לאינתה ושם שמים נתקדש.

לשכונת מאה שערים היתה מאז חזרתו של שד"ד זה הרווחה, ועוד ימים רבים לאחר מכן קבע רבי יהושע חיימזון ואחריו גם צאצאיו, את אותו יום בו ניצל ממות ליום משתה והודיה לה'.

צ"ן אדם לחברו

הבורח מהכבוד

מסופר על הרה"ק רבי נחמיה הלוי מדובראוונא זיע"א (יומא דהילולא ט"ו שבט). פעם נסע ברכבת וישב לו מוצנע בפניה אחת אחוז במחשבותיו. בתוך הקרון נסע גם אחד מגאוני ליטא. כאשר הכיר ברבי נחמיה שאינו נוסע רגיל, נכנס עמו בדברים. והתפתחה ביניהם שיחה תורנית עמוקה וממושכת, עד שמרוב התפעלות קרא הלה: איך זה שלא יודעים מכבד? חייך רבי נחמיה ואמר: אספר לכם מעשה. רובל ספרים אחד שהיה מסובב מעיירה לעיירה נודמן לישוב אחד והוזמן על ידי רב המקום לסעוד על שולחנו. כאשר נכנס האורח לבית הרב, הופתע לראות את ארון הספרים הגדול בבית. קרא אל הרב בהתפעלות, הרי אתם יכולים להתעשר במכירת ספרים יקרים כאלו. אמר לו הרב תמיהני עליך, וכי ספרי עומדים למכירה?

תורת חיים ואהבת חסד

מסופר על תלמיד חכם אחד שהתבטא, שכאשר יש לו צורך לעסוק בחסד על חשבון לימודו חס הוא על זמנו. הלילה הגיב הרה"ק רבי אברהם ישעיה קרליץ בעל "החזון איש" זיע"א הגומל חסד לזולתו, נפשו מתעלה ומועשה החסד מסייע להצלחת לימודיו, הא בלא הא לא סגי.

פרק בהלכות הכנסת אורחים

מסופר על הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגאסטנין זיע"א (יומא דהילולא כ"א שבט) שפעם הגיע אורח אל ביתו,

והשמש שאלו אם כבר התפלל? אמר לו הרבי: אדם שבא מן הדרך לא שואלים אותו אם התפלל כבר, אלא מגישים לו מיד מזון שיסעד לבו.

הכרת הטוב במסירות נפש

אצילות רוחו של הרה"ק רבי שלמה כהנמן מפונביז זיע"א לא עזב אותו עד סוף ימיו. בוקר אחד כשסיים להתפלל שחרית והרגיש באפיסת הכוחות, הוריד מעליו את טליתו ומסרה למי שעמד לידו. ויפן חדל אונים לשכב במיטתו. ואולם, באמצע הליכתו נזכר ושב על עקביו, כשהדבר עולה לו במאמץ רב, הכל כדי להודות ולהגיד יישר כח לאותו תלמיד צעיר שקיפל במקומו את הטלית.

מה יותר חשוב בשמים

הרה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א הלך עם תלמידו לומר שיעור בישיבת עץ בירושלים, בדרך החל לרדת גשם, הם זירזו את פסיעותיהם, והנה פתאום עצר אותם יהודי אוסף תרומות וביקש להתרימו, ר' איסר זלמן עצר והחל לחפש כסף כדי לתרום לאותו אדם, כל אותה שעה המשיך הגשם לרדת, לאחר שנתן את תרומתו והם המשיכו ללכת, אמר לו התלמיד אין זה ראוי מצדו של אותו אדם לעכבנו בגשם, ומה עוד בשעה שהרב ממחר לומר את שיעורו, השיב על כך רבי איסר זלמן בענווה: אני מלאכתי לומר שיעורים והוא מלאכתי לאסוף נדבות, "אין לדעת מלאכתו של מי חשובה בשמים יותר, שלי או שלו".

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"ז שבט

הרה"ק רבי משה מקיטוב ב"ר שלמה (תלמיד הבעש"ט הקדוש - תצ"ח)
הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר ב"ר צבי הירש (תלמיד החוזה - תרט"ז)

הרה"ק רבי חיים פאלאג'י ב"ר יעקב (תרכ"ח)

יום ראשון י"ח שבט

הרה"ק רבי משה מלאדמיר ב"ר שלמה מקארלין (תקפ"ט)

יום שני י"ט שבט

הרה"ק רבי שמואל מסלונים ב"ר יחיאל מיכל אהרן (דברי שמואל - תרע"ז)

יום שלישי כ' שבט

הרה"ק רבי חיים דוד דאקטור מפיעטקוב ב"ר ישכר בער (תלמיד רבי דוד מלעלוב - תרי"ח)

יום רביעי כ"א שבט

הרה"ק רבי יהודה לייב הנליש ב"ר מאיר (חידושי הגהות על הטור - שני"ז)

הרה"ק רבי יצחק ב"ר מרדכי מנעשכ"ז (תרכ"ח)

הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגאסטנין ב"ר יעקב צבי (תרמ"ח)

הרה"ק רבי יחיאל יהושע מביאלא ב"ר ירחמיאל צבי (תשמ"ב)

יום חמישי כ"ב שבט

הרה"ק רבי יעקב שמעון סופר מקראקא (תלמיד ה"חווה" - תקצ"ח)

הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק ב"ר לייביש (תרי"ט)

הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר שלמה אייגער מלובלין (תורת אמת - תרמ"ח)

יום שישי כ"ג שבט

הרה"ק רבי יהושע ב"ר שלום מבעלזא (תרנ"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלכות

נארת הרה"ג נטילת הכהן רבינו שלום א
סודים "בם אני אוד" רפרוס יום החרש על המערים.

ברכת כהנים (ב')

א) אם היה הכהן חוץ לבית הכנסת, ואמרו לו עלה לדוכן, אינו עובר בעשה. (ביאור הלכה או"ח סימן קכ"ח, טעיף ב' בד"ה אם היה)

ב) אם רמזו לכהן בתנועות ידיים וראש וכדומה, שיעלה לדוכן, אינו עובר בעשה אם לא יעלה, שאין זה בכלל "אמור" להם. (פסקי תשובות שם, אות ז', ובהערה 28)

ג) כהן שאמר לכהן אחר לעלות לדוכן, אינו עובר בעשה אם לא יעלה לדוכן. (פרי מגדים שם, במשבצות זהב סי"ב, אולם מדברי שו"ע הרב שם טעיף ל"ח, מוכח להדיא דגם אם כהן אמר לכהן אחר לעלות לדוכן, מחוייב הכהן לעלות, עיין שם. ולכן יש ליזהר בזה).

לע"נ

הרה"ק רבי חיים פאלאג'י
ב"ר יעקב זיע"א
נלב"ע י"ז שבט תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי
08-8422112 ההגנה 54 רחובות
P6422112@gmail.com

אֶזְרָנוֹת

פֶּרֶשֶׁת הַקְּשָׂה

לְפָנֵינוּ עֵבֶד

כס"ד, ג' אלול רכ"ה

שהוא מחפש אחר שומרת תורה ומצות המדקדקת על קלה כבחמורה. סיים הגר"י קלינג את ספורו, פעת פבר הבנתי מדוע נשלחה אותה חוזרת בתשובה לביתי, מסתבר שהקשי של הזוג היה אכן בחצית הים, והשדוך קם והיה (מעשה ברבי עמ' כג, 'מנחם משיב נפשי' תשלו).

כל שבט ודרכו

פעם בא בחור מבגד לפני הרה"ק הגדלת מרדכי מספינקא-ירושלים זיע"א ושאל אותו: מדוע צריך אני לחכות זמנים טובא לשדוך שלי, בעוד שבאחרים מתקים בנקל אמרם (אבות פ"ה מכ"א) בן שמונה עשרה לחפה. נענה לו הרה"ק בדברי תורה מתוקים וצחות לשון פדרכו, דהנה על המשנה באבות (פ"ה מ"ד) עשרה נסים נעשו לאבותינו על הים, כתב הרמב"ם בפרושו כי הנס החמישי, שנבקעו לדרכים רבים כמספר השבטים, כעין קשת עגל וכו', והוא אמרו 'לגזר ים סוף לגזרים', ואם נתבונן בציר שציר שם הרמב"ם בפרוש המשניות נראה, שיצא כי לכל שבט היה מסלול שונה בדרכו. להללו שהיו בחצי העגול החיצוני, היתה הדרך הכי ארכה ולהללו שהיו בחצי הפנימי, דרך קצרה מאד. וממילא לכל שבט על פי מקומו, ארכה הדרך באופן שונה, אם מעט ואם הרבה. ועל זה אמרו ז"ל (סוטה ב.) קשיו לזווג פקריעת ים סוף, כי לכל אחד על פי שבטו ומזלו וגורלו, תארך הדרך באופן שונה כבקריעת ים סוף.

(מתוך הספר ספיר ויהלום - להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

צריך לחצות את הים

ספר הגאון רבי יהושע הלוי קלינג רבה הראשי של העיר ניס (ניצה): יום אחד מתדפקת על פתח ביתי נערה צעירה, ומספרת לי כי היא בעלת תשובה שהיתה בני-יורק ולא מפבר בקשה את ברכתו של הרה"ק רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א למציאת שדוך מתאים. הרבי השיב לה: חז"ל אומרים על שדוך, קשה לזווג פקריעת ים סוף, לעתים צריכים לחצות את הים בשביל שדוך, גם אם זה לא קל. סעי לצרפת ופני לרב קלינג הרב הראשי של ניס. על כן, אמרה לי, הזדווחתי, פתתי רגלי והנה אני כאן.

נדהמתי עד מאד, ולא הבנתי מה פתאום שלחה הרבי מליובאוויטש אלי, אמרתי לה: אינני שדכן ומעולם לא עסקתי בשדוכים, אף לא פעם אחת. כשהבחנתי במבוכתה אמרתי לה: אל תביני אותי לא נכון, ראשית הנה אורחת רצויה בביתנו. שנית, עוד בעת שכהנתי כרבה הראשי של ליון נתקלתי בדברי פלא אצל הרבי מליובאוויטש, על כן מסתבר שאם הרבי שלח אותך אלי, כנראה יצא מזה משהו לבסוף, אף שלמען האמת אינני מבין כלל מה לי ולשדוך שלך, על כן מזמנת את להתארח בביתנו, ונראה איך יפול דבר.

ממשיך הרב קלינג ומספר, כי כעבר יום התקשר אליו קרוב משפחה שאינו שומר תורה ומצות, ואומר לו כי בנו נעשה חוזר בתשובה, וכעת יש לו בעיה של מציאת שדוך עם אחת שיכולה להתאים לו, הן מצד המשפחה ממנה הוא מגיע, והן מצד

'קשה זוגו של אדם פקריעת ים סוף'

הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זיע"א באר מה שאמרו חז"ל (פסחים קיח.) 'קשה מזונותיו של אדם פקריעת ים סוף', וכן קשה זויגים (סנהדרין כב.). וקשה מה שיף לשון של קשי כלפי השי"ת כפיכול. אף מחמת שכל אחד תולה בסבה בלי אמונה, זה הוא קשה שיבא אליו השפע, אבל אם האדם ישים אמונתו בה' אין שום מסך ומשך לו הטוב כמו שיצא משרשו ממקור הטוב (בנין שלמה) להאב"ד טורקא חלק 'לקוטי תלפיות' אות (ה).

בלי בזה הים קל ביותר

מספרים בשם הרה"ק בעל 'דברי יואל' מסאטמר זיע"א, שפרש בדרך הלצה את המאמר 'קשה זויגו של אדם פקריעת ים סוף', ואמר, כי לכאורה יש להבין מהו הקשי האמור, שהרי עינינו הרואות שרובא דאינשי מוצאים את זויגם, אמנם לא בנקל הוא, אף סוף סוף הוא מילתא דשכיחא, ואינו יקר המציאות כמו פקריעת ים סוף שארעה פעם אחת בלבד. הוא מותיב לה והוא מפרק לה, כי באמת למצא זויג אינו קשה כל כך, אך כאשר רוצים שיהיה השדוך כמו בקריעת ים סוף, שהיתה בו גם בזה הים, זויג עם רכוש גדול, זה כבר אינו פשוט כלל וכלל. ועל אותה דרך פרש את המאמר 'קשין מזונותיו של אדם פקריעת ים סוף', כי אם רוצה אדם להתפנס כדי צרכו, הרי זה בגדר האפשר, אך אם רצונו ב'בות הים', כפי שהיה בקריעת ים סוף, זה אכן דבר קשה ביותר.

חידון אֶזְרָנוֹת - נושא פרסים איזה פסוק בפרשה זו מכיל חמש מלים רצופות שמתחילות באותה האות?

פתרון החידה - פרשת לך לך:

ש. אילו עופות מזוכרים בפרשה זו? (3)

ת. העופות שמוזכרים בפרשה הם תור, גוזל יונה ועיט (בראשית טו ט, יא). השניים הראשונים שמשו לברית בין הבתרים, והאחרון הגיע לאכול את פגרי הבהמות והעופות.

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת לך לך:

ה' מאיר הולצמן מבית שמש.

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה

על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".

את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81

או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.

בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

נושא השבוע: הנעלבים ואינם עולבים

פרשת
בשלח

מבית
שבט טיש

משבח

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

מדת הסבלנות וקבלת עלבונות באהבה, היא מדה גדולה מאד שהתורה הפליגה מאד בשבחיה ודרשו על מי שמקומה את הפתוב "ואהביו כצאת השמש בגברתו". המשילו חז"ל את האדם שעומד ושותק בשעה שמבאים אותו ואינו תובע את עלבונו, לשמש בגברתו. ומדוע נמשל אדם זה דוקא לשמש? מפני שבשעה שברא הקב"ה את השמש והירח, נאמר "ועש אלקים את שני המארות הגדלים", ומשמע מכאן ששניהם נבראו שוים, ואם כן למה חזר ונאמר מיד: "את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה"? אומרים חז"ל במסכת חלין: "אמרה ירח לפני הקב"ה, 'רבוננו של עולם! אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד?' אמר לה 'לכי וימעיטי את עצמוך'. דהינו, מכיון שהלבנה בקשה מהקב"ה ונאמרה שאי אפשר ששניהם ישמשו באפן שונה, לכן הקטין הקב"ה את הלבנה ואין לה אור עצמי, אלא היא מאירה בליה מהאור שהיא מקבלת מהשמש. ומה עשתה השמש באותה שעה? מפרשים רבותינו בעלי התוספות בדעת זקנים, שהשמש עמדה באותה שעה ושתקה, שמעה חרפתה והבליגה, נעלבה ולא העליבה. ומכיון שלא תבעה השמש את עלבונה בשעה שהלבנה אמרה שאין שני מלכים משתמשים בכתר אחד, נמשל מאז כל אדם שהוא נעלב ואינו עולב, שומע חרפתו ואינו משיב, לשמש בגברתו, "ואהביו כצאת השמש בגברתו". וגם סוים פסוק זה, שהוא סוים ההפטרך של פרשת השבוע, מתקשר אף הוא למדה זו של הנעלבים ואינם עולבים. שכן התבות האחרונות בפסוק זה הן: "ואהביו כצאת השמש בגברתו ותשקט הארץ ארבעים שנה". מי הוא שנקרא אוהב ה' והוא נמשל לשמש בגברתו? מי שמקיים בעצמו "ותשקט הארץ", שהוא שותק בשעה שמבאים אותו, שומע חרפתו ואינו משיב ומקבל יסוריו באהבה.

ועל מנת להגיע למדה גבוהה כזו של קבלת יסורים באהבה, ולהיות מהנעלבים ואינם עולבים, צריך האדם לחזק בקרבן את האמונה שכל מה שמתרחש עמו בעולם, הכל נעשה בהשגחה פרטית מופעל. וכמו שאמר דוד המלך שקבל את יסוריו באהבה בשעה ששמע כי נגרא קלל אותו וסקל אותו באבנים: "כי ה' אמר לו קלל את דוד ומי יאמר מדוע עשיתה כן", ונאמר חזק מונים שבאותה שעה זכה דוד ונעשה רגל רביעי במרכבה בזכות זה שקבל את יסוריו באהבה.

ועל מנת להגיע למדה גבוהה כזו של קבלת יסורים באהבה, ולהיות מהנעלבים ואינם עולבים, צריך האדם לחזק בקרבן את האמונה שכל מה שמתרחש עמו בעולם, הכל נעשה בהשגחה פרטית מופעל. וכמו שאמר דוד המלך שקבל את יסוריו באהבה בשעה ששמע כי נגרא קלל אותו וסקל אותו באבנים: "כי ה' אמר לו קלל את דוד ומי יאמר מדוע עשיתה כן", ונאמר חזק מונים שבאותה שעה זכה דוד ונעשה רגל רביעי במרכבה בזכות זה שקבל את יסוריו באהבה.

רבי זלמן מוולוז'ין היה אומר, שישנם שלשה סוגי אנשים בדרגות שונות במדה זו. יש אנשים שהם נעלבים, דהינו שהם חשים עלבון אם מאן דהו פגע בכבודם, אולם הם עבדו על עצמם והגיעו למצב שאינם עולבים בחזרה למי שפוגע בהם, אלא עושים זאת מתוך נימוס ובלתי כעס, והרי הם בגדר של "הנעלבים ואינם עולבים". יש אחרים שדרגתם גבוהה יותר, שהם "שומעים חרפתם ואינם משיבים", ולא רק שאינם מעליבים את מי שהעליב אותם, אלא שותקים ולא עונים מאומה. ויש פאלו שהעפילו לדרגה הגבוהה ביותר והם בגדר "עושים מאהבה ושומחים ביסורים", דהינו שהם כלל לא חשים שפמישהו בכלל העליב אותם, הם שמחים מתוך היסורים ולא חשים כלל בעלבונו.

בספר הקדמון "חובות הלבבות", שהתחבר לפני פאלף שנה בידי רבנו בחיי ב"ר יוסף אבן פקודה, מספר על חסיד אחד שלאחר שמישהו באה אותו, שלח לו לביתו כלי מלא ממיטב מעדני הארץ וכתב לו: "קבלתי את מתנתך ששלחת אלי, שהכילה חלק מוציאתיך בעולם הבא, והנני מביע לך את הוקרתי בדרך זו". וכן מביא שם שלפעמים קשעומד אדם לפני בית דין של מעלה, הוא מקבל שכר על מצות רבות שאחרים עשו, ועברו אליו לאחר שהם פגעו בכבודו והוא לא השיב להם מאומה. יש לנו אפוא את ההזדמנות היקרה מפי, להיות מהנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, עושים מאהבה ושומחים ביסורים, ולהכנס בכך להגדרה של "ואהביו ה'", אשר עליהם נאמר "ואהביו כצאת השמש בגברתו".

"בשמעי כל מחרפי ומגדפי ברבים, אשים נגדי כף מאזנים. בכף אחת אשמותי, ובכף שנייה החלבנה, החרופין והגדפין. ואביט פי כף האשמות מטה מטה, ואשתק ואצדיק דיני. וכן אעשה לכל מיני צער בדבור ומעשה מאומה".

(רבי אלעזר אזכרי מצפת, בעל 'חרדים')

נמשל

למה הדבר דומה

המלך הבין את כונתו והזדרז לקום ולהביא את מבקשו, וכל אותו זמן עקבו אחריהם החילים שישיבו ממוגם.

כשהביא המלך המחפש את הכוס, עשה תנועה רשלנית וכוס היין נפלה ונשפכה ארצה. מיד קם הקצין והתנפל על המלך המחפש, כאלו שהוא מפקדו והמלך אינו אלא תל זוטרי שלו, והחל לשפך עליו את כעסו, עד שלא נחה דעתו והוא בעט בו בעיטה הגונה והשליכו מחוץ לבית המרוח.

ביציאתם הספיקו השנים לראות כיצד כל החילים שישיבו בפנים פרכו בצחוק ולעגו על חברם על דמיונותיו באמרם: "אם היה זה המלך הגדול שצד עליו, האם מאן דהו היה מעז לבעט בו ולבא אתו בהשפלה כה גדולה?" במהירות עשו המלך וקצינו את דרכם אל מחוץ לעיר, ומיד כאשר הגיעו לחוף מבטחים נפל הקצין על רגליו ובקש את סליחתו של המלך על שבגה אותו והשפילו לעיני אויביו. צוה לו המלך לקום, ולא רק שלא הענישו על מה שעשה, אלא הודה לו מקרב לבו ואמר: "מה לך מצטער? והרי הצלת את חיי! לא רק שלא אעניש אותך, אלא גם אעניק לך מתנות רבות ואעלה אותך לדרגה גבוהה עד שתהיה ראשון היושבים במלכות".

הנמשל

ממשל נפלא זה, שפדגוגתו ארע לנפוליון קיסר צרפת, כפי המספר, בעת מלחמתו ברוסיה הגדולה, אפשר ללמוד מוסר השכל גדול לחיים. לעתים נמצא האדם במצב שבשמים רוצים לגזר עליו גזרות קשות על מעשיו הנלוזים, ובמקום להענישו קשות, גורמים מן השמים שמישהו יחרפו ויגדפו ויגרם לו בזיונות גדולים. ואם האדם מבין שעל ידי הצער והבזיונות הוא חוסך מעצמו יסורים גדולים, והם באו מן השמים לטובתו כדי לפדותו לחיים ולגרם לו אשר והצלחה, אזי הוא מקבלם בשמחה ואהבה מלאה, כמו אותו מלך שהבין שהבעיטה שקבל מאותו קצין הייתה לטובתו ותהי לו נפשו לשלל בזכות זה. אך מה היה מתרחש, אם המלך היה כועס על הקצין שזל שפגעו לבעט בו, והיה קם עליו וצוועק חמס על שהוא מבגה אותו, הרי אנשי הצבא היו מבינים מיד כי אמנם הוא המלך והיו עושים בו שפטים.

אם כן, צריך האדם לזכר תמיד בשעה שהוא נתקל בנסיגות כאלו, שבכך שהוא מעביר על מדותיו אם מישהו פגע בכבודו, הרי הוא מבטל לעצמו בכך גזרות קשות ויוסיפו לו מן השמים ארץ ימים ושנות חיים.

מעשה המלך גדול, רם ונשא, שכבש מדינות רבות בזו אחר זו וכחו הלך וגדל. פעם הכריז מלחמה נגד מדינה גדולה, ובמהלך המלחמה הגיע לעיר אחת שהיתה מבצרת בחומה גבוהה, ועל אף שהטיל עליה מצור כבד, לא הצליח המלך לכבוש את העיר, ולמרות שעברה תקופה ארפה, ובני העיר היו נצורים מאחורי חומותיה, סרבו הללו להפגע למלך שצד עליהם. החל היאוש לכרסם בלבם של ראשי צבא המלך והללו טענו שיש מלאי גדול של מזון בתוך העיר, ולכן מסגלים התושבים להיות נצורים בעיר עוד זמן רב, שכן אין הם סובלים מפיח ורעב. החלו המפקדים לדרש מהמלך להפגע ולהסיר את המצור מהעיר, אך המלך סרב לשמע לעצתם. במקום זאת הציב המלך, שהוא בעצמו יתחפש בבגדים פשוטים, ויחד עם אחד מקציניו הגדולים יפגס בחשאי אל העיר בדרך צדדית, כדי לרגל את העיר ולחוש את המצב האמיתי בה. "והיה", אמר המלך, "אם באמת יש להם עדין מזון רב וכח סבל גדול, נסג בליט בררה מן העיר; אולם אם מצבם בכירע, נמשיך את המצור עד שיפגעו תחתינו".

לבש המלך בגדים פשוטים ויחד עם קצינו הראשי, נכנס בליטה בחשאי אל תוך העיר. החלו השנים להסתובב בעיר, עד שהגיעו לבית מרוח אחד, שם ישבו פמה אנשי צבא האויב ושתו לשכרה כדי להשפיע מהם את הרעב המציק להם מחמת המצור. האזינו המלך וקצינו המחפשים לשיחתם של אנשי הצבא, ועשו אזנם באפרכסת כדי לשמע את דבריהם. והנה הם שומעים, כי הקצינים מתלוננים על כך שהרעב הפה בעיר עד שעוללים שאילו לחם ואין פורש להם, והמצב בכירע עד שלא נותרה בהם תקוה אלא להפגע למלך הצד עליהם.

שמח המלך וקצינו לשמע הדברים והתכוננו כבר לצאת מבית המרוח, אולם לפתע הביט בהם אחד החילים והלה קרא בקול: "הביטו נא על שני אלנו! בי נשבעתי שאין זה אלא המלך האויב שצד עלינו בכבודו ובעצמו, שכן זה מכבר בקרתי בעיר המלוכה וראיתי כמו עיני!" כל אנשי הצבא הרימו את עיניהם והביטו על המלך המחפש שישיב לנגדם, אולם אחדים מהם החלו לפקפק בדברים ואמרו: "איה יתכן שהמלך האויב יהיו בנפשו להפגס בכבודו ובעצמו אל עירנו, ולא יחששו מנחת זרוענו? אין זה אלא שהיין טשטש את מוחך, עד שאתה רואה צל הרים פהרים".

המלך וקצינו ישיבו באימה ופחד על מקומם, וחששו שמא בכל זאת יתחילו אנשי הצבא שבמקום לחקר אותם, ולכן קם פתאום קצינו של המלך, ופקד עליו בקול גס להביא לו כוס יין מהמוזג.

מדגל

הלכות והליכות

ישראל היא להיות רחמן ונוח לרצות.

• וכך צנה חכם אחד לבנו ואמר לו: "סבל דבר אחד, כדי שלא תשמע דברים רבים", שמי שאינו מן הנעלבים ואינם עולבים, נכנס לריב גדול עד שאין לו מוצא. וכן אמר חכם אחד ששאלוהו, במה יתנכם אדם משונאי? והשיב: יוסיף מעלה יתרה בעצמו.

• מאמר החכם: ערבות המחילה חזקה היא ממתיקות הנקמה. אם תנקם - תדאג, ואם תסלח - תשמח.

• מי שנוקם בחברו שפגע בו, עובר בלא תעשה שנאמר "לא תקם". ואף-על-פי שאינו לוקה עליו, דעה רעה היא עד מאד, שכן ראוי לו לאדם להיות מעביר על מדותיו. ואם נוטר את שנאתו עובר על "ולא תטר", אלא צריך למחוק בלבו את השנאה ולא לנטר אותה, שכל זמן שהוא נוטר את הדבר וזוכר אותו, שמא יבוא לנקם בחברו, ולכן הקפידה התורה על הנטייה שימחק את הדבר מלבו ולא יזכרו כלל. וזו היא הדעה הנכונה שאפשר שיתקיים בה ישוב הארץ, ומשאם ומתנם של בני האדם זה-עם-זה.

• המצער את האילת בצער הגוף, כגון שבישו או הפהו, יש אומרים שגם בזה יש אסור נטירה בלב, ויש אומרים שאינו עובר בלאו מן התורה, אולם מצוה עליו להעביר על מדותיו ולמחול לו, אם החוטא בקש ממנו מחילה.

• כל עוד שהמעליב לא פיסו, מתר לו להקפיד עליו בלב, ויש אומרים שמצד הדין מתר לו להשיב בשעה שמעליבים אותו, אולם מדה טובה היא לשתק ולא להשיב דבר. אולם יש מהראשונים שאמרו שיש לאו מן התורה להשיב דבר למחורפו, שנאמר "ולא תענה על-רב".

• המוציא שם רע על חברו, מצד הדין אינו צריך למחול לו, מפל מקום מדת ענה היא לכופ את יצרו במחילה גמורה הגם שהדבר קשה עליו.

• אסור לבקש דין מן השמים שפלוני יענש על שפגע בו, אלא יודיע למציערו תחלה לפני שימסר דינו לשמים.

• אין דין נקימה ונטירה שיש בגויים ומתיר לנקם בהם ולנטר להם שנאה, שנאמר "לא תקם ולא תטר את בני עמך" ואמרו חז"ל אבל נוקם ונטר אתה לאחרים.

• מי שמעביר על מדותיו, זוכה ומעבירים לו מן השמים את חטאיו. ומי שמעמיד על מדותיו, ראוי לשלם לו מדה כנגד מדה, מפני שהוא נוהג כדין ולא לפני משורת הדין, וגם עמו יתנהגו בשמים פשוט הדין ויקפידו על כל מעשיו.

• מי שמחריש בשעה שחברו מטיל בו דפי ומבא אותו, הוא מקבל את חלקו של המבא, בתורתו ובמעשיו הטובים. ודבר זה מרמז בספר קהלת, שנאמר: "כייש אדם שעמלו בחכמה ובדעת ובכשרון ולאדם שלא עמלו בו יתנו חלקו", שייש אדם שעמל בחכמה ובדעת, ואת כל עמלו הוא נותן לאדם אחר שלא עמל, בכך שבא אותו והעליבו.

• אם אדם מקבל גדופים וקללות, יאמר למחורפו ש'לום לך. אם עושה עמו מריבה, ישתק. ואם רואה שנים שנפלה ביניהם מריבה, ישפיל עצמו וילך לרצות אותם זה-עם-זה.

• ההנהגה הנכונה כלפי אויב ופוגע, הוא לבטח בבואו ולקבל את היסורים באהבה, בידיעה שהכל בא מאת הבורא יתברך, ויסבל את העלבונות בדומיה. ולא רק זאת, אלא יגמל לאויביו חסד וייטיב עמו כפי יכולתו. ואם יעשה כן, יזכה שיתקיים בו הפתוב "ברצות ה' דרכי איש גם-אויביו ישלם אתו".

• אם הנפגע לא מתפייס בפעם הראשונה, צריך הפוגע ללכת אליו פעם שנייה ושלישית, וינסה לפייס אותו בכל דרך שהיא, וגם בתשלום ממון. ויחזק עמו שלשה אנשים בכל פעם, כדי להרבות עליו רעים, ואם לא התפייס גם אז, אינו חייב יותר ויפרסם בפני עשרה שבקש מחילה מפלוני.

• ועל המוחל אסור להיות אכזרי שאינו מתפייס ממי שפגע בו, אלא צריך להיות נח לרצות וקשה לכעס, ובשעה שמבקש ממנו החוטא מחילה, ימחל לו בלב שלם ובנפש חפצה. ואפלו הצר לו וחסא לו הרבה, לא יקם ולא יטר. וכך דרכם של בני ישראל, אף הנכריים ערליב לא נוהגים כן, ועליהם נאמר "ועברתו שמרה נצח", ולכן נאמר על הגבעונים שלא מחלו ולא התפייסו "והגבעונים לא מבני ישראל המה", מפני שמדתו של בן-

(מלוקט מספרי הראשונים וספרי ההלכה, וכן מהספר "כצאת השמש בגבורתו")

מהלל

מספורי חז"ל

אשְמַרָה דַּרְכֵי מַחְסוֹט בְּלִשׁוֹנִי אֲשַׁמְרָה לִפִּי מַחְסוֹם בַּעַד רָשָׁע לְנִגְדֵי, וְכַוֵּנָת הַכְּתוּב הִיא, שְׂגַם אִם הָרָשָׁע עוֹמֵד לְנִגְדֵי, אֲשִׁים מַחְסוֹם לִפִּי וְאֶקְבֹּל יְסוּרֵי בְּאַהֲבָה". חֲזַר מִר עוֹקְבָא וְשָׁלַח לֵאמֹר: "הֵם מְצַעְרִים אוֹתִי הֵרֵבָה וְאֵין בִּיכָלְתִי לְתַבַּע אוֹתָם בְּדִין". אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: "נָאמַר 'דּוּם לָהּ' וְהִתְחַלֵּל לוֹ, דּוּם לָהּ' וְהוּא יִפִּיל לְפָנֶיךָ חָלְלִים-חָלְלִים. הַשְּׂכָם וְהַעֲרָב עֲלֵיהֶם לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְהֵם כְּלָיִם מֵאַלֵּיהֶם". הַדְּבָר יֵצֵא מִפִּי רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהַמְלָכּוֹת תִּפְסָה אֶת הָאִישׁ בְּשֵׁם גְּנִיבָא, שֶׁהָיָה מְצַעֵר אֶת מִר עוֹקְבָא, נִתְּנָה עָלָיו שְׁלֵשֶׁלֶת שֶׁל בְּרִזָּל וְדֵנוּ אוֹתוֹ לְהַרְיָגוֹ. (מִסְכַּת גִּיטִין)

הַתִּנָּא רַבִּי אַבָּא יָשָׁב פַּעַם בִּפְתַח שַׁעַר הָעִיר לוֹד, וְרָאָה אָדָם אֶחָד שֹׁנֵד בְּדַרְכֵים וְהָיָה עָנִי וְיָגַע מְאֹד. הִתְיָשָׁב הַחֶלֶךְ עַל גַּבֵּי בְּלִיטָה שְׂבַצְדֵי הָהָר וְתַרְדְּמָה נִפְלָה עָלָיו. לְפַתֵּחַ הַחַל נִחֵשׁ מִסָּפַן לְהַתְקַבֵּר אֶל הַחֶלֶךְ הַיְשׁוּן, אוּלַם קוֹרָה גְּדוּלָה שֶׁל עֵץ נִפְלָה עַל הַנִּחֵשׁ וְרוֹצָצָה אֶת מוֹחוֹ עוֹד בְּטָרֶם הַסְּפִיק לְהַכִּישׁ אֶת הָאִישׁ. כְּשֶׁהִגִּישׁ הָאִישׁ מִתַּרְדְּמָתוֹ, רָאָה אֶת הַנִּחֵשׁ הַמַּתְּלֵחַ לִמְרֹגֹתָיו וְקָם לְדַרְפוֹ. מִיָּד לֵאחֲרֵי שֶׁהִתְרַחַק מֵעֵט מִהִמְקוֹם בּוֹ יָשָׁב, הִתְמוֹטְטָה לְפַתֵּחַ הַבְּלִיטָה שְׂבַצְדֵי הָהָר עָלֶיהָ יָשָׁב, וְנִפְלָה עַל הָעֵמֶק שֶׁמַּתְחַתֶּיהָ. בַּכּוּ נָצַל הָאִישׁ שׁוּב מִמוֹתָו, כִּי אִם הָיָה נוֹתֵר לְשִׁבַת עוֹד מֵעֵט קָטַע עַל מְקוֹמוֹ, הָיָה אֵף הוּא נוֹפֵל לְמִטָּה. הִתְפַּלֵּא רַבִּי אַבָּא עַל שֵׁנֵי הַנְּסִים הַגְּדוּלִים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְאִישׁ אֶל מוֹל עֵינָיו, וּפְנָה אֵלָיו וְשָׁאֵל: "אָמַר לִי בְּבַקְשָׁה, מָה הֵם מַעֲשִׂיךָ הַטּוֹבִים שֶׁבְּזַכּוֹתָם עָשָׂה לְךָ הַקְּב"ה שֵׁנֵי נְסִים גְּלוּיִים בְּזֶה אַחֵר זֶה? שְׁהָיָה לֹא בַחֲנֻם גּוּמְלִים חֲסִידִים כֹּה גְדוּלִים עִם הָאָדָם". אָמַר לוֹ הָאִישׁ: "מַעוֹלָם לֹא אָרַע לִי, שְׂמִישָׁהוּ גָּמַל עָמִי רָעָה וְלֹא הִתְרַצִּיתִי וּמְחַלְתִּי לוֹ מִיָּד. וְאִם לֹא עָלָה בִּידֵי הַתְּפִיּוֹס עִמוֹ, לֹא הִיִּיתִי עוֹלָה עַל מְשַׁכְּבֵי בְּלִיטָה, טָרַם אֲמַרְתִּי בְּכָה מָלֵא שְׂאֲנִי מוֹחֵל לְכָל מִי שֶׁצַּעֵר אוֹתִי וְהַכְעִיסֵנִי, וְאֵינִי נוֹטֵר מַעוֹלָם שׁוּם שֶׁנֶּאֱחָה לְמִי שֶׁפּוֹגַע בִּי. וְלֹא רַק זֹאת, אֲלֵא מִשְׁתַּדֵּל אֲנִי לְהִיטִיב עִם מִי שֶׁהַקְּנִיט אוֹתִי". כִּשְׂשֻׁמֶע רַבִּי אַבָּא אֶת דְּבָרֵי הַחֶלֶךְ, בְּכָה וְאָמַר: "גְּדוּלִים מַעֲשָׂה אָדָם זֶה מִיֹּסֶף הַצַּדִּיק, שִׁוְסֶף רַחֵם עַל אַחִיו שֶׁמְכָרוּהוּ, וְאָדָם זֶה מִתְּנַהַג בְּסַבְּלָנוּת עִם כָּל אָדָם זֶר וְרֵאוי הוּא שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ הַקְּב"ה יֵס בְּתוֹךְ יֵס". (זוֹהַר פֶּרֶשֶׁת מִקֵּץ)

בְּעִירוֹ שֶׁל הָאֲמוֹרָא הַמְּפָרָס רַב, שֶׁשְׁמוֹ הָיָה רַבִּי אַבָּא וּמִרְבּ כְּדָשְׁתוּ וְגִדְלְתוּ כַּנּוּהוּ בַּתְּאֵר רַבִּי, הָיָה קֹצֵב אֶחָד שֶׁפָּגַע פַּעַם בְּכְבוֹדוֹ שֶׁל רַב וְלֹא בָּא לְפָסִי וְלָבָקֵשׁ אֶת סְלִיחָתוֹ. בְּעֶרֶב יוֹם הַכַּפּוּרִים, הַחֲלִיט רַב לְהַעֲבִיר עַל מְדוּתָיו, וְעַל-אֵף שֶׁהַקְּצָב פָּגַע בְּכְבוֹדוֹ וְלֹא בָּא לְפָסִי, יֵצֵא מִבֵּיתוֹ וְהֵלֵךְ אֶל הַקְּצָב בְּדֵי הַתְּפִיּוֹס עִמוֹ. בְּדַרְךָ פָּגַשׁ אֶת רַב הוֹנָא וְהוּא שָׂאָלוֹ: "לְהֵיכֵן אַתָּה הוֹלֵךְ?" אָמַר לוֹ רַב: "לְפִיסֵי אֶת פְּלוּנֵי הַקְּצָב". עָמַד רַב בִּפְתַח חַנּוּתוֹ שֶׁל הַקְּצָב, בִּשְׁעָה שֶׁהֵלָה הָיָה עוֹסֵק בְּמִלְאֲכָתוֹ וְחַתָּה אֶת הַבְּשָׂר

מֵעֲשָׂה בְּאָדָם אֶחָד, שֶׁהָיָה גַר בְּבָבֶל וְעָלָה לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, בְּהָ נִשְׂא אִשָּׁה מִבְּנוֹת הָאָרֶץ. לְשׁוּנוֹ הִיִּתָּה בְּבַלְיִת, וְהִיא הִיִּתָּה שׁוֹנָה מְלִשׁוֹנָם שֶׁל בְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן לֹא הִבִּינָה אֶשְׁתּוֹ בְּדִיק אֶת כּוֹנְנָתוֹ. פַּעַם אָמַר לִי "בְּשָׁלִי לִי שֵׁנִי עַדְשִׁים", כְּשֶׁכּוֹנְנָתוֹ הִיא שֶׁהִיא תְּבִשֵׁל לוֹ מֵעֵט עַדְשִׁים. הִבִּינָה הָאִשָּׁה הַתְּמִימָה אֶת הַדְּבָרִים כְּפָשׁוּטָם, וּבְשָׁלָה לוֹ שֵׁנִי עַדְשִׁים בְּלֶבֶד, וְהַדְּבָר הִרְגִּיזוּ מְאֹד. לְמַחֲרַת אָמַר לָהּ: "בְּשָׁלִי לִי סֵאָה עַדְשִׁים", וְכּוֹנְנָתוֹ הִיִּתָּה עַדְשִׁים רַבִּים, וְשׁוּב פָּרְשָׁה הָאִשָּׁה אֶת דְּבָרָיו כְּפָשׁוּטָם וּבְשָׁלָה לוֹ סֵאָה שֶׁל עַדְשִׁים, שֶׁהִיא פְּמוֹת עֲצוּמָה. אָמַר לָהּ הַבַּעַל: "הִבִּיאי לִי שֵׁנִי בּוֹצִינִי", וְלֹא יָדָעָה הָאִשָּׁה לְמָה כּוֹנְנָתוֹ, שֶׁכֵּן בּוֹצִינִי יֵשׁ לָהּ שֵׁנִי מְשֻׁמָּעוֹת, גַּם גִּירוֹת וְגַם אֲבַטִּיחַ, וְכּוֹנְנָתוֹ הִיִּתָּה לְאַכֵּל אֲבַטִּיחַ, אָךְ הָאִשָּׁה הִבִּיאָה לוֹ שֵׁנִי גִירוֹת. פָּקַעָה סְבַלְנוֹתָיו שֶׁל הַבַּעַל וְאָמַר לְאִשְׁתּוֹ: "לָכִי וְשַׁבְּרִי אֶת הַגִּירוֹת בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל בַּבָּא", כְּשֶׁכּוֹנְנָתוֹ עַל פְּתַח הַבַּיִת שֶׁנִּקְרָא בְּלִשׁוֹן אֲרָמִי 'בַּבָּא'. בְּאוֹתָהּ שַׁעַר, יָשָׁב הַתִּנָּא בְּבָא בֶן-בּוּטָא לֵיד פְּתַח הַבַּיִת וְעַסֵּק בַּתּוֹרָה עִם תְּלָמִידָיו. הֶלְכָה הָאִשָּׁה וְשַׁבְּרָה אֶת הַגִּירוֹת עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הַתִּנָּא, כִּי חֲשָׁבָה שְׁכּוֹנְנָתוֹ שֶׁל בַּעַלָּהּ הִיִּתָּה עָלָיו. תָּמַה בַּבָּא בֶן-בּוּטָא וְשָׁאֵל אוֹתָהּ לְמַעַשְׂיָהּ, וְהָאִשָּׁה הִשִּׁיבָה בַּתְּמִימוֹת: "כִּן צוּהָה עָלַי בַּעַלְּי". לֹא הִקְפִיד בְּבָא בֶן-בּוּטָא עָלֶיהָ, וְלֹא רַק שֶׁהָיָה מִן הַנְּעַלְבִים שְׂאֵינָם עוֹלָבִים, אֲלֵא גַם בְּרַךְ אוֹתָהּ וְאָמַר לָהּ: "אַתָּה עָשִׂיתִי רַצוֹן בַּעַלְּךָ, יְהִי רַצוֹן שֶׁהַקְּב"ה יַזְכֵּה אוֹתְךָ; בְּשֵׁנֵי בְּנִים כְּמוֹ בְּבָא בֶן-בּוּטָא". (מִסְכַּת נְדָרִים)

הַתִּנָּא רַבִּי טַרְפוֹן, הָיָה עֲשִׂיר גְּדוּל וּבְבַעֲלוֹתוֹ הָיוּ שְׂדוֹת וּכְרָמִים רַבִּים. פַּעַם, יָרַד לְפָרְדֵּסוֹ וְאָכַל שָׁם קֻצִּיעוֹת, שֶׁהֵן תְּאֵנִים יְבֻשׁוֹת. לְפַתֵּחַ הַגִּיעַ הַשּׁוֹמֵר שֶׁל הַפְּרָדֵס שֶׁלֹּא הִכִּיר אֶת רַבִּי טַרְפוֹן בְּעָלְיוֹ, תִּפְסוּ וְצַעַק: "הִנְנָה הַגַּבֵּב שְׁגוֹנָב מִכְּאֵן פְּרוֹת כָּל הָעֵת!" הַחַל הַשּׁוֹמֵר לְחַבֵּט בְּרַבִּי טַרְפוֹן בְּמִקְלוֹ וְלֹא הִתְקַרְרָה דַּעַתוֹ עַד שֶׁהִכְנִיסוֹ לְתוֹךְ שֵׁן, וְסַחֲבוּ עַד לְנֹהֵר כְּדֵי לְהַשְׁלִיכוֹ לְתוֹכוֹ וּלְהִטְבִּיעוֹ שָׁם. רָאָה רַבִּי טַרְפוֹן שֶׁהוּא נִמְצָא בְּסַכְנַת מִנּוֹת חֲלִילָה, וְאָמַר לוֹ: "בְּבַקְשָׁה מִמֶּנּוּ, לָךְ לְבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי טַרְפוֹן וְתִבְקַשׁ מִבְּנֵי בֵיתוֹ שְׁיַכִּינוּ לוֹ תְּכַרִּיכִים לְפָנָיו מוֹתוֹ". הִבִּין הַשּׁוֹמֵר כִּי רַבִּי טַרְפוֹן בַּעֲצֻמוֹ לְפָנָיו, וְהַצְטַעֵר מְאֹד. שִׁחַרַר אוֹתוֹ מִיָּד מִמַּאֲסָרוֹ, נָפַל לְפָנָיו כְּשֶׁהוּא תוֹלֵשׁ אֶת שַׁעֲרוֹ מִצַּעֵר, וְקוֹרָא: "רַבִּי, מָחֵל נָא לִי!" אָמַר לוֹ רַבִּי טַרְפוֹן: "יָדַע לָךְ, שֶׁאַחַר כָּל מִפְּהָ וּמִפְּהָ שֶׁהַכִּפֵּת אוֹתִי, אֲמַרְתִּי בְּלִבִּי מִיָּד שְׂאֲנִי מוֹחֵל לְךָ וְקַבְּלְתִּי אֶת יְסוּרֵי בְּאַהֲבָה". וְאָמַרְוּ מִשׁוּם רַבִּי חֲנִינְא בֶן גְּמַלְיָאֵל, שֶׁכָּל יְמָיו שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק, הָיָה מְצַטַּעֵר עַל שֶׁגָּלָה זֵהוּתוֹ, וְאָמַר: "אִי לִי שֶׁהִשְׁתַּמְשַׁתִּי בְּכַתְרָה שֶׁל תּוֹרָה". (יְרוּשְׁלַי פֵּאָה)

הַתִּנָּא מִר עוֹקְבָא שָׁלַח פַּעַם מְכַתֵּב לְתַנָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְכָתַב בּוֹ כֵּן: "בְּנֵי אָדָם עוֹמְדִים עָלַי כְּדֵי לְצַעֲרֵנִי, וְהֵם מְחַרְפִּים וְיַמְגַדְפִּים אוֹתִי. יֵשׁ בְּיָדִי הָאֲפֻשְׁרוֹת לְמַסֵּר אוֹתָם לְמַלְכוֹת, הֵאָם אַעֲשֶׂה זֹאת?" הַשִּׁיב לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: "דָּוִד הִפְלִיךָ אֶמֶר בְּתוֹהֲלִים 'אֲמַרְתִּי

מתפל

אמרות ופתגמים

ילמד כל אדם דרך ארץ מאברהם אבינו עליו השלום. יש לך דבר קשה יותר מזה, שנטלו את אשתו בעל-כרחו, וכיון שבקש אבימלך ממנו מחילה, מחל אברהם בלב שלם, ולא דיו שפחל לו אלא עוד בקש עליו רחמים, שנאמר "ויתפלל אברהם אל-האלקים". (מדרש הגדול פרשת וירא)

על איוב נאמר שהיה "איש תם וישר ירא אלקים וסר מרע". אומר רב תחליפא קיסריא, שהיה איוב ותרן, והיה מותר על קללותיו, שלא היה מקפיד על המחרפים אותו. ופרוש סר מרע הוא, שהיה מסיר מלבו את הרע שדברו עליו, כאלו לא דברו עליו ולא באוהו מעולם. (ירושלמי מסכת סוטה)

הסבילן המעביר על מדותיו, אף-על-פי שלפעמים יעשה דבר נגד רצונו ה', מוודים לו מן השמים מדה כנגד מדתו הטובה. מה הוא מוחל וסולח למכעיסיו ואינו נוטר להם, גם ה' מוחל ומעביר על עוונותיו. (השל"ה הקדוש)

המעביר על מדותיו, הוא מרפבה לחסד הנקרא אהבה, ועליו הכתוב אומר "ואהבת עולם אהבהיך על-יבן משכתיך חסד". (ראשית חכמה)

כתב רבי יצחק דמך-עפו תלמיד הרמב"ן, ששמע מפי רבי מאיר תלמידו של רבי יוסף גיקטיליא, כי האיש אשר ידבנו לבו לתקן מדותיו ולישר דרכיו ומעשיו, ולרדף אחרי הענוה בתכלית השלמות, להיות עלוב ולא יעליב, שומע חרפתו ולא ישיב - מיד תשרה השכינה עליו ולא יצטרף ללמד מבשר ודם כי רוח אלקים תלמדנו. (ראשית חכמה)

על הנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, דרשו חז"ל את הפסוק: "ואהביו בצאת השמש בגברתו". ולמה מכנים אנשים אלו בשם אוהבים? מפני שמי שמסגל לשלט על מדותיו בשעה שהוא שומע חרפתו ואינו משיב, זה רק מי שהוא אוהב ה'! (רבי ראובן יוסף גרשונוביץ)

תנו רבנן: הנעלבין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין, עליהם הכתוב אומר "ואהביו בצאת השמש בגברתו". (מסכת שבת)

אמר רבי אילעא: אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה, ומפרש רש"י: סוגר את פיו בשעת מריבה. שנאמר "תלה ארץ על-בלימה". רבי אבהו אמר: מי שמשים עצמו כמי שאינו, שנאמר "ומתחת זרעת עולם", ומפרש רש"י: מי שנודרס תחת הכל הוא זרועות העולם. (מסכת חולין)

אמר רבא: כל המעביר על מדותיו, מעבירים לו על-פל-פשעיו. שנאמר "נשא עון ועבר על-פשע". למי נשוא עון? למי שעובר על פשע. ומפרש רש"י: המעביר על מדותיו, שאינו מדקדק למדד מדה למצעים אותו, ומניח מדותיו והולך לו, אין מדת הדין מדקדקת אחריהן אלא מניחתן והולכת. (מסכת ראש השנה)

שלישה הקב"ה אוהבן: מי שאינו פועס, ומי שאינו משתפר ומי שאינו מעמיד על מדותיו, שאינו משלם גמול רע למי שצערו ואינו נוטר איבה. (מסכת מגילה)

אשרי מי ששומע חרפתו ושותק, והמרגיל את עצמו בקה, חוסך מעצמו מאה רעות שהיו באות עליו על ידי המריבה. אמר שמואל לרב יהודה, היכן נאמר דבר זה? במשלי "פוטור מים ראשית מדון", מי שמתחיל במריבה מביא על עצמו מאה דינים וקטטות, שכן מדון בגימטריה מאה. (מסכת סנהדרין)

בארץ ישראל, כאשר היו רוצים לבדק מי יותר מייחס מחברו, היו בודקים אותם בשעת מריבה, וכשראו אחד מהם מקדים ושותק, שומע חרפתו ואינו משיב, היו יודעים בו שהוא מייחס יותר. (מסכת קידושין)

אמר רבי אבהו: לעולם יהא אדם מן הנרדפים ולא הרודפים, שכן אין לך נרדף יותר בעופות מאשר תורים וגני זונה, והכשירים הכתוב לגבי מזבח להקריבם לה'. (בבא קמא)

התנא רבי אליעזר בן הורקנוס, הלך פעם ברחובה של עיר בסמוך לבית אחד, ובאותה שעה השליכה בעל הבית את האשפה מבייתה אל הרחוב. לא הבחינה האשה שהתנא הקדוש הולך באותה שעה ברחוב, והוריקה את כל האשפה על ראשו של רבי אליעזר. לא פעס רבי אליעזר ולא תבע את עלבונו, אלא שמח ב'סוריו ואמר: "דומה אני כי חברי שרחקו אותי על המחלקת שבינינו בדבר הלכה, יחלו מעתה לקרב אותי, שכן נאמר 'מקימי מעפר דל מאשפת ירים אביון'". (ירושלמי מועד-קטן)

בארץ ישראל, כאשר היו רוצים לבדק מי יותר מייחס מחברו, היו בודקים אותם בשעת מריבה, וכשראו אחד מהם מקדים ושותק, שומע חרפתו ואינו משיב, היו יודעים בו שהוא מייחס יותר. (מסכת קידושין)

שלפניו. הרים הקצב את עיניו וראה את רב עומד לנגדו, ובמקום להתחרט על מעשהו ולרוץ לבקש את סליחתו, פנה אליו בבגיון ולעג, כשהוא משתמש בשמו הפרטי של רב, ואמר: "אבא, לך מכאן! אין לי עסק אתך". שתק רב, והיה מן הנעלבים ואינם עולבים, ואולם מן השמים קנאו את כבודו ולפתע נתזה עצם אחת מהבשר שהיה עסוק בחתוכו, והעצם הפתה בצוארו של הקצב והוא מת במקום פענש מן השמים. (מסכת יומא)

פעם בקשו מהתנא רבי עקיבא להתמונות לגבאי צדקה. אמר להם רבי עקיבא: "אלה ואשאל בעצת אשתי". אמרה לו אשתו: "אם רצונך להתמונות לדבר מצוה, קבל נא על עצמך מראש, שגם אם יבאו אותך ויקללו אותך, אל תקפיד עליהם ותהיה מן הנעלבים ואינם עולבים". (ירושלמי פאה)

מספר

ספורי צדיקים

משום וזלזול ופגיעה. הסובבים היו המומים, אולם המשגיח הקשיב ושתק. הוא לא ענה דבר, ואף לא היה נפר על פניו שום סמון של כעס ועלבון. באותו רגע גדל ערכו של המשגיח בעיני תלמידיו לאין שעור, והיה זה בעבורם שעור המוסר הגדול ביותר. (המשגיח)

סגורם של ישראל, רבי לוי יצחק מברדיטשוב, סבל רדיפות רבות ממתנגדיו בערי רבנותו, אולם הוא מעולם לא הגיב מאומה על התלאות הרבות שאפפוהו וקבל את יסוריו באהבה ובשתוק. פעם שאלו נכדו רבי שפטיל: "מילא אתה מקבל את יסוריך באהבה, מפני שמקיים אתה את דברי חז"ל והנה בגדר הנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים. אולם כיצד תוכל לשתק כשאתה רואה שאף תלמידך סובלים בגינה? והרבי השיב: "בנדיא יש להתפלל שלא יצטערו ולא יאנה להם כל רע, אולם חלילה לנו לעורר דין על איזו בריה פלשה בעולמו של הקב"ה, וצריכים אנו לשתק על כל גל וגל שפא עלינו". (רבנן דאגדתא)

מדת סבלנותו של רבי נחום מהורודנא היתה לשם דבר. פעם הגיע אליו עני אחד שהיה מחזר על הפתחים ובקש מפניו נדבה. נתן לו רבי נחום סכום מסים, ואמר לו שזה הסכום שהוא נוהג לתת לעניים המתחזרים על הפתחים. אולם מפני שהסכום לא הניח את דעתו של העני, החל הלה בצעקות וגדופים, עד שבשרם של כל השומעים נעשה חדודין-חדודין. עמד רבי נחום בשתוקה, שמע ולא הגיב, והיה מן הנעלבים ואינם עולבים. לאחר זמן מה, הגיע אחד מנכבדי העיר לבקר את רבי נחום, כי חשש שמא חלה מרב צער על שכה באהו ברבים, מפני שהפירו שהוא חלוש בגופו. אך כשנכנס אמר לו רבי נחום: "אל יכעס מר על אותו עני נכה רוח, שכן לא שפר עליו מאלו והדלות העבירתו על דעתו. והאמת היא, שאיתי בהזדמנות זו לשמע פעם אחת את האמת עלי בלי משוא פנים" ... (רבי נחום הצדיק)

באחת השנים, כשהסב ה"קדשת יום טוב" מסיגט לשלחן ליל הסדר, גלה לפתע חתיכת חמץ מתחת פסאו, אותה השליכו מתגדיו כדי לצערו. בפני התחוללה מהומה גדולה וחמתם של כל המסבים עלתה באפם, אולם הרבי השתיק את כלם, בקש מהם להיות מהנעלבים ואינם עולבים ולא אבד את עשתונותיו. כפה על החמץ כלי כפי שנופסק בשלחן ערוך, והחל לערוך את הסדר בשמחה ובהתלהבות כאלו לא ארע מאומה, כצאת השמש בגברתו. (מושיען של ישראל)

בהיותם פעם בדרך, נקלעו שני האחים המפרסמים רבי חיים ורבי זלמן מוולוז'ין, תלמידיו של הגר"א מוילנא, לאכסניה אחת. המארח לא הפיר את שני הגאונים שבקשו להתארח אצלו, וחשבם לארחי פרחי, נגידים המחזרים על הפתחים, ולכן חרפם והעליבם עד מאד עד שגרש אותם מעל פניו. נאלצו האחים להמשיך את דרכם באישון לילה, מבלי לתת מנוחה לגם העני. להפתעתו חש רבי חיים כי אחיו רבי זלמן בוכה בדמעות שליש ותמה: "מה לך בוכה, אחי היקר? מדוע מצטער אתה על העלבונות של אותו אדם? האמן לי שפולל לא הקשבת לך דבריו ולא שמתי לבי אליהם". השיב רבי זלמן ואמר: "לא, אחי יקירי, לא על העלבונות שהעליבני בעל האכסניה אני בוכה, כי דבר זה כלל לא אכפת לי. אולם דבר אחד מטריד את מנוחתי, מדוע בשעת מעשה, בשעה שהלה נתן עלינו את קולו, חשתי בלבי פנימה רגש מסים של צער ומכאן אני למד שעדין לא הגעת למדרגה הנעלית של הנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, ועל דבר זה אני מצטער ובוכה". (תולדות אדם)

שמחה יתרה היתה שנה אחת בשמחת תורה בבית הנקסט בו התפלל רבי אהרן הגדול מקרלין, עד שהילדים הרבו במעשי משונה כדי להרבות שמחה, ורבי אהרן לא מחה בהם. לפתע קפץ אחד ממתנגדיו שהמתין להזדמנות כזו, נגש אל רבי אהרן וסטר לו על פניו קבל-עם ועדה. העביר רבי אהרן ברב צדקות על מדותיו והיה מן הנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים. לא הגיב במאומה על המעשה המחפיר, המשיך ברקודים לכבוד התורה ביקר שאת ולא פסק מלשמוח ולשמח אחרים, כאלו לא ארע דבר. לאחר החג, נודע הדבר לרבי מנלי, דודו של רבי אהרן, שהיה מגדולי חסידיו של הפוגיד ממוזריטש, וכשבא לרבו וספר לו את ההשפלה הגדולה שעבר רבי אהרן מקרלין, צוה לו הפוגיד להעניש את הפוגע בכל חמור הדין. חזר רבי מנלי ובקש לקיים את דברי הפוגיד, אולם רבי אהרן הזדעזע פלו ומרב התרגשות קם על רגליו ואמר: "האם בשביל איש גרוע כמוני, יזק חלילה איש מישראל? חס ושלום!" ובתוקף דרש מדודו שלא יעניש את האדם הלו. (בית קרלין סטולין)

המשגיח רבי מאיר חדש, נהג כל ימיו להיות מן הנעלבים ואינם עולבים ושתיקתו היתה מפליאה. אחד מחכמי דורו העיד ואמר: "הפרתי שנים שהיו גם הדברנים הגדולים ביותר וגם השתקנים הגדולים ביותר. והם הסבא מסלבודקא ותלמידו רבי מאיר חדש". פעם הביע רבי מאיר דעה פלשה בענין מסים, ולתדהמת הסובבים הגיב אחד הנוכחים על דבריו בכטול, בצורה שיש בה

רבי חיים מברסק, היה מפליג בשבחו של אביו ה"בית הלוי", ואמר עליו שהיה מפלג ביראת שמים. פעם שאלוהו בפה ראה אצלו יראת שמים ורבי חיים החל לספר: "פעם ישבתי ולמדתי עם אבי, ובאמצע הלמוד נכנס הקצב שבועי, שיום קודם לכן יצא חייב בדין שעמד בפני אבי, והחל לגדף את אבי בטענה שהוא קבל שחד מהצד השני ולכן הטח את הדין נגדו. לשמע הצעקות, קם אבי, לבש את בגדו העליון ואת כובעו, הרפין ראשו כלפי מטה והאזין בשתיקה לצעקותיו של הקצב. כשראה הלה כי הרב יושב לפניו כמביש, ראה בכך הסכמה שבשתיקה לדבריו, והגביר את צעקותיו וגדופיו. כשסיים ובקש לצאת מן הבית, פנה אליו אבא ואמר לו 'אני מוחל לך על כל הבזיונות'. ויהי למחרת, בשעה שהקצב הוביל פמה בהמות לשחיטה, קפיץ עליו רגזו של שור אחד שנגח בו נגיחה גדולה, והוא נהרג בפמקום. בעיר התעורר רעש גדול וכלם תלו את מיתתו בחטא הגדול שעשה הקצב בבאותו את הרב הנערץ, אך אבא הצטער מאד וחשש שמא גרם לו את מותו בגלל הקפדתו עליו. כשראיתי את אבא באבלו, אמרתי לו שיכול אני להעיד כי הוא מחל לו בלב שלם, אך אבא לא קבל את דברי מפני שחשש שאני אומר לו זאת רק על-מנת להפיס את דעתו, ואולם אני עמדת על שלי ואבי חקר אותי בדיק היכן עמד בשעה שאמר את הדברים ומה היה תוכן המחילה. בעת הלויתו של הקצב, הלך אבא ללוותו וכל הדרך ככה בדמעות שליש עד קבורתו, ובמשך שנה שלמה התפלל לפני התבה לטובת נשמתו, אמר עליו קדיש, ואף למד עליו משניות כמו על אביו ואמו. וכל זאת עשה, מפני הספק בלבו שמא בגלל קפדתו מת האיש, אף-על-פי שאמר מפרש שהוא מוחל לו. וזוהי אפוא יראת שמים אמיתית". (עובדות והנהגות לבית בריסק)

רבי זאב מזבריו, סבל חרפות רבות מפני ביתו, ואולם הוא לא הקפיד מעולם וקבל את יסוריו באהבה, והיה מן הנעלבים ואינם עולבים. פעם תמחו מקרביו על פה ושאלוהו כיצד מסגל הוא לשחק על בזיונותו כאלו, והשיב: "מה הייתי עושה אלו היה נגזר עלי להיות נע נדב בדרכים והייתי נענש בחרופים וגדופים? עתה לפחות יושב אני בביתי במנוחה, ומה לי אם מקבל אני כאן את הבזיונות". (ספרן של צדיקים)

ר' ברוך, התהלך כבר למעלה מעשר שנים כשהוא ערירי ועדן לא זכה לבנים. תפלות רבות שפכו ר' ברוך ורעייתו, ואולם שערי שמים ננעלו בפניהם ועדן לא נושעו. בצר לו, עלה האיש אל רבי חיים קונבסקי שליט"א ושפך לפניו את מה שיחו ובקש להנשע. האזין רבי חיים בתמלה לצערו של ר' ברוך ואמר לו: "דע לך, שסגולה נפלאה להנשע בפרייבטן היא להיות מן הנעלבים ואינם עולבים. צא וחפש אפוא אדם כזה ששומע חרפתו ואינו משיב, ובקש את ברכתו שתנשע בצרע של קמא, וה' יתברך יפקד אותך בזכותו". יצא ר' ברוך לרחובה של עיר, והחל מתפש בקדחתנות אדם כזה שהוא מן הנעלבים ואינם עולבים, ואולם כיצד ימצא אדם כזה? עברו ימים מספר, ור' ברוך הגיע להשתתף בשמחת נשואין שערך

אחד מידידיו משפך הימים. באמצע הסעודה, החל פתאום אדם אחד לצעק על חברו בטענה מסוימת, והצעקות הפכו מהר לזעקות וגדופים. חמתו של הצועק הלכה וגאתה והוא לא פחל במלים בוטות ופגיעות אנושות בפני ש"ח. הביט ר' ברוך בנעלב, והתפעל לראותו יושב בשתיקה ומקבל את יסוריו באהבה ובגבורה. שתיקתו של המתקף הגבירה את חמתו של הפוגע, והלה הגביר את צעקותיו וגדופיו, עד שר' ברוך חש שעוד רגע קט והנעלב ישבר ויחזיר לפוגע מנה אחת אפים. מיד נזכר ר' ברוך בעצה שקבל, אך אל האיש והתחנן לפניו ואמר: "רחם נא ואל תשיב לחורפיך דבר. אנא ממה, היה מן הנעלבים ואינם עולבים, השומעים חרפתם ואינם משיבים. אנא, עשה זאת למעני". הביט בו האיש במבט תמה, ואולם הוא נענה להפצרותו ושתיק. לאחר שהרוחות נרגעו, פנה ר' ברוך אל האיש ואמר: "אנא ממה, ברוך אותי בצרע של קמא, שפן ערירי אנכי". התפלא האיש ושאל: "מי אני ומה אני שבכחי לברך אותך ולפעל בעבורך ישועה מן השמים?" אולם ר' ברוך עמד על שלו ואמר: "אמנם קטן אתה בעיניך, ואולם לאמתו של דבר גדול אתה מאד בעיני ה'. אדם המסגל לשמע את חרפתו ולא להשיב, להיות מן הנעלבים ואינם עולבים שעליהם נאמר 'ואהביו כצאת השמש בגברתו', ודאי יש ערך רב לברכותיך". לא עברה שנה מאותו מאורע, ור' ברוך נפקד בבן זכר ותהום כל העיר. (בנאות דשא)

רגיל היה ה"חפץ חיים" לומר, כי האדם צריך לעבד את נפשו בקמדה כזו, שלא ירגיש שום צער בשעה שמחרפים ומעליבים אותו, כי שלמדונו חז"ל שהנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, עליהם הכתוב אומר ואהביו כצאת השמש בגברתו. פעם הזדמן לו לנסע בעגלה אחת עם קצבים וסוחרים סוסים, שהיו בדרךם לירד. מובן מאלי שפדרך שוחחו הנוסעים על שוורים, בהמות, סוסים וכדומה, וה"חפץ חיים" ישב כשהוא שקוע בהרהרו, כאלו כל דבריהם אינם נוגעים לו. לפתע החל אחד מן החבורה לדבר על סוחרים אחרים ולגלג עליהם, ומיד ננער ה"חפץ חיים" כאלו מתווד חלום והגיב מיד פדרפו באמרו: "אחים, עד עתה בליחם את זמנכם בדברים רצויים. שוחחתי אודות סוסים, שוורים ופרות. כל אלו הם ענינים הנוגעים לפרנסתכם. מדוע, אפוא, הפסקתם פתאום והתחלתם לדבר על אנשים? שיחה זו הרי מושכת בסופו של דבר אל הרשת של לשון הרע, שהיא עברה גדולה מאד". הביטו הנוסעים בבטול ביהודי המוחר והבלתי מכר שמהין להטיף להם מוסר, ואמרו: "הנשמע כזאת? הוא פוקד עלינו לדבר על סוסים ובהמות, במקום לדבר על בני אדם?" ומיד לאחר מכן המשיכו בשחתם. אולם ה"חפץ חיים" לא יכול היה לשבת במנוחה, ובתחנונים בקש מהם להפסיק את שיחתם. החלו אחדים מן החבורה להעליב בו, ולזלו בכבודו וקראו לעברו: "קבצן אחד, מי דורש את דברי המוסר שלך? אם אינך מרצה, רד מן העגלה!" קבל ה"חפץ חיים" בשתיקה את הדברים, כאלו אין הם מכונים אליו, והיה מן הנעלבים ולא מן העולבים. ולא עוד, אלא שהיה נכר בו רגש של ספוק, שפן בינתים נמנעו האנשים מלדבר על אחרים". אך משחזרו בני

מסתובב בעיר בעירם ובחֶסֶר־כֶּל. הבין הרב כי הלה התגלגל למקום בצוק העתים ואף קורת גג אין לראשו, ומיד שלח את בנו להזמין את שונאו מתמול שלשום והציע לו להשתפן יחד עמו בדירתו הצרה, שהיתה בעלת חדר אחד בלבד. הלה נענה מיד להצעה ונא יחד עם משפחתו אל ביתו של רבי צבי הירש שקבלו במאור פנים, וחלק את החדר לשניים על ידי מחצת עץ דקה. כך דר האיש עם משפחתו יחד עם רבי צבי הירש ובני ביתו במשך תקופה מסוימת, עד שהלה מצא מקום מגורים אחר. (צבי תפארה)

בין קבלותיו שקבל על עצמו רבי יצחק בלאר מפטרבורג, היתה גם הקבלה לקבל את עלבונותיו באהבה ולא לכעס על שום דבר, ולא היה רק נאה דורש אלא גם נאה מקים. בהיותו נחשב לעמוד המוסר בדורו, וכאחד המוכיחים והדרשנים הגדולים בדורו, נשפכו עליו קיתונות של השפלות והשמצות, מזימן ומשואל. המשפילים, שראוהו כעמוד מבצר לחזק יסודות התורה והיראה, אותם בקשו לקעקע, וכאבן נגף לשאיפותיהם ההרסניות, התקיפו אותו ללא הרף. ומאידך, גם חלק מלומדי התורה התנגדו לקביעת למודי המוסר במבצרי התורה והיכלי הישיבות, וראו בקו רפיון בעסק למודי התורה. בקו הפך אפוא להיות הכתבת להפניית חצים אליו, ועתוני התקופה היו מוצפים בגלי שגאה כלפי תנועת המוסר בכלל ופטרבורג רבי יצחק בפרט. אולם הוא התאגר בסבלנות ולא השיב למחרפו דבר. בפעם היחידה שענה, היה זה על זיוף חתימתו, וכתב בין השאר: "עמל הוא בעיני להשיב, ואף אם היו כותבים עלי כל לשון הרע שבעולם, לא הייתי משיב דבר". משל רבי יצחק ברוחו וקיים בעצמו הנעלבים ואינם עולבים, ועליו הפתוב אומר ואהביו כצאת השמש בגברתו, ותורתו מאירה ונלמדת בהיכלי התורה. (חסד כעס מליבך)

ה"ברפת אברהם" מסלונים התאונן פעם במקתבו לרבו ה"בית אברהם" וכתב במרירות: "למי שאני עושה טובה, הוא עושה לי רעה. למי שאני עושה טובה גדולה, הוא עושה לי רעה גדולה, ואלה שמסרתי נפשי בעבורם, נעשו לי שונאי נפש". השיב לו הרבי בחזרה: "אשריה, ומחלקה יהא חלקי!" (שיח זקנים)

החבורה לשיחתם הקודמת, בקש ה"חפץ חיים" מהעגלון לעצר את עגלתו על אם הדרך, והוא ירד הימנה, שכן מוטב לו להשאיר על אם הדרך מלהמשיך בנסיעתו עמו, כל זמן שהם משוחחים על בני אדם במקום על סוסים ושורים. (החפץ חיים חייו ופעלו)

עוד מוצעירותו, טרם הגיעו למצות, כבר התבלט רבי מרדכי רוקח מבילגורי, בנו של הפה"ר"ד מפולז, בידעותיו המקיפות בתורה ונחשב כבר אורן מבהק. בקי היה כבר באותם ימים בכמה מסכתות עם מפרשיהם, והלומדים בפולז היו מעניקים לו תשורות כדי שיאיל להרצות בפניהם מפניו. את חדושי העלה על הפתב בכרכים שלמים, שפן הצטין כספרא רבא, ואף בשנים מאחרות יותר היה מעלה על הפתב את חדושי אחיו רבי אהרן מפולז, מנהגים וספרי קדש. פעם, התקנא בו אחד מחבריו, שעינו היתה צרה בהצלחתו ובפבוד הגדול שהוא נוהל, והלה התגנב פחשאי וגנב מפניו את כל פתבי חדושי עליהם עמל רבות, והשליך את כלם לתוך האש עד שנעשו אפר. את כאב לבו של רבי מרדכי על עמלו שעלה בעשן, לא נתן לתאר, אולם הוא הבליג על הפעשה הנפשע באצילות נדידה, ולא הכלים את פני המשחית. בכך הוכיח רבי מרדכי שהצטיינותו לא היתה רק בתורה, אלא גם במדות והליכות שבין אדם לחברו, עד שאביו השתבח בו שהוא מן הנעלבים ואינם עולבים. (מרביצי תורה)

מדת הכנעתו של רבי צבי הירש הלברשטס מרודניק, נכדו של ה"דברי חיים" מצניז, עמדה לו להשפיע מלבד את כל מי שצערו ופשע נגדו, ואף נטירה בלב לא השתירה אצלו, כשהוא מעביר על מדותיו בגבורה. אחד מתושבי רודניק, בה שמש ברבנות, היה איש בזוי ושלל, ומפני שנפגע פעם מעמידתו התקיפה של הרב על משמר הקדש, נעשה שונאו המבהק ולא פחל בשום אמצעי כדי להציק לו ולרדת לחיו. רבי צבי הירש קבל את יסוריו ושתק, והיה מן הנעלבים ואינם עולבים, אולם הדרך הגיע לאוניו של דודו רבי יחזקאל שרגא משינובה, בנו בכורו של ה"דברי חיים", והוא הקפיד על אותו אדם והענישו קשות. בשנות מלחמת העולם הראשונה, כאשר שהה רבי צבי הירש כפליט בעיר קלנינרדין, ראה באחד הימים את אותו אדם

ממלה

רבי יעקב יצחק מפשיסחא, המכנה 'היהודי הקדוש', היה מעביר על מדותיו באפן נעלה ביותר. גם לאלו שהיו מחרפים ומגדפים אותו, לא היה משיב דבר והיה מעביר על מדותיו, נעלב ואינו עולב, שומע חרפתו ואינו משיב. כך נהג גם עם בני ביתו, למרות שלפעמים היו מקנטרים אותו ומכעיסים את רוחו. פעם אחת, קנטרוהו ביותר בביתו, בזוהו והשפילוהו עד עפר, שפכו עליו חרפות וגדופים, וכדרפו עמד ושתק ולא הגיב מאומה על הקיתון של שופכין ששפכו עליו. אולם כאשר הלכו הקללות והחרופים וגאו, הלכו ותכפו, קם 'היהודי' ממקומו, והחל להשיב במענה פיו לצד שכנגד. עמד שם תלמידו רבי שמחה בונים מפשיסחא ותמה: "רבנו, מה ראית לשנות את דרכך ולהשיב למחרפיה דבר? והלא תמיד שותק מר ומקבל את יסוריו באהבה, ואיך הפך הפעם להיות מהעולבים תחת אשר היה תמיד מן הנעלבים?" השיב לו 'היהודי' בנעם פיו ואמר: "צא וראה, בשעה שאני בולם את פי ונמנה עם הנעלבים ואינם עולבים, מקים אני בקך מצוה גדולה, ואני בבחינת ואהביו כצאת השמש בגברתו. אולם עתה ראיתי, שנפשו של הצד שכנגד כמעט יוצאת הימנה מרב זעם ורתחה על-כך שאני בולם את פי ואיני מצטער, עד שנראה כאלו אין הדברים נוגעים לי. ביון שפך, ראיתי פאן ענין של הצלת נפשות ממש, וכדי לעשות חסד פתחתי את פי כדי להשיב מענה מה, ובכך שהראיתי את עצמי כאחד שנפגע מעט, הנחתי את דעתם..."

סיפורי צדיקים ואגדות הי"ל לפני השינה

אונקלוס הגר

שבועות
שבת

אשאל אתכם דבר מה: אם קורה, שאיזה שר חשוב יוצא לדרך בליילה, מלנה אותו שר פחות חשוב ומאיר לו הדרך באבוקה (לפיד, פנס). והשר שהוא פחות חשוב מאיר לשר חשוב עוד יותר ממנו, והשרים מאירים למלך ומחזיקים את האבוקה בשבילו. האם ראיתם שהמלך יאיר למישהו פחות חשוב ממנו? ענו החזילים: "לא!"

אמר להם אונקלוס: "ראו, כמה חשוב וחביב עם ישראל אצל הקדוש ברוך הוא! פאשר היו במדבר, בצאתם ממצרים, ה' בעצמו האיר להם בעמוד אש בכל לילה, והרי הוא מלך מלכי המלכים!"

שמעו זאת החזילים ואמרו: "אם כך, גם אנו רוצים להיות יהודים". התגירו כלם ולא חזרו אל המלך.

שמע המלך וכעס מאוד מאוד! מיד שלח עוד גדוד חזילים ופקד עליהם: "אל תדברו עם אונקלוס שום דבר, אפילו לא סתם דברים, אלא אסרו אותו והביאו אותו אלי!"

באו החזילים הללו אל אונקלוס ולא דברו אתו אפילו מלה אחת. לקחו אותו והלכו.

כשעמדו לצאת מפתח הבית, שם אונקלוס את ידו על המזוזה. לא יכלו החזילים עוד לשחק, התפלאו מאוד על הדבר, ושאלו: "מדוע הנחת ידך על הקלף הזה?"

אמר להם אונקלוס: "השמעתם דבר פלא כזה? בכל העולם נהוג, שהמלך יושב בפנים, בתוך הבית, ועבדיו שומרים אותו מבחוץ. אבל הקדוש ברוך הוא אינו נוהג כך. עבדיו, עם ישראל, יושבים בפנים, והוא צוה עליהם לקבוע בחוץ מזוזה בפתח ביתם, ועל ידי זה שומר אותם מכל רע."

שמעו החזילים הרומיים ואמרו: "אם כן, גם אנו רוצים להיות יהודים!"

התגירו כלם ולא חזרו אל המלך.

ראה המלך, שאינו יכול לעשות לאונקלוס שום רע, ולא עוד, אלא החזילים ששלח אליו, התגירו אף הם, ולא שלח עוד להביאו.

ראו כמה זכינו שנולדנו יהודים ואנחנו שייכים לעם ישראל ובנו בחר ה'. בואו ונודה לה' שבחר בנו ונתן לנו את תורתו, ובכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וכיחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! אל מלך נאמן, שמע ישראל...

שבוע טוב ילדי משפן שילה האהובים!

שמעתם על אונקלוס הגר? כן, מי שחבר את התרגום שנקרא על שמו - תרגום אונקלוס. אונקלוס שיקל היה להיות מלך רומי בחר במקום זאת להתגיר ולהשתדל לעם היהודי שבאותם הזמנים היה משפל ובזוי בעיני העמים.

אונקלוס היה בן אחרתו של אדריאנוס הרשע, מלך רומי. הוא כבד מאוד את תלמידי החכמים ואהב לשמע את דבריהם.

חשקה נפשו של אונקלוס בתורה, עד שלבסוף החליט להתגיר ולהיות יהודי. ברכות הימים נעשה חכם גדול, שידע להסביר את כל דברי התורה ולתרגם אותם לשון הארמית, בשביל אותם האנשים, שלא ידעו לשון הקדש. עד היום הזה אנו קוראים תרגום זה שנקרא על שמו - תרגום אונקלוס.

יש אומרים שהתרגום התגלה למשה רבנו בהר סיני אף עד שבא אונקלוס התרגום נשכח מבני ישראל ואונקלוס זכה לגלות את התרגום מחדש.

שמע אדריאנוס המלך, שבן אחרתו נעשה יהודי, וכעס מאוד. הלא הוא, המלך, שגא את היהודים ורדף אותם, איך יתכן שבן משפחתו יחליט להיות אחד מהם! חשב המלך, שידבר עם אונקלוס ויאמר לו, שלא כדאי להיות יהודי. בודאי ישמע לו ויחזר להיות עובד אלילים כמוהו. ואם לאו - יעניש אותו, עד שיקבל את דעתו. שלח אפוא גדוד חזילים רומיים לארץ ישראל וצוה עליהם לאסור את אונקלוס ולהביאו בפניו. כשבאו החזילים אל אונקלוס, קבל אותם יפה, שוחח אתם והתחיל להסביר להם דברי תורה. שמעו החזילים ואמרו: "גם אנו רוצים להיות יהודים, כי טובים מאוד דברי התורה!"

התגירו כלם ולא חזרו אל המלך.

שמע המלך וכעס עוד יותר. שוב שלח גדוד חזילים נוסף וצוה עליהם: "אל תדברו עם אונקלוס בדברי תורה ואל תקשיבו לדבריו, כי אם אסרו אותו והביאו אותו אלי!"

באו החזילים אל אונקלוס, וכשהתחיל מדבר עמהם - לא רצו להקשיב לדבריו, כפקדת המלך.

לקחו אותו עמהם והלכו להם. בדרך אמר להם: "המלך בודאי אסר עליכם לדבר אתי בדברי תורה? אם כן, אמר לכם דברים אחרים.

קריאה שמע

בין בדבור בין במעשה. בין בגלגול זה בין בגלגול אחר קבל בר ישראל ולא יענש שום אדם בסבתי. יד רצון מלפניו יי א-הוי וא-הוי אבותי שדא אבטא עוד. ומה שהטאתי לפניך מחוק ברחמיך הריבם אבל לא על ידי יסורין והקאים רעים. יהיו לרצונן אמרי פי והגיון לבי לפניך, יי צורי וגאלי.

ברוך אתה יי א-הוינו מלך העולם, המפיל חבלי שנה על עיני ותנומה על עפעפי ומאיר לאישון בת עין. יהי רצון מלפניך יי א-הוי וא-הוי אבותי, שתשיבני לשלום ותעמידני לחיים טובים ולשלום ותן חלקי בתורתך, ותרגילני לדבר מצוה ואם תרגילני לדבר עברה. ואם תביאני לידי חטא ולא יידי נסיון ולא לידי ביון. וישלט בי יצר הטוב ולא ישלט בי יצר הרע. ותצילני מיצר הרע ומחוקאים רעים ואם יבהילוני חלומות רעים והרהורים רעים ותהא מטתי שלמה לפניך והאר עיני פן אישון המות.

ברוך אתה יי ממאיר לעולם כלו בכבודו:

ילדים יקרים, בואו ונאמר תודה רבה לה' יתברך

על כל הניסים והחסדים שעשה איתנו היום ובכל יום ויום:

מזמור לתודה הריעו ליי כל הארץ: עבדו את יי בשמחה באו לפניו ברננה: דעו כי יי הוא א-להים הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאמרעיתו: באו שערינו בתודה חצרתיו בתהלה הודו לו ברכו שמו: כי טוב יי לעולם חסדו ועד דר ודר אמנותו:

לשם יהוד קראש ברוך הוא ושכניתיה, ברחימו ורחימו ורחימו ורחימו יתחדא שם אות יי ואות ה' בשם אות ו' ואות ה' ביחודא שלים בשם כל ישראל. הריני מקבל עלי א-הוהו יתברך ואתהו ויראתו, והריני ירא ממנו בגין דאיהו רב ושלום עלי בלא. וכלא קמיה בלא. והריני ממליכו על כל אבר ואבר וגיד וגיד מרמ"ח אברים ושם"ה גידים של גופי ונפשי, רוחי ונשמתו מלכות גמורה ושקמה, והריני עבד לשם יתברך. והוא ברחמינו וכוני לעבדו בלבב שלם ונפש פחה. אמן פן יהי רצון:

- את המילים המוקטנות אין לומר בשבתות וימים טובים -

רבונו של עולם הריני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי או שהטא פגגדי. בין בגופי בין בממוני בין בכבודי בין בכל אשר לי. בין באנסי בין ברגוני בין בשונגי בין במודי

לילה טוב ולדים חמודים!

לפעמים קורה שאנחנו מקבלים על עצמנו איזו משימה טובה או מעשה טוב שיעזר לנו לשמח את הקב"ה, והנה, לשנם מצבים שהמשימה דורשת מאתנו לעשות מעשה שלא עולה בקנה אחד עם רצון ה' ואז עלינו להחליט האם להשלים את המשימה או את המעשה הטוב או אולי לתור ולחכות להזדמנות אחרת. כיצד עלינו לנהוג? בואו ונראה.

רבי משה פרדו זצ"ל הקדיש את חייו לבניית מוסדות חינוך לבני עדות המזרח שעלו ארצה.

לצורך בניית מוסדות 'אור החיים' בבני ברק, נזקק לסכום כסף גדול, ועשיר נכבד גאון לתרום למטרה הנעלה. אולם תנאי היה לו: הוא דרש שעל הבניין הנבנה יצב פסל בדמות ראשו של אביו, לזכרון עולם.

רבי משה שמע את התנאי וחקך בדעתו. "יתכן שיש בעיה הלכתית בהצבת הפסל", אמר לגדיב.

"אני מבין", הגיב העשיר, שלא היה שומר תורה ומצוות. "הבה נלך שנינו ונשא אל רב האם הצבת פסל כזה אסורה על פי ההלכה".

רבי משה התקשר לרב בעוד הגביר מאזין לשיחה. הרב שמע את פרטי השאלה ופסק את פסקו: "אין בעיה הלכתית לבנות את הפסל, משום שפסל רבו דמות ראש בלבד לא נאסר. אמנם רצוי לרצע את אונה של הדמות, אך עם כל זאת השי"ך כותב כי המחמיר בזה תבוא עליו הברכה".

שמע הנגיד ושמח. מצדו - בא הכל על מקומו בשלום. אולם רבי משה צדין לא היה מרצה. מחד גיסא - בזכות הפסל, שאינו אסור, יזכה בתרומה נדיבה, ומאידך גיסא - האם יש טעם שבפתח מוסדות החינוך יצב פסל? ההכרעה היתה קשה, ורבי משה נכנס אל ה'סטיפלער' וז"ל והציג לפניו את העבודות. "פסל? ?? הודיעו מיד ה'סטיפלער' בקול רם. נימה של סלידה וגעל לא נעלמה מקולו. מלה אחת וסימני שאלה הספיקו לרבי משה. לא. פסל לא יצב בפתח המוסדות הטהורים, ויהי מה.

כאשר הגיע הפסל המוכן באנית משא, רבי משה לא העיף בו מבט נוסף, ודמות הפסל נשלחה בחזרה בלויית מכתב בו הסביר רבי משה בנימוס אך בהחלטיות את עמדתו.

לרבי משה היה ברור שכעת שכתב הנדיב לא יתרום שקל למוסד, אולם הוא הרגיע את כל הדואגים: "אם השי"ך כותב שעל המחמיר תבוא הברכה, ברור שהמוסדות לא יפגעו".

ואכן, לא זו בלבד שרבי משה הצליח בכל מעשיו, אלא שגם לבו של התורם התהפך עליו לטובה, וכעבר תקופה קצרה שב לתמוך במוסדות 'אור החיים'.

נוכח שהתפקיד שלנו בעולם הוא הרצון שלנו, לרצות לעשות את רצון ה', וההצלחה באה מהקב"ה ולא תלויה בידי בשר ודם. וגם אם נדמה לנו שלא הצלחנו, נדע שההצלחה האמתית תלויה בכך שנמשיך לשאף ולרצות לעשות את רצון ה', ובכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך! ועכשו פלנו: יד ימין על העינים ובניחוד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

סדר מרע

לילה טוב, ולדים חביבים!

הקב"ה ממתיין לכל יהודי באשר הוא שיהיו בתשובה וילך בדרך התורה והמצוות. אבל לפעמים, היצר הרע נותן לאדם הרגשה שהוא כבר חלילה רשע ועבר עברות חמורות והקב"ה כבר לא חפץ בו. דבר זה מונע מהאדם לחזור בתשובה. אך האם יכול להיות מצב כזה שהקב"ה כבר "התיאש" מאדם מסוים? בואו נלמד מהספור שלפנינו.

יהודי מחסידי לעלוב חלה ונסע אל הרופא למצא מזון למחלתו. הרופא, דוקטור ברנהרד, בדק אותו, אבחן את מצבו וקבע בצער: "חולה אנוש אתה. למחלתך אין תרופה. חזר לביתך והפרד מבני משפחתך".

חזר היהודי השבור הביתה, אך בדרך עבר דרך העיר לעלוב ונכנס לרבו, רבי דוד מלעלוב זצ"ל, לשפך לפניו את לבו ולבקש ברכה.

הרבי קבלו בשמחה. "אל יאוש", הורה לחסיד. נתן לו גבינה קשה, יין ישן ודג מלוח, צוה עליו לאכלם וברך ברפואה שלמה.

ברכתו של הרבי התקימה, ולמרות תחזיוותיו השחרות של הרופא, החלים היהודי כעבר ימים ספורים והיה כאחד האדם. בריא ורענן מהר היהודי לנסע אל הרופא ולפרסם את נסו.

"איך יתכן?" השתומם הרופא לראות את האיש עומד מולו חי וקיים.

"קבלתי מן הרבי שלי גבינה, יין ודג. הוא ברכני ברפואה שלמה, וברכתו התקימה", שח היהודי בפשטות למול עיני הרופא, ההולכות ומתעגלות באשר ידע כי מאכלים אלו מזיקים מאד לאותה מחלה ממנה סבל אותו חסיד. יהודי פורק על היה הרופא, אך הגס המפלא עורר בו ניצוץ כביר. הוא קם ונסע אלעלוב, לראות כמו עיניו את איש האלקים.

מיד כשראה הדוקטור את פניו של הרבי, דבק בו ולא הרפה. עד מהרה שב לכור מחצבתו והפך לחסיד נלהב, מבחירי החבורה. מיד בתחלת דרכו התחיל הרבי לשוחח עמו בעניינים גבוהים ורמים. הרופא חש שלא בנוח. "אך אתמול פושע ישראל הייתי", אמר לרבו, "וכבר אשיח בדברים נעלים שקאלו?"

ענה רבי דוד: "בפרשת בא כתוב 'משכו וקחו לכם', וחוז"ל דרשו: 'משכו ודיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן של מצוה'. כן, כשרק מסלקים ידים מעבודה זרה, כבר אפשר לטל צאן קדוש של מצוה..."

ואכן, אותו רופא עלה ונתעלה כל כך, עד שהפך לאחד מגדולי הצדיקים בפולין - רבי חיים דוד מפיעטרקוב זצ"ל, שמשך ידו מעבודה זרה ולקח לו צאן קדוש.

למדנו שהקב"ה אוהב אותנו ומחכה לכל אחד מאתנו שנשוב אליו ולעסק התורה והמצוות, וכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו פלנו: יד ימין על העינים ובניחוד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

שמע ישראל, יי א-להינו, יי אחד

(בכחש) ברנה, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד:

ואהבת את יי א-להיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך: ושננתם לבניך ודברתם בם בשבתך בביתך ובצאתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על ידך והיו לטטפת בין עיניך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את יי א-להיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם: ונתת

לילה טוב לילדים צדיקים!

הקב"ה שומר על עם ישראל בשמירה מיחדת, לא תמיד אנחנו יודעים להעריך את השמירה הזו ולא תמיד אנחנו מודעים לנסיים שעושה ה' אתנו.

לפני שנים רבות חי בעיר אחת שר גוי שונא ישראל. במיוחד גדולה הייתה שנאתו ליהודי חסיד, שחי באותה עיר. אותו חסיד עסק בתורה ובכבודיה מהבקר ועד שעת ליל מאחרת. היה משכים מדי בקר בעוד חשוך שורר עדין בעולם, ושם פעמיו לבית המדרש ללמד. כך נהג יום יום, בקיץ ובחורף.

אותו שר, שידע על מנהגו של החסיד, חבל תחבולות שונות להתנפל לחייו. באחד הלילות שלח את משרתו לחפור בור עמק בדרך שבה הולך החסיד מדי שחר. מן הסתם - סבר השר, לא ישגיח היהודי בבור, בשל אפולולית הבקר ויפול לתוכו, ואז תבוא מפלתו!

אך רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום!

בדיוק באותו ערב בא אורח חשוב אל בית החסיד. סעדו השנים ושוחחו בדברי תורה עד שעת ליל מאחרת.

כיון שעלה על יצועו בשעה כה מאחרת - אחר החסיד לקום בבקר המחרת, ובשעה שפסע אל בית המדרש כבר האיר היום. לאור היום הכחין כבר מרחוק בבור העמק, עקף אותו והמשיך בדרך.

השר, שסבור היה כי היהודי שנוא נפשו נפל אל הבור ומצא את מותו. יצא מביתו לראות כמו עיניו את המחרת, לו צפה זמן רב כל כך. והנה, מי מופיע למולו? החסיד! צועד הוא לבית המדרש, בריא ושלם.

"מדוע אחרת היום ללכת אל בית המדרש?" לא יכל השר המאכזב לכבש את סקרנותו.

ספר לו החסיד על האורח, שהיה בביתו, ועל שאחר בשל כך לקום. לא הצליח השר להסתיר את פליאתו: "ישתבח אלקי היהודים", קרא, "על שמסובב את הסבות להצלת בניו וחסידיו!"

את המעשה הזה ספר ה"חווה" מלובלין זצ"ל, בהסבירו את הפסוק: "הללו את ה' כל גוים... כי גבר עלינו חסדו".

"אנחנו בעצמנו", אמר ה"חווה" לתלמידיו, "איננו יודעים כלל אילו נסים מתרחשים לנו יום יום, שכן, אין בעל הנס מכיר בנסו, אבל הגויים, החורשים נגדנו מזמות אין סוף, רק הם יודעים כמה רבים הם הנסים, המתרחשים לעם ישראל יום יום ושעה שעה!"

וגם יתרו, חותן משה אמר: "עמה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים... בכך אשר זרו עליהם". משום שיתרו היה מיועצי פרעה, ומתקף תפקידו ידע את כל הגזרות שהתכוננו המצרים לגזר על ישראל. גם הגזרות שרק תכננו, אך לא יצאו אל הפעל. אותן גזרות שלא בצעו, כיון שהפר ה' את עצת הגויים.

אך בבוא הענש נוכח יתרו, כי כל הענשים, שספגו המצרים, התאימו בדיוק רב - מדה כנגד מדה - גם למחשבותיהם של המצרים וגם למעשיהם, ועל כן אמר יתרו: "בדבר אשר זרו עליהם".

אפלו הגויים יודעים שאנחנו העם הנבחר, זה גורם להם לקנא בנו ולשנא אותנו אבל גם הם נפעמים כשהם רואים עד כמה הקב"ה אוהב אותנו ושומר עלינו. נתחזק גם אנחנו באהבה לה' יתברך ונשתדל לשמר על מצוות התורה בשמחה, וכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

תפלה

לילה טוב לילדים נפלאים!

הספור שנשמע היום הוא קצר מאוד אך מכיל בתוכו חכמה אדירה ומוסר נפלא.

יהודי נכנס אל הצדיק הקדוש רבי מנחם מנדל מקוצק זכותו תגן עלינו, והתמרמר על מצב פרנסתו.

"תתפלל", ענה לו הרבי.

"איני יודע להתפלל", משך החסיד בכתפיו.

קריאה שמע

יעליו חסידים כבוד, וננו על משכבותם: רוממות א-ל בגרונו, וחרב פיפיות בידם: הנה מטתו שששלמה ששים גברים סביב לה, מוגברי ישראל: כלם אחי חרב מקדמי מלחמה, איש חרבו על ירכו מפחד בלילות: (יהוור מפסוק "הנה מטתו" שלוש פעמים)

בכרבה יי וישמרך: יאר יי פניו אליך ויהנה: ישא יי פניו אליך וישם לך שלום:

ישב בסתר עליון, בצל ש-די יתלונן: אמר ליי מחסי ומצודתי, א-ל ה'י אבטח בו: כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוות: באכרתו יסך לך ותחת כנפיו תחסה, ענה וסחרה אמתו: לא תירא מפחד ה'י, מחץ יעוף יומם: מדבר באפס יהיה, מקטב ישוד גהרים: יפל מצודה אף ורכבה מימינה, אליך לא יגש: רק בעיניך תביט, ושתמת רשעים תראה: כי אתה יי מחסי:

ויאמר יי אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על כנפיהם כדורתם ונתנו על ציצת הכנף פתיה תכלת: והיה לכם ציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות יי ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדשים לא-להיכם: אני יי א-להיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לא-להים אני יי א-להיכם: (תוור ואומר) יי א-להיכם אמת.

גם כשאנחנו מיטיבים עם זולתנו אנחנו מצפים להכרת הטוב מאותו האדם, ואם במקום להפיר טובה אותו אדם מתעלם או מחזיר רעה תחת טובה, אז אנחנו נמנעים להיטיב עמו שנית. וכשמיישהו מכיר בטובה שעשינו עמו, זה רק יעודד אותנו להיטיב עמו פעמים נוספות.

וכאשר אנו מפירים בטובות שה' עושה עמנו ומודים לו על כך, זוכים אנו לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

"אם כך", הגיב הרבי. "יש לך בעיה חמורה בהרבה מבעית הפרנסה..."

הקב"ה מצפה מאתנו שנזכר אותו ונודה על כל הטובות שהוא עושה עמנו, כשאדם זוכה, הוא תמיד מדבר עם ה' ומודה לו על כל הטובות שהוא משפיע עליו. כשאדם שוכח את ה', אז הקב"ה ממתין לו, וכשאותו אדם מתמהמה ועדין שוכח את ה' אז הקב"ה מביא עליו מעט יסורים ואז מתוך היסורים האדם קורא אל ה'. ואם היסורים הקטנים לא גורמים לאדם לקרא אל ה', אז הקב"ה מביא עליו יסורים גדולים יותר.

מדוע אין מנין לקראים?

חיים חיים

נפל מתעלה. המלה רבתי קמה במקום, ובקשי רב הצליחו הנאספים להעירו מעלפוננו.

אך התאושש רבי חיים, וקריאה נשמעה מפיו: "הרימו את המדרגה!" עשו הנוכחים כדבריו, וחלצו את אבן המדרגה ממקומה. והנה, לתדהמת הכל, נתגלו תחתיה ספריו של הרמב"ם! הקראים, שהרמב"ם נלחם כנגדם מלחמת חרמה, בקשו לבזות את ספריו, ועל כן הניחום תחת המדרגה, כדי שהכל ידרכו עליהם! ראה כך ה"אור החיים" הקדוש, ומיד נצב וקלל את הקראים קללה נמרצת: "לעולם לא יהא לכם מנין בירושלים, לעולם לא תצליחו לאסוף אל העיר יותר מתשעה אנשים!"

ואכן, כך היה. הקראים לא הצליחו לעולם לקיים מנין בירושלים. ופעם, כאשר הגיע קראי להשלים מנין בתוככי ירושלים, מת אחד מהם, ושוב לא נותרו בה אלא תשעה קראים בלבד.

נתרחק מדעות כוזבות כמו אלו של הקראים ונכבד את חכמי ישראל, כי הם מאירים לנו את אור התורה שלאורה נלך, וכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב ילדים יקרים וחרוצים!

האם שמעתם על פת הקראים? אלו אנשים שלא מאמינים בחכמי ישראל. הם טוענים שיש לקיים את התורה שבכתב בלבד ולא לשמע לדברי חכמים.

כמוכן שאנשים אלו לא הולכים בדרך האמת, והרמב"ם פסק שמי שלא מאמין בחכמי ישראל הוא כופר!

היה זה בירושלים עיר הקדש, לפני כמאתים ושמנים שנה. המושל האכזר גזר על יהודי העיר גזרה קשה, וחשובי העיר החליטו להתכנס ולדון כיצד להעביר את רע הגזרה. במקום האספה נבחר בית תפלתם של הקראים, משום שהיה נסתר ורחבי מעין רואה.

ה"אור החיים" הקדוש, שהזמן גם הוא לאספה, שם פעמיו אל המקום ופתח את הדלת, אולם אך דרכו רגליו על המדרגה הראשונה

על המיטה

יש לקרוא את הנוסח המלא של "אנא בכח" בליל מדי לילה, ולאחר מכן לחזור על הפסוק של אותו יום 3 פעמים. שימו לב, יום ראשון בלילה נחשב כיום שני, ויום שני בלילה נחשב כיום שלישי וכן הלאה.

יום ראשון (לקרוא במוצ"ש) אנא בכח, גדלת ימינה, תתיר צרורה. (אב"ג ית"ו) יום שני (לקרוא בראשון בלילה) קבל רנת, עמך. שגבנו, טהרנו נזרא. (קרי"ע שט"ו) יום שלישי (לקרוא בשני בלילה) נא גבור, דורשי יהודה, ככבת שמרם. (גיד"י כ"ש) יום רביעי (לקרוא בשלישי בלילה) ברבם טהרם, רחמי צדקתה תמיד גמלם. (בט"ר צת"ג) יום חמישי (לקרוא ברביעי בלילה) חסין קדוש, ברב טובה נהל עדתה. (חק"ב ט"ז) יום שישי (לקרוא בחמישי בלילה) חיד גאה, לעמך פנה, זוכרי קדשתה. (גי"ל סו"ק) יום שבת (לקרוא בששי בלילה) שונעתנו קבל, ושמע צעקתנו יודע תעלומות. (שק"י צ"ה)

(בדחה) ברובה שם כבוד מלכותו, לעולם ועד.
אתה תקום תרחם ציון, מי עת לנהנה כי בא מועד:
בינך אפקיד רוחי, פדתה אותי יי א-ל אמת:

בשבתות וכימים שלא אומרים בהם תחנון (ראה בלוח בעמוד 2) - לא אומרים וידוי.

אנא יי א-להינו וא-להי אבותינו. תבא לפניך תפלתנו. ואל תתעלם מלכנו מתחנונתנו. שאין אנחנו עוי פנים וקשה ערף לומר לפניך יי א-להינו וא-להי אבותינו צדיקים אנהנו ולא חטאנו. אבל חטאנו. עוינו. פשענו. אנחנו ואבותינו ואנשי ביתנו:

אשמנו. בגדנו. גזלנו. דברנו דפי ולשון הרע. העוינו. והרשענו. וזנו. חמסנו. טפלונו שקר ומרמה. ועצנו עצות רעות. כזבנו. כעסנו. לאצנו. מרדנו. מרינו דבריה. נאצנו. נאפנו. סרדנו. עוינו. פשענו. פגמנו. צרדנו. צערנו אב ואם. קשינו ערף. רשענו. שחנתנו. תעבנו. תעינו ותעתענו. וסרנו ממצותיה וממשפטיה הטובים ולא שוה לנו. ואתה צדיק על כל הבא עלינו. כי אמת עשית. ואנחנו הרשענו:

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג

סיום תפלתו של שלמה והברכה שברך את עם ישראל

למדנו על תפלתו הנפלאה של שלמה המלך שהתפלל על בית המקדש, על כבוד ה', על עם ישראל ואפלו על הגויים שיבואו לבית המקדש. הזכרנו ששלמה המלך אמר את תפלתו כשהוא כורע על ברקיו על הפיור בבית המקדש וכפיו פרושות לשמים.

כשנים שלמה את תפלתו הוא נעמד לברך את עם ישראל, אולם המשיך לשאת כפיו אל השמים בכקשה שברכתו מתקיים.

מפאן למדו חז"ל שפאשר מלך כורע בתפלתו, הוא אינו זוקף עד לסיים התפלה (לצמת הכהן הגדול שבורע בתחלת כל ברכה, וההדיט שבורע בברפת האבות תחלה וסוף ובברכות ההודאה תחלה וסוף), מפני שכל אחד צריך להמעיט עצמו לפני הקב"ה כפי ערך גדלותו.

שלמה המלך ברח את עם ישראל בקול גדול, ואת תחלת ברכתו הנפלאה אנחנו מכירים מגסס התפלה: "ברוך ה' אשר נתן מנוחה לעמו ישראל ככל אשר דבר לא נפל דבר אחד מפל דברו הטוב אשר דבר ביד משה עבדו: יהי ה' אלקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו: להטות לבבנו אליו ללכת בכל דרכיו ולשמר מצותיו וחקיו ומשפטיו אשר צוה את אבותינו: ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני ה' קרבים אל ה' אלקינו יומם ולילה לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו: למען דעת

כל עמי הארץ כי ה' הוא האלקים אין עוד":
עמה נבאר בסיעתא דשמיא את הפסוקים שהבאנו. שלמה המלך הודה לקב"ה שנתן מנוחה לעמו ישראל מפל האויבים מסביב, ובזכות המנוחה עלה בידו לבנות את בית המקדש, כי כל זמן שאין לעם ישראל מנוחה מאויביהם, לא נתן לבנות את בית המקדש (כפי שלמדנו, זו אחת הסבות שדוד המלך לא בנה את בית המקדש). עתה באה המנוחה, וגם התקיימה הבטחת ה' להשרות שכנתו במקום המיעד לך, כמו שנאמר "ונתתי משכני בתוככם". אם כן, הבטחת ה' התקיימה במלואה ולא נפל דבר ממנה - גם מנוחה מהאויבים, גם הקמת בית המקדש במקום הנבחר וגם השראת השכינה.

שלמה הוסיף וברך את עם ישראל שהקב"ה יהיה עמם כפי שהיה עם אבותיהם בזמן שיצאו ממצרים. כי לפני הקב"ה יש שתי דרכים שבהן הוא מנהיג את עם ישראל שילכו בדרך ה' - דרך אחת היא על ידי יסורים והסתרת פנים חלילה, שמתוך הצרות קוראים אל ה', והדרך השניה היא זו שבקש שלמה, הנהיג בהשגחה פרטית תמידית באותות ובמופתים בגלוי, כמו שהיה כשישראל יצאו ממצרים, שהיה הקב"ה עמם בפנים מאירות ובנסים גלויים, והם הרגישו זאת ממש.

עוד בקש שלמה מהקב"ה שיטה את הלבבות של עם ישראל אליו, ללכת בכל דרכיו ולשמר מצותיו, חקתיו ומשפטיו, ושל לא יעזבם ולא יטשם.

שלמה הוסיף ובקש שתפלתו תהיה קרובה אל ה' בכל יום ויום. המלבי"ם מבאר שיש שני סוגי

השגחות - האחת השגחה כללית, כמו שאמרנו חז"ל שכל העולם נדון בראש השנה, שבו יקצב השפע לכל העולם לאותה השנה, והשניה השגחה פרטית, המתחדשת בכל יום ויום, כמו שאמר רבי יוסי שאדם נדון בכל יום.

ההשגחה הכללית היא הן על הגויים והן על עולם הטבע בכללו, שהקב"ה אינו משגיח על הפרטים אלא באפן כללי (למשל האם תושבי מדינה מסוימת ידונו לעשירות או לכליה, זו השגחה כללית על אותה מדינה, אך מצד האנשים במדינה, מצדם הפרטי נתון למקרה, ואולי חלקם יצלו או לא יזכו לברכה).

לצמת זאת ההשגחה היום יומית היא בזמן הארת פנים (שעושים רצון ה') כמו שהיה בדרך המדבר שהמן היה יורד בכל יום ויום.

ועל כך התפלל שלמה שהקב"ה ישגיח על ישראל בהשגחה פרטית יום יומית ולא רק בהשגחה כללית, וכך יכירו כלם כי הקב"ה נמצא עם עם ישראל ומשגיח עליהם, וגם הגויים יאמינו שאין עוד אלהים מלבד ה' יתברך, וישראל גם הם יתחזקו באמונה ובבטחון בה' יתברך.

שלמה סים את ברכתו והוא וכל העם הקריבו קרבנות לפני ה'.

במה קרבנות הקריבו? ואיך הספיק המקום לכל הקרבנות?

זאת נדע בעזרת ה' בפעם הבאה.

המחשבה

יום השנה של יקירכם מתקרב?

יש לכם הזדמנות להחזיר להם טובה ונחת! הקדישו גיליון זה לעילוי נשמתם וככך תזכו אותם שבשבת האזכרה שלהם רכבת מעם ישראל ילמדו תורה בגיליון לעילוי נשמתם! בנוסף, זכות לימוד ש"ס המשניות באותו חודש יזקף גם לזכותם.

שלחמקרי חובשים אפני האכבה

קדיאת תהלים

בואו וטלו חלק בקדיאת ספרי התהילים מידי שבת להצלחת עם ישראל!

אי"ה מידי חודש תיערך הגרלה בין הלומדים על שובר בסך 200 ש"ח לרכישת ספרי קודש.

לימוד משניות

האם גם אתם מעוניינים שבשבת האזכרה של יקירכם, ילמדו משניות לעילוי נשמתם?

עו למערכת הצטרפו לעשרות הלומדים, וזכו את יקירכם בנות אמתיות! לומדי המשניות זכאים להקדיש את גיליון 'משכן שילה' לע"נ יקיריהם וזל בשבת האזכרה, לימוד הנורה של כ-100,000 משפחות מעמקי ישראל מגיליון ולימוד המשניות החדשי יעמוד גם לעילוי נשמתם.

אי"ה מידי חודש תיערך הגרלה בין הלומדים על שובר בסך 200 ש"ח לרכישת ספרי קודש.

אזהרה! בעלון משולבים קטעי הומור - אין בכוונתן לפגוע ולהעליב!

הגעתי למסקנה שאסור לי לגור עם מקרר באותו בית !!

הטכנאי: אל תדאגי, הרנטגן לא מזיק ובטוח לשימוש. גם הטכנאי בשעת הצילום:

למה הציפורים שרות בבוקר? כי הן לא צריכות לקום לעבודה!

הבעיה...

נפתרה

הדבר הזה כל כך כבד, שאף אחד לא מצליח להרים את זה, מהשירותים לפח...

לך תבין, יש מיליוני אנשים בישראל, מאות אלפים בירושלים, עשרות אלפים בשכונה שלי, מאות ברחוב שלי, עשרות בבניין שלי ובכל זאת היתושים בחרו לעקוץ דווקא אותי.

כשחצילים מחייכים אין סיבה שאנחנו לא

אשתי היקרה, טוב שלא התקשרת לגנב להגיד לו שיש גם סיר מרק אם הוא רעב

אחרי חמין של שבת

האוטובוס כל כך עמוס שאני עומד על רגל אחת ומקווה שהיא שלי.

דברי הגאון הרב ראובן אלבז שליטי"א

"וַיְהִי בְשַׁלַּח פְּרָעָה אֶת הָעָם וְלֹא נָחַם אֱלֹקִים דָּרָךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים.. בני אשכנז קוראים את המילה נחם כנחום (קמץ א-א), ומסופר על גביר גדול שרצה לחתן את בתו עם ת"ח מופלג, ולשם כך היה מוכן לדאוג לכל צרכיו ופרנסתו למשך שנים רבות. הלך הגביר לישיבה הגדולה והצהיר שהוא מחפש ת"ח לבתו, אולם זאת בתנאי שיצליח לענות על השאלה שאשאל, (כתוב במשנה (שבת פ"ב מ"א) אין מדליקין לא בלֶכֶט.. ולא בְחֶלֶב נחום) (הוא לא קרא נכון את המשנה, אלא צריך לקרוא ולא בְחֶלֶב. ואח"כ נחום הפודי אומר, כפסקה חדשה בפני עצמה), אינני מבין, טען העשיר, מה עשה נחום, מדוע לא מדליקים בְחֶלֶב שלו?" אף אחד מהתלמידים לא ידע לענות על השאלה, הבין ראש הישיבה מי עומד מולו וקרא לבורו שלא היה כל כך עילוי גדול אך היה עממי וידע להתחבר עם אנשים ולענות להם לפי מה שהם, "זה פשוט", ענה לו הבור, כתוב בפרשת השבוע "וַיְהִי בְשַׁלַּח פְּרָעָה אֶת הָעָם וְלֹא נָחַם (לפי הבהרת האשכנזים- נחום) "נחום לא רצה לצאת ממצרים, היה לו מפעל לחלב והוא טען שמסתדר היטב במצרים, ולכן גזרו חכמים שלא להשתמש בְחֶלֶב שלו.. שמח העשיר על תשובתו וחיתנו עם בתו, ועל כגון זה נאמר הַחֶמְקָה תַחֲיֶיהָ בְּעֵלְיָהּ (קהלת ז, יב)."

"וַיִּחַזַּק ה' אֶת לֵב פְּרָעָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיַּדְּף אַחֲרָי גְּנִי יִשְׂרָאֵל וּגְנִי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים בְּיַד רָמָה.. (שמות יד, ח). "בִּיד" - ראשי תיבות "ביורה ד'עה", אחד מחלקי השו"ע, "רמ"ה" - סימן רמ"ה, העוסק בהלכות תלמוד תורה שחייב כל אחד מישראל ללמוד. ובא לרמז לנו שבזכות התורה הקדושה שעתידיים היו לקבל בני ישראל בהר סיני, זכו לצאת ממצרים, והתורה הזאת היא שהעמידה וחיוקה אותנו במשך כל הדורות להישאר ביד רמה ולא ליפול, להתרומם תמיד ולצאת מכל המשברים והקשיים. ועלינו לשמור עליה מכל משמר ולדאוג שתמשיך להתקיים בעם ישראל ותגדל ותשגשג, כיון שבלעדיה אין לנו קיום. ונזכה לגאולה השלימה במהרה, אמן.

שבת שלום ולמבורק!

מסתבר שקפה עם מלח מעורר הרבה יותר מקפה עם סוכר.

תסביר! ראיתם פעם גינגי זקן? גם אני לא התאוריה שלי שהם הופכים לתפוזים

בתכלס אם יש משהו שיותר מעצבן מהפקקים בכבישים בבני ברק, זה הפקקים במדרכות.

איזה מסטיק אהבתם הכי הרבה?

בתכלס המציאו את החלב 1% כדי שיהיה לגברים מה להביא בטעות.

האם אתה טיפוס החלטי?

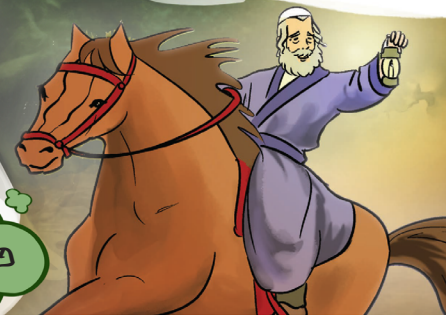
כן לא

מתוקים מוסף ארבעה פרשת בשלח תשפ"ד

יוסלה

ציירה: טובהלה

פרק 6

הו הנה בית הכנסת של הכפר. גודאי יהודים לומדים עם. נעצר כאן, ואנסה לברר אם הם זקוקים למלמד. ג'נת'ים תכלו להתאורר מעט עד שאחזרו.

לאחר מספר פעולות:

יש כאן שני טבילים, כיצד אדע לאן לפנות? הו הרי נאמר "מיני ה' עשה חילי", מיני תמיד קודמת. נפנה אפוא מינה, וה' וליכנו בדרך הנכונה

נו?

יש להם כבר שני מלמדים, והם לא זקוקים לנוספים. הם גם הסבירו לי שבכל האזור אין בקושר למלמדים, אך מעבר ליער, בכפר מרתק מכאן הנקרא בשם "רוגאליו", תכנו מאד שצרכים מלמד. או בררה, נמשיך לשם וה' יהיה בעזרתנו. ולכשו כלם לעלות לעגלה

לפתע:

אוי!!!

אני צמאהו

נסו להצטמצם בשתי המ'ים עד שנגיע למקום ישוב

המ'ים עומדים להגמרו נשאר רק מעט מאד בכד. מה נעשה?

הלווא! אנתנו נוסעים כבר פעולת ורק הולכים ומסתבכים!

© כל הדרכות שמחות